

Mini przewodnik turystyczny

ODKRYWANIE NIEZWYKŁYCH MIEJSC DOLNEGO ŚLĄSKA I POGRANICZA

Są takie miejsca na Dolnym Śląsku, które ze względu na swoją unikalność stają się dla turystów odwiedzających wyjątkowe. Sprawia to ich specyficzny klimat, ma na to wpływ ich historia, dziedzictwo kulturowe, piękno krajobrazu, rozbudowana infrastruktura turystyczna, czy wysoki poziom świadczonych usług oraz jego różnorodność pod względem ukształtowania terenu, historii, zabytków, muzeów, kopalni, różnych form ochrony przyrody.

Chcesz przyjechać na dzień, weekend, tydzień czy dwa? Nie ma problemu, na pewno nie będziesz się nudzić. Zajrzyj do naszego przewodnika, poszukaj czegoś dla siebie i poznaj nasze okolice...

WYKAZ GMINNYCH PUNKTÓW INFORMACJI TURYSTYCZNEJ W REJONIE PNGS - [Informacja turystyczna \(pngs.gov.pl\)](http://pngs.gov.pl/turystyczna)

KUDOWA ZDRÓJ *Informacja Turystyczna, ul. Zdrojowa 44, tel. 074 / 866 13 87, 866 35 68*

DUSZNIKI ZDRÓJ *Biuro Informacji Turystycznej i Promocji Miasta, Rynek 9, tel. 074 / 866 94 13*

POLANICA ZDRÓJ *Informacja Turystyczna, ul. Zdrojowa 13, tel. 074 / 868 24 44*

RADKÓW *Punkt Informacji Turystycznej, Rynek 17, tel. 074 / 871 22 70*

TELEFONY ALARMOWE:

- **112 – centrum powiadamiania ratunkowego (jednolity ogólnoeuropejski numer alarmowy)**
 - **999 – pogotowie ratunkowe**
 - **998 – państwowa straż pożarna**
 - **997 – policja**

KUDOWA ZDRÓJ

Wyjątkowe miejsce w malowniczej dolinie, pomiędzy wzniesieniami Gór Orlickich i skalnymi platformami Gór Stołowych, jedno z najstarszych europejskich uzdrowisk, kurort znany od wieków z leczniczych właściwości wód mineralnych, których źródła biją w samym sercu uzdrowiska – Parku Zdrojowym. Leczy się tu choroby serca, układu krążenia, przemiany materii, nerwice. Liczba mieszkańców: 9455. Liczba turystów rocznie: 140000. Prawa miejskie: od 1945 roku. Położenie: 388 m n.p.m.

Atrakcje turystyczne:

- **Park Zdrojowy** - tzw. „serce Kudowy”, znajdujący się u stóp Góry Parkowej, gdzie swój początek biorą źródła wód mineralnych. Rzadko spotykana roślinność, ale spacerowe oraz promenada prowadząca do okazałego stawu z karpiami ozdobnymi, kaczkami i łabędziami

stanowią wizytówkę Kurortu. Podczas spaceru po Parku Zdrojowym warto zwrócić uwagę na otaczające go obiekty architektoniczne: Pijalnię Wód Mineralnych, sanatorium Zameczek".

- **Muzyczny im. druha harcmistrza Władysława Skoraczewskiego** – znajduje się na obrzeżach Parku Zdrojowego, przy skrzyżowaniu ulic Zdrojowej i Jana Pawła II. Powstał w miejscu zniszczonej atrapy kolorowej fontanny. Można tam podziwiać pełnowymiarowe atrapy instrumentów muzycznych: harfy, fortepianu i kontrabasę oraz pulpit dyrygenta wraz z nutami. Instrumenty są wykonane z metalu oraz odlewów żeliwnych. Ogród został nazwany na cześć Honorowego Obywatela Miasta, inicjatora i pierwszego Dyrektora Artystycznego Festiwalu Moniuszkowskiego, który odbył się w 1962 r. – Władysława Skoraczewskiego. Festiwal ten odbywa się co roku do dnia dzisiejszego i znany jest na skalę międzynarodową. Ogród jest dostępny całodobowo, wstęp bezpłatny.

- **Aleja Szczęścia** – znajduje się przy parkingu kudowskiego Aqua Parku. Została założona w 2006 r., w celu uhonorowania znamienitych osobistości ze świata kultury, sportu oraz życia społecznego zasłużonych dla Kudowy Zdroju. Aleja jest wysadzana dębami szypułkowymi odmiany stożkowej. Obok każdego drzewa znajduje się tablica z datą zasadzenia i nazwiskiem swojego patrona. Wśród osób są m.in. Paweł Królikowski – twórca odbywającego się od kilku lat Festiwalu CZ-PL w Kudowie Zdroju, Władysław Skoraczewski – jeden z twórców i pierwszy dyrektor artystyczny Festiwalu Moniuszkowskiego w Kudowie Zdroju, Maria Fołtyń – wieloletnia dyrektor Festiwalu Moniuszkowskiego w Kudowie Zdroju, Andrzej Hiolski – patron Międzynarodowego Konkursu Wokalnego w Kudowie Zdroju.

- **Pijalnia Wód Mineralnych** – znajduje się na skraju Parku Zdrojowego. To swoiste centrum skupiające najważniejsze walory uzdrowiskowe Kudowy Zdrój. Stylowy, modernistyczny budynek z półkolistą rotundą oraz wielkimi, łukowatymi oknami, stanowi architektoniczną ozdobę miasta. Jego budowę ukończono w 1931 r., dwa lata po rozebraniu poprzedniej, drewnianej rozlewni dla kuracjuszy. W środku można podziwiać piękne fontanny oraz gustownie urządzone wnętrza. Na szczególną uwagę zasługują freski prezentujące rozwój miasta na początku XX wieku. W pijalni podaje się różne rodzaje wód, bijące z 3 różnych źródeł: „Marchlewski”, „Śniadecki” oraz „Moniuszko” w postaci ciepłej lub zimnej. Wszystkie źródła różnią się znacznie składem mineralnym i działaniem na organizm (szczegółowe informacje dostępne są na miejscu). Warto również zobaczyć położone tuż obok budynku „źródło wody leczniczej” – najstarszy źródło w Kudowie Zdrój, użytkowany już pod koniec XVI wieku (1587 r.). W ciągu minuty wybija tam ok. 30 litrów szczawiu wodorowęglanowo-sodowo-wapniowej.

Do budynku pijalni przylegają też: hala spacerowa – znana bardzo często pod nazwą „Teatr pod blachą” oraz sala koncertowa – jedna z głównych scen Festiwalu Moniuszkowskiego. Na zewnętrznych ścianach umieszczone są 3 tablice pamiątkowe, przypominające o wyjątkowo mocno zasłużonych dla miasta lekarzy i naukowcach.

Godziny otwarcia:

poniedziałek – piątek 07:00-19:00

sobota – niedziela 09:00-19:00

- **Tężnia solankowa** - Kudowa Zdrój od jesieni 2022 roku wzbogaciła pakiet swoich atrakcji turystycznych o tężnię solankową, która powstała na terenie Parku Zdrojowego. Należy podkreślić, że to wyjątkowe miejsce. To bowiem nie tylko ciekawostka dla turystów odwiedzających każdego roku tłumnie nasze miasto ale również wspaniałe miejsce wypoczynku dla mieszkańców Kudowy i czeskich miast przygranicznych. Inwestycja ta otworzyła nowy rozdział w uzdrowiskowej historii Kudowy-Zdroju, poszerzając ofertę uzdrowiskową nie tylko naszego miasta, ale także Zespołu Uzdrawisk Kłodzkich, Parku Narodowego Gór Stołowych, Nadleśnictwa Zdroje i całego regionu.

Kudowska Tężnia solankowa jest pierwszą tego rodzaju pełnowymiarową konstrukcją na terenie Powiatu Kłodzkiego. Jej oryginalny kształt został idealnie wkomponowany w krajobraz naszego parku, co z pewnością stanowiło duże wyzwanie, gdyż teren Parku Zdrojowego znajduje się pod ścisłą kontrolą konserwatora zabytków.

Inhalacje solankowe wspomagają profilaktykę i leczenie następujących schorzeń:

- zapalenie oskrzeli oraz zatok
- rozedma, pylica płuc i astma oskrzelowa
- niedoczynność tarczycy
- nerwica wegetatywna
- stres
- ogólne wyczerpanie

- stany wyczerpania głosowego
- alergiczne choroby górnych dróg oddechowych
- komfort oddychania
- zwalczanie i hamowanie stanów zapalnych
- nawilżanie śluzówki.

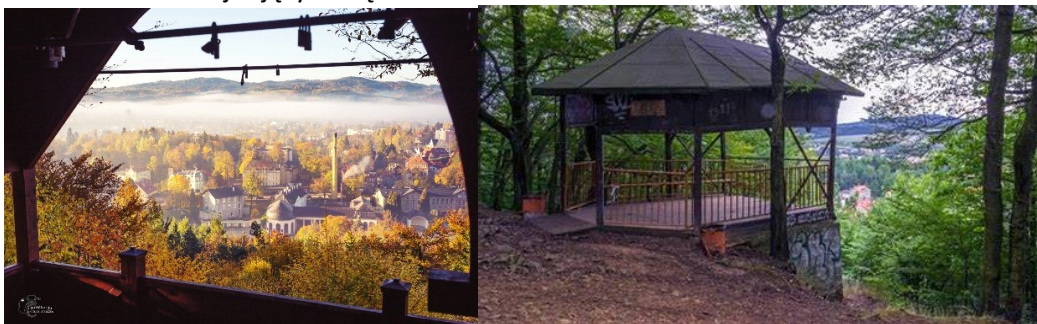
Przeciwwskazania do korzystania z inhalacji solankowych:

- przebyty zawał mięśnia sercowego
- niewydolność naczyń wieńcowych serca
- ostry stan zapalny i gorączka
- nadczynność tarczycy
- nadwrażliwość na jony zawarte w solance.

Obiekt jest do dyspozycji odwiedzających w każdy dzień tygodnia, w godz. 7.00 – 21.00, za wyjątkiem okresu zimowego. Na terenie obiektu obowiązuje regulamin, z którym każdy odwiedzający powinien się zapoznać.

- **Altana Miłości na Górze Parkowej** – punkt widokowy na Górze Parkowej (ok. 450 m n.p.m). Budowla wzniesiona w secesyjnej formie drewnianej altany na początku XX w., w tym samym czasie powstawały najważniejsze obiekty Kudowy Zdrój, np. Sanatorium „Polonia”, Hala Spacerowa, czy Pijalnia Wód Mineralnych. W 2014 r. altana przeszła gruntowy remont w ramach Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska-Rzeczpospolita Polka 2007-2013.

Z altanki roztacza się przepiękny widok na całą okolicę miasta, sanatorium Polonia oraz sanatorium Zameczek. Na horyzoncie można dostrzec Wzgórze Lewińskie oraz podgórze Gór Orlickich. Jest to najwyższy i jednocześnie najciekawszy punkt widokowy w mieście. Licznie odwiedzają go mieszkańcy, kuracjusze oraz turyści. Trasa rozpoczyna się od ul. Moniuszki (zaraz za sanatorium „Zameczek”), otwiera ją drewniana brama z napisem „Góra Parkowa”. Początek trasy obejmuje kudowska ścieżka zdrowia, na której można sprawdzić się kondycyjnie. Dojście na szczyt zajmuje ok. 30 min, szeroką, leśną drogą. Podczas spaceru można na chwilę odpocząć na ławeczkach znajdujących się na trasie.

- **Leśny Lud** – znajduje się u podnóża Góry Parkowej, pomiędzy sanatorium „Zameczek” i sanatorium „Bristol”. Stosunkowo młoda atrakcja turystyczna miasta – powstała w 2015 r., zbudowana z piaskowca – wykonana w niedalekim kamieniołomie w Radkowie. Postać Leśnego Luda budziła wiele kontrowersji wśród mieszkańców Kudowy Zdrój, jednak z upływem czasu stała się kolejną atrakcją turystyczną miasta. Cieszy się popularnością wśród turystów, którzy zazwyczaj zaczynają swoją wędrówkę do Parku Zdrojowego i przy okazji trafiają na Leśnego Luda. Początkowo był porównywany do Pana Urbana, jednak nie ma on nic wspólnego z rzeźbą. Według jednej z legend Leśny Lud siedzi na olbrzymim skarbie, który jest ukryty od dawna pod Górą Parkową przez Ducha Gór – Liczyrzepę. Polecił on Leśnemu Ludowi pilnować kosztowności i oddać je mieszkańcom dopiero wtedy, gdy spełnią kilka warunków. Niestety warunki do dnia dzisiejszego nie zostały spełnione, w związku z czym skarb nadal spoczywa pod Górą Parkową. Turyści bardzo chętnie fotografują się z rzeźbą, jednocześnie snując własne domysły na temat rzeźby, m.in. gdzie leżą jego nogi, czy też dlaczego wychodzi on z Góry Parkowej. Odpowiedź na te pytania zna tylko Leśny Lud...

- **Ławeczka Ogrodnika** – od pewnego czasu na Dolnym Śląsku panuje trend, że w miejscach często odwiedzanych pojawiają się rzeźby osób, postaci związanych z daną miejscowością. Stąd też, w połowie września 2010 roku w kudowskim Parku Zdrojowym pojawiła się rzeźba Ogrodnika odpoczywającego na ławce. Wykonana została ona z brązu, znajduje się na głównej alei Parku, tuż obok Pijalni Wód Mineralnych oraz sanatorium „Zameczek”. Ogrodnik trzyma w rękach atrybut swego zawodu – konewkę, na której widnieje herb Kudowy. Rzeźba ta nie bez powodu została umiejscowiona w kudowskim Parku. Od XVIII wieku, a więc od początku istnienia Parku Zdrojowego, pieczę nad nim sprawował ogrodnik. Jego zadaniem było dbanie o drzewa i krzewy parkowe, infrastrukturę, a także o czystość w alejkach. Pilnował on również, by spacerujący kuracjusze i turyści byli odpowiednio ubrani, gdyż w tamtejszych latach w Parku obowiązywał specjalny strój wyjściowy, który zależny był od pory dnia. Ogrodnik dodatkowo codziennie otwierał i zamykał bramy prowadzące do Parku, ponieważ wówczas był on ogrodzony i zamykany na noc. Spacerować po parku były możliwe wyłącznie w dzień. Od chwili, gdy ławeczka pojawiła się w Parku, kuracjusze i turyści chętnie na niej przysiadają i robią sobie pamiątkowe zdjęcie. Obecnie ławeczka stanowi ciekawy element małej architektury i doskonale komponuje się z pejzażem Parku Zdrojowego.

- **Pomnik Stanisława Moniuszki** – w zabytkowym Parku Zdrojowym, pomiędzy Sanatorium „Zameczek” a „Teatrem pod Blachą” można znaleźć pomnik poświęcony ojcu Polskiej Opery Narodowej – Stanisławowi Moniuszce. Został on wyrzeźbiony przez Mieczysława Waltera w 1969 roku. Odstąpienie pomnika miało miejsce w 150 rocznicę urodzin Kompozytora podczas siódmej edycji Festiwalu Moniuszkowskiego, który co roku od 1962 r. odbywa się w Kudowie Zdroju. Od 2019 r. z inicjatywy Anety Potocznej – Burmistrz Miasta Kudowa Zdrój, organizowana jest cykliczna impreza „Urodziny Stanisława Moniuszki”. 200 rocznicę urodzin Ojca Polskiej Opery Narodowej świętowano bardzo hucznie, w towarzystwie znamienitych artystów, jak Iwona Hossa, Dominika Zamara. Nawiązaniem do Stanisława Moniuszki jest również żeliwny płot biegnący przy głównym wejściu do Parku Zdrojowego, na którym widnieje pięciolinia wraz z nutami jednej z najbardziej znanych pieśni kompozytora – „Prząśniczka”.

- **Rzeźba Halka** – metalowa rzeźba przedstawiająca tańczącą młodą kobietę z włosami splecionymi w warkocz, natomiast jej kobiece kształty podkreśla ciasno związany gorset. Znajduje się ona przy ul. Moniuszki, pomiędzy Sanatorium „Polonia” a Aqua Parkiem. Powstała

na miejscu starej kamiennej fontanny, która przez wiele lat była nieużywana. Postać nawiązuje do odbywających się corocznie Międzynarodowych Festiwali Moniuszkowskich. Na jej spódnicy znajduje się napis „Kudowa-Zdrój miastem Festiwali Moniuszkowskich”. Według pomysłodawców rzeźby, jest to Halka z opery Moniuszki. Rzeźba jest bardzo popularna wśród turystów, którzy chętnie wykonują przy niej pamiątkowe zdjęcia.

- **Teatr pod Blachą** – znajduje się wzdłuż głównej alei Parku Zdrojowego. To ażurowa hala spacerowa, o dużej, zadaszonej, metalowej konstrukcji. Secesyjna budowla pochodzi z 1902 r. i zbudowana została z przeznaczeniem dla orkiestry przygrywającej spacerującym po Parku kuracjuszom. Przed rozpoczęciem drugiego Festiwalu Moniuszkowskiego, w 1963 r., w hali należącej do zespołu Pijalni Wód Mineralnych, wybudowano scenę. Od tego momentu pomieszczenie zaczęto nazywać „Teatrem pod Blachą”. W marcu 2005 r., w wyniku zalegania na dachu obfitej oblodzonej pokrywy śnieżnej, zawaleniu uległa jego większa część. Zabytkowa budowla przeszła wówczas gruntowny remont – wykonano nowy dach oraz oświetlenie dachu i kolumn. Obecnie budynek służy jako sala koncertowa dla organizowanych w mieście imprez kulturalnych i koncertów, m.in. Międzynarodowego Festiwalu Moniuszkowskiego, czy też Festiwalu CZ-PL im. Pawła Królikowskiego. Latem można również spotkać tam lokalnych wystawców z rękodziełem ludowym – bombkami, autorską biżuterią, czy też miodami.

- **Muzeum Mineralów Kudowa Zdrój** – można tu podziwiać kolekcję minerałów i skamieniałości Wojciecha Sokołowskiego. Jest to zbiór z ponad 40 lat kolekcjonowania okazów z Polski, Europy, Azji i Ameryki, m.in. znajdują się tu agaty, jaspisy, ametysty, drewno skamieniałe z Kotliny Kłodzkiej oraz całych Sudetów, wielki meteoryt z Afryki, jaja dinozaura z Pustyni Gobi, największa w Polsce czaszka z kryształu górskiego. Muzeum ponadto posiada jedną z najlepszych na świecie kolekcji minerałów z Dalniegorska (miasteczka górniczego nad Morzem Japońskim) oraz Kerczu na Krymie. Jest tu wspaniała kolekcja okazów z nieczynnej kopani siarki w Machowie koło Tarnobrzegu: celestyny, siarka rodzima, kalcyt, baryt. Większość eksponatów została znaleziona osobiście podczas licznych wędrówek i wypraw Pana Wojciecha. Odwiedzał on nieczynne oraz funkcjonujące kamieniołomy, kopalnie podziemne oraz naturalne odsłonięcia górskie. Część zbiorów pozyskana została w czasie spotkań z innymi światowymi kolekcjonerami, np. na giełdach minerałów i skamieniałości, podczas których można wymieniać się częścią zbiorów lub zakupić interesujące i wybitne okazy kolekcjonerskie. Kolekcja muzeum ciągle się powiększa, co oznacza, że można tam odnaleźć coś nowego wartego obejrzenia.

Dane adresowe:

Muzeum Mineralów – Kudowa Zdrój, ul. Zdrojowa 41 (wejście od strony Parku Zdrojowego na wprost szachownicy).

Muzeum czynne: codziennie w godz. 10:00-18:00. Ostatnie wejście o godz. 17:30. Do muzeum można wejść ze swoim pupilem (pieskiem lub kotkiem). Tel. +48 733790117, +48 605037868, +48 602723850.

Bilety wstępu do Muzeum: normalny 16 zł, ulgowy 12 zł.

Przy muzeum znajduje się **sklep z pamiątkami**, minerałami i biżuterią gotową, jak i elementami do tworzenia unikatowej biżuterii na zamówienie. Można również zakupić pamiątki wykonane z minerałów i kamieni półszlachetnych takie jak: zegary, klepsydry, piramidy, zwierzątka, czaszki, kopalnie, drzewka szczęścia, krasnale i inne. Są tam również minerały dla kolekcjonerów skamieniałości, takie jak ortocerasy, amonity, zęby rekina. W ofercie sklep posiada również kamienie półszlachetne dekoracyjne do akwarium, wazonów i innych przeznaczeń.

Wejście do sklepu znajduje się od strony Parku Zdrojowego – wstęp bezpłatny.

- **Muzeum Zabawek** – to niezwykle miejsce, w którym każdy odnajdzie dla siebie coś intrygującego, świetne miejsce zarówno dla dzieci, jak i dorosłych. Można tu na chwilę powrócić do bez trosk lat dzieciństwa, pokazać dzieciom jak kiedyś wyglądały zabawki naszych pradziadków. Znajduje się to ponad 5500 eksponatów, dawnych zabawek i przedmiotów związanych z dzieciństwem. Na powierzchni, która zajmuje ponad 400 m², znajdują się zabawki z 5 kontynentów, datowane od starożytności aż po lata 90-te XX wieku. Można tu znaleźć zabawki, które mają po 30, 50, 100, 200 a nawet 2000 lat, takie jak: klocki, lalki wraz z akcesoriami, pojazdy, figurki zwierząt, zabawki optyczne, szopki bożonarodzeniowe, zabawki sakralne, pociągi, zabawki pochodzące z filmów, militaria chłopięce, zabawki ludowe, misie, konie na biegunach, zabawki na parę, konsole do gier wideo, teatrzyki domowe, zabawki z wykopalisk archeologicznych, samograje, resoraki, gry towarzyskie i wiele innych. To największa tego typu wystawa w Polsce.

Istnieje możliwość uczestniczenia w „**warsztatach zabawkarskich**”, podczas których uczestnicy konstruują ruchomy model z drewnianych elementów, ozdabiają go i wprawiają w ruch. Podczas zajęć można wykonać jedną z zabawek: drewniany dzięcioł, drewniana łamigłówka-układanka, drewniany akrobata. Praca zostaje nagrodzona Certyfikatem Mistrza Zabawkarstwa, a zabawka zostaje własnością autora. Bilet na warsztaty (wykonanie 1 zabawki): 20 zł. **Zalecany wcześniejszy kontakt telefoniczny w sprawie warsztatów dla gości indywidualnych – nr tel. 691 408 713**

Muzeum czynne codziennie:

maj-sierpień: w godz. 9:00-18:00

wrzesień: w godz. 10:00-18:00

październik-kwiecień: w godz. 10:00-17:00

NIECZYNNE: 1 dzień Wielkanocy, 1 listopada, 24-25 grudnia, w marcu i listopadzie (nieczynne w poniedziałki)

Muzeum można zwiedzać samodzielnie lub z audioprzewodnikiem

Cennik:

Bilet wstępu normalny: 25 zł

Bilet wstępu ulgowy: 20 zł (dzieci, młodzież szkolna, studenci, emeryci, renciści)

Wstęp bezpłatny: dzieci do dnia 4 urodzin włącznie.

Dane adresowe:

Muzeum Zabawek: ul Zdrojowa 46b, Kudowa Zdrój, tel. 691 408 713, 74 866 49 70

Parking dla zwiedzających znajduje się przy budynku Muzeum Zabawek – jadąc ulicą Zdrojową należy skręcić przy tablicy „Muzeum Zabawek” i wjechać pod górkę, przez zieloną bramę. Parking dostępny wyłącznie na czas zwiedzania Muzeum.

Ekocentrum Parku Narodowego Gór Stołowych – ośrodek edukacyjno-wystawienniczy Parku Narodowego Gór Stołowych, gdzie można poznać walory przyrodnicze i kulturowe Gór Stołowych, za pomocą nowoczesnej, multimedialnej i interaktywnej ekspozycji, która zainteresuje zarówno młodszych jak i starszych.

Godziny otwarcia:

1 styczeń – 30 kwiecień (oprócz poniedziałków) w godz. 9:00-16:00

1 maj – 30 września (oprócz poniedziałków) w godz. 9:00-17:00

1 październik – 30 listopada (oprócz poniedziałków w godz. 9:00-16:00

1-31 grudnia (oprócz poniedziałków) w godz. 9:00-15:00

Cennik:

WSTĘP BEZPŁATNY – wyłącznie konieczność wcześniejszej rezerwacji wizyty w Ekocentrum za pośrednictwem internetowego systemu rezerwacji na stronie **ekocentrum.pnsgs.com.pl**

Dane adresowe:

Ul. Słoneczna 31, Kudowa Zdrój (za budynkiem Dyrekcji Parku Narodowego Gór Stołowych)

- **Pomnik Trzech Kultur** – ciekawostka turystyczna położona w Cermnej – najstarszej dzielnicy Kudowy-Zdrój. Znajduje się na trasie zielonego szlaku turystycznego, który biegnie z Kudowy do Błędných Skał, obok boiska sportowego „LUKS Cermna”. Pomnik zbudowany został tuż przed uroczystościami millenijnymi w 1999 roku dla upamiętnia wspólnej historii czeskich, niemieckich i polskich mieszkańców tych ziem. Konstrukcję pomnika zbudowano w postaci trzech kolumn podtrzymujących czerwony łuk tęczy. Wysokość kolumn symbolizuje długość lat, jakie dany naród zamieszkiwał Cermną. Z kolei kamienie na budowę filarów przywiezione zostały z trzech państw: Czech, Niemiec i Polski. Na każdej kolumnie umieszczono tablicę pamiątkową – każdą w innym języku. Pod płytami, w specjalnej niszy, umieszczone zostały symboliczne kamienie.

Pomnik jest symbolem zawiłej historii i bogactwa kulturowego na terenie Ziemi Kłodzkiej, wynikającego z dziejowej zawieruchy oraz pojedynczych ludzkich losów. Kamienna rzeźba to forma dziękczynienia dla tak odmiennych grup narodowościowych, jakimi są Czesi, Niemcy i Polacy, za cały wkład wniesiony w szeroko pojęty rozwój regionu- ze szczególnym uwzględnieniem rozbudowy i rozwoju Cermnej.

- **Szlak Ginących Zawodów** – atrakcja turystyczna, gospodarstwo składające się z kilku drewnianych chat oraz przeniesionego w 2001 roku wiatraka-koźlaka z miejscowości Potok spod Sandomierza. Można tu zobaczyć pokaz garncarstwa, dom chleba, chatkę z dawnym sprzętem, kuźnię, wiatrak i mini ZOO. W domu chleba można zakupić wiejski chleb ze smalcem, który zdobył liczne nagrody, m.in. kilkakrotnie Ministerstwa Rolnictwa. Piec w którym pieczony jest swojski chleb opalany jest drewnem, a unikalna receptura sprawia, że przypomina on smakiem chleb z lat młodości. Ponadto odbywają się tu pokazy garncarstwa i warsztaty dla gości

indywidualnych oraz grup zorganizowanych. Każdy bez względu na wiek i zdolności ma możliwość wykonania miseczki na kole garncarskim, którą zabiera na pamiątkę. Z kolei dla grup zorganizowanych odbywają się tutaj również pokazy kowalstwa, podczas którego kowal przy użyciu swoich narzędzi wykuwa podkowę.

Godziny otwarcia:

maj – wrzesień: w godz. 10:00 – 18:00

październik – kwiecień: w godz. 10:00 – 16:00

Cennik:

Bilet normalny – 25 zł

Bilet ulgowy (uczniowie, studenci, emeryci) – 20 zł

Bilet dla dzieci 5-6 lat – 10 zł

WSTĘP BEZPŁATNY dla dzieci do 4 roku życia

Własnoręcznie wykonane naczynia z gliny – 18 zł

Porcja wiejskiego chleba – 5 zł

Bilet wstępu obejmuje (czas zwiedzania około 1 godziny):

- pokaz toczenia naczyń glinianych
- wstęp do domu chleba
- wstęp do chatki z dawnym sprzętem
- wstęp do kuźni
- wstęp do mini ZOO

Dane adresowe:

Szlak Ginących Zawodów, ul. Chrobrego 43a, Kudowa Zdrój

Telefon: 667 959 799

- **Kaplica Czaszek** – jest wielką nekropolią – cmentarzyskiem ofiar zarazy oraz wojen śląskich z lat 1740-1742 oraz 1744-1745. Ta barokowa Kaplica została wybudowana w 1776 roku przez

ówczesnego proboszcza parafii Czermna, księdza Wacława Tomaszka. Przez kilka lat zbierał z pomocą swego kościelnego szczeni poległych ludzi, dezynfekował je, impregnował i gromadził w Kaplicy. Stworzył On dzięki temu grobowiec, który jest symbolem kruchości życia oraz miejscem zadumy nad zmarłymi. Jest jedynym tego typu obiektem w Polsce i jednym z trzech w Europie. Ściany i sufit Kaplicy wyłożone są około 3 tysiącami czaszek i kości ludzkich, a pod podłogą, w krypcie, spoczywa dodatkowo kilkadziesiąt tysięcy szczątków ludzkich.

Godziny otwarcia (od wtorku do niedzieli):

maj – czerwiec: w godz. 9:00-17:30 (ostatnie wejście o godz. 17:15)

lipiec – wrzesień: w godz. 9:30 – 17:00 (ostatnie wejście o godz. 16:45)

październik: w godz. 10:00-17:00 (ostatnie wejście o godz. 16:45)

listopad – kwiecień: w godz. 10:00 – 16:00 (ostatnie wejście o godz. 15:45)

Cennik:

Dorośli – 12 zł

Seniorzy (od 65 lat) – 10 zł

Dzieci i młodzież (6-18 lat) – 7 zł

Dzieci do lat 6 – WSTĘP BEZPŁATNY

Nie ma możliwości wcześniejszej rezerwacji biletów.

Dane adresowe:

Ul. Stanisława Moniuszki 8, Kudowa Zdrój

Obsługa Kaplicy Czaszek: tel. 605-540-927 (w godzinach otwarcia Kaplicy Czaszek)

PARKING płatny przed schodami na plac kościelny – NIE JEST PARKINGIEM PARAFIALNYM.

- **Ruchoma szopka** – składa się z 250 figurek wyrzeźbionych w drewnie lipowym przez Frantiska Stepana, samouka czeskiego pochodzenia, urodzonego w Czermnej w 1881 roku. Początkowo figurki były poruszane ręcznie, dopiero w 1927 roku zostały podłączone do prądu. Szopka obrazuje ówczesną kulturę, przedstawiają sceny z życia pasterzy oraz mieszczan. Szopka ma około 4m długości, 1m szerokości i 1m głębokości. Składa się z budowli, mostków, uliczek i warsztatów. Można w niej wyróżnić 3 główne części. Centralna część przedstawia miejsce narodzenia, czyli stajenkę betlejemską w grotcie. Lewa strona przedstawia sceny z życia mieszkańców Pogórza Sudeckiego- jest to ściśle pasterski obraz z figurkami zwierząt, pasterzy i ludzi różnych zawodów. Z kolei po prawej stronie ulokowane jest Betlejem, ale w regionalnym świetle. Wypełniona jest głównie precyzyjnie rzeźbionymi budynkami oraz rzeźbami.

Kolejnym wielkim dziełem, które można podziwiać w domu Frantiska są drewniane organy

piszczałkowe. Całość składa się z 270 głosów i 10 rejestrów. Zarówno organy jak i Ruchomą Szopkę można podziwiać w starej, niepozornej sudeckiej chacie znajdującej się przy drodze prowadzącej do Pstrążnej. Szopka oddalona jest o około 4 km od centrum miasta.

Dziś w domu Stepanów mieszka i opiekuje się dobrobytkiem Frantiska jego prawnuczka Małgorzata wraz z mężem Ryszardem. Po śmierci Frantiska, w 1953 roku, szopkę opiekowała się córka Maria, a później wnuk Gerhard z żoną Gertrudą. To dzięki panie Małgorzacie możemy dziś podziwiać Szopkę i Organy, gdyż to właśnie ona podzieliła się z ludźmi możliwością oglądania dobytku pradziadka.

Dane adresowe:

ul. Kościuszki 101, Kudowa Zdrój, telefon: 74 866 37 17

Godziny otwarcia:

Szopka czynna jest codziennie – kontakt telefoniczny pod nr 74 866 37 17

- **Park linowy KUDOWA** - to wyjątkowe przygotowane miejsce, gdzie dzieci i dorośli mogą rewelacyjnie spędzić czas na świeżym powietrzu, bezpiecznie bawiąc się na linach. Na terenie parku znajdują się trzy trasy o różnym stopniu trudności. Każdy, zarówno osoby rozpoczynające przygodę z zabawą na linach, jak i te bardziej doświadczone, poszukujące większej dawki **emocji**, znajdą coś dla siebie.

Trasa zielona, na której mogą bawić się już dzieci od 110 cm wzrostu, wymagane minimum 130 cm zasięgu podniesionej do góry ręki. Trasa ta pozostaje na wysokości wzroku rodziców, zapewniając im bliski kontakt z pociechą. Znajduje się na wysokości 1,5 m. Dzieci pokonują własną wybraną trasę, samodzielnie przepinając specjalnie dobrane do wieku karabinki. Trasa ma 14 kombinacji przejść na 9 drzewach, w tym zjazd na Sankach Linowych oraz w Beczce. Przejście jest ukończone Cyfrowym Dyplomem uczestnictwa. Wstęp od 5 roku życia, do wyboru system ciągłej asekuracji lub przepinany. Długość 78 m do wielokrotnego przejścia, czas przejścia: nieograniczony.

Trasa żółta i Trasa niebieska – dostarcza większych wyzwań, polecana dla dorosłych i młodzieży, gdzie 500 metrów lin zapewni im mega przygodę a beczka śmiechu dostarczy super emocji:

- **Trasa niebieska** – znajduje się na wysokości od 4 do 15 m, wymaga sprawności fizycznej, trasa ma 6 zjazdów tyrolskich (wszystkie są zapętlone), rekord to 106 zjazdów. Wymagane minimum 180 cm zasięgu podniesionej do góry ręki, czas przejścia 40-60 min, trasa jest bez limitu przejść, ani czasu. Wstęp od 12 roku życia.

Przejście ukończone Cyfrowym Dyplomem uczestnictwa.

- **Trasa żółta** – mieści się na wysokości od 4 do 6 m, jej przejście nie wymaga żadnego specjalnego przygotowania kondycyjnego. Trasa ma 10 przeszkód, w tym 5 zjazdów tyrolskich, 109 m długości. Przejście ukończone Cyfrowym Dyplomem uczestnictwa. Wymagane minimum 150 cm zasięgu podniesionej do góry ręki, czas przejścia 25-40 min. Wstęp dla dzieci poniżej 8 roku życia wyłącznie z rodzicem/opiekunem. Trasa sprawi frajdę zarówno początkującym, jak i bardziej wymagającym gościom.

Ponadto istnieje możliwość zorganizowania imprezy urodzinowej, spotkania firmowego i integracyjnego, wieczoru kawalerskiego i panieńskiego.

Dane adresowe:

Góra Parkowa, 57-350 Kudowa Zdrój, tel. 669 160 098, kontakt@parklinowykudowa.pl

Godziny otwarcia – zależne od pogody, ostatni bilet sprzedawany 30 minut przed zamknięciem:

Poniedziałek: 12:00-19:00

Wtorek: 15:00-19:00

Środa: 10:00-19:00

Czwartek: 10:00-19:00

Piątek: 10:00-19:00

Sobota: 10:00-19:00

Niedziela: 10:00-18:00

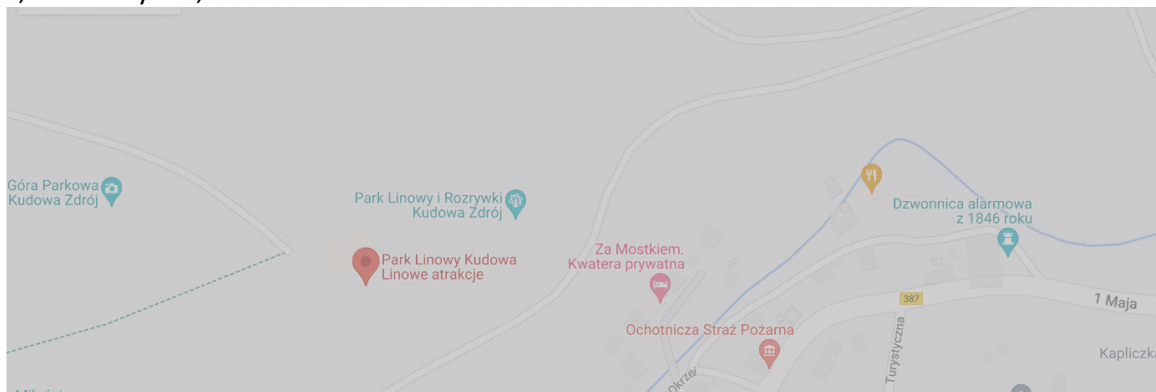
Nocne przejścia – WYŁĄCZNIE po zakupie biletu ONLINE.

Cennik:

Trasa zielona (bez limitu przejść, ani czasu): ulgowy (do 16 lat) – 34,99 zł, normalny: 39,99 zł

Trasa niebieska (drugie przejście za połowę ceny, trzecie bezpłatnie): ulgowy (do 16 lat) – 44,99 zł, normalny: 49,99 zł

Trasa żółta (drugie przejście za połowę ceny, trzecie bezpłatnie): ulgowy (do 16 lat) – 39,99 zł, normalny: 44,99 zł

- **Sala zabaw – Capitalna zabawa** – wyjątkowe miejsce rozrywki, sala zabaw stworzona z myślą o dzieciach i ich rodzicach. To rodzinne miejsce, idealne do spędzania wolnego czasu z dziećmi, wykonane z najwyższej jakości materiałów, które spełniają najwyższe standardy i wymogi bezpieczeństwa. Plac zabaw: 8 m wysokości, 372 m2 strefy zabaw, ponad 80 atrakcji.

Dane adresowe:

Ul. Jana Matejki 1, 57-350 Kudowa Zdrój,

Rezerwacje: tel. 605 576 026

Godziny otwarcia:

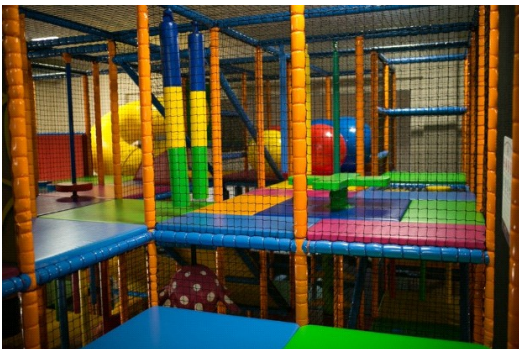
poniedziałek – czwartek: 12:00-19:00

piątek: 12:00-20:00

sobota-niedziela: 10:00-20:00

Cennik:

Poniedziałek – czwartek:

1 godz./os. – 20 zł

2 godz./os. – 30 zł

cały dzień/os. – 39 zł

piątek – niedziela, święta:

1 godz./os. – 25 zł

2 godz./os. – 35 zł

cały dzień/os. – 49 zł

- **Basen Aquapark Kudowa Zdrój** – atrakcje: zjeżdżalnia, masaże wodne, sztuczna rzeka, brodzik dla dzieci ze zjeżdżalnią, jacuzzi, masaże, kręgielnia, bilard.

Dane adresowe:

Basen „Wodny Świat” Sp. z o.o., ul. Stanisława Moniuszki 2a, 57-350 Kudowa Zdrój
Tel. 74 866 45 02, tel. kom. 798 928 023, e-mail: basen@kudowa.pl

Godziny otwarcia AQUAPARKU:

poniedziałek – piątek: 9:00-21:00

sobota-niedziela, święta: 10:00-21:00

Ostatnie wejście dla klientów indywidualnych o godzinie: 19:45. Niecki basenowe należy opuścić do godziny: 20:45.

Cennik AQUAPARKU:

bilet normalny: 1 godz.- 23 zł, następna godzina: 16,50 zł, dopłata za 1 minutę: 0,38 zł

bilet ulgowy (młodzież ucząca się do 26 roku życia po okazaniu legitymacji, inwalida po okazaniu legitymacji): 1 godz. – 18 zł, następna godzina: 17 zł, dopłata za 1 minutę: 0,30 zł

bilet rodzinny (2+2 i więcej) - 1 godz. – 18 zł, następna godzina: 17 zł, dopłata za 1 minutę: 0,30 zł

bilet całodzienny: 59 zł

Zniżki: 5% Karta Dużej Rodziny, 20% osoba niepełnosprawna, dziecko do 4 lat WSTĘP BEZPŁATNY

SAUNA w cenie biletu.

Godziny otwarcia KRĘGIELNI i BILARDU

Poniedziałek – piątek: 14:00-21:00

Sobota – niedziela, święta: 13:00-21:00

Rezerwacja telefoniczna: 798 928 023 (w godz. 14:00-21:00).

Cennik KRĘGIELNIA (max 5 osób):

poniedziałek – czwartek: 1 godz. rezerwacji toru: 55 zł

piątek – niedziela: 1 godz. rezerwacji toru: 70 zł

wypożyczenie butów bowlingowych i skarpet: 1 osoba – 5 zł

Cennik BILARD:

1 godzina – 30 zł

2 godziny – 55 zł

- **Zwiedzanie Kudowy MELEXEM** – dużą popularnością wśród turystów cieszy się możliwość wzięcia udziału w zwiedzaniu miasta pojazdem elektrycznym, połączonym z prelekcją filmu pt. „Dawne dzieje Kudowy”. Podczas 1,5 godzinnej podróży 13 osobowym melexem, wyposażonym w ekran LCD, goście mają okazję poznać

najciekawsze zakątki kurortu i ich bogatą historię.

Przejazdy zaczynają się codziennie od godziny 11:00 pod Sanatorium „Polonia”.

Kontakt: Rafał Filewicz tel. 727-606-777

Cennik: 19 zł/os.

Gastronomia:

- **Restauracja RETRO** - położona na skrzyżowaniu ul. 1-go Maja z ul. Warszawską w odległości ok. 100 m od Parku Zdrojowego.

Dane adresowe:

Ul. 1 Maja 7, Kudowa Zdrój

www.retrokudowa.pl

Zamówienia z dostawą: 74 8662 000, dostawa: 10 zł

Godziny otwarcia:

Poniedziałek – niedziela: 12:00-22:00

- **Restauracja CZESKA-ZDROJOWA** - połączenie smaków kuchni czeskiej i polskiej. Znajduje się w przyziemiu odnowionej kamienicy.

Dane adresowe:

Ul. Zdrojowa 52, Kudowa Zdrój
Telefon: 605 217 586
www.czeska-restauracja.eu

Godziny otwarcia:

Niedziela – czwartek: 12:00-22:00
Piątek – sobota: 12:00-23:00

- **Restauracja CAFE DOMEK** – nowoczesna, dwupoziomowa restauracja, która jest połączeniem restauracji – pizzerii – kawiarni. Specjalnością są dania regionalne.

Dane adresowe:

Ul. Zdrojowa 36a, Kudowa Zdrój
Tel. 665 111 575
www.cafedomek.pl

Godziny otwarcia:

wtorek – czwartek: 12:00-22:00
piątek – niedziela: 12:00-23:00

Dowóz w obrębie Kudowy Zdrój – 2 zł.

- **Restauracja CUDOVA BISTRO**

Dane adresowe:

Ul. Zdrojowa 44, Kudowa Zdrój

www.cudovabistro.pl

Godziny otwarcia:

poniedziałek - czwartek: 12:00-21:00

piątek – sobota: 12:00-23:00

niedziela: 12:00-22:00

telefon: 887 70 80 07

- Restauracja RESTAURANKA

Dane adresowe:

Ul. Zdrojowa 42, Kudowa Zdrój

Tel. 530 006 866

www.reaturanka.pl

Godziny otwarcia:

Poniedziałek – czwartek: 11:30-18:00

Piątek – sobota: 11:30-19:00

Niedziela: 11:30-18:00

Restauracja CECH – wieczorem, miejsce gdzie celebrytuje się życie nocne przy winie i koktajlach. W weekendy możliwość zatańczenia przy dobrej muzyce. Lokal z wielką antresolą, dwoma tarasami letnimi.

Dane adresowe:

Ul. Zdrojowa 41, Kudowa Zdrój

telefon: 578 220 930

www.restauracja-cech.pl

Godziny otwarcia:

poniedziałek – czwartek: 12:00-22:00

piątek – sobota: 11:00-01:00

niedziela: 11:00-22:00

- **Restauracja gruzińska GHVINO I ŚPIEW** – Niegdyś Szmaragdowa, dziś Ghvino i Śpiew!
Restauracja Gruzinińska **po Kuchennych Rewolucjach** w nowej udoskonalonej odsłonie!

Dane adresu:

Ul. Stanisława Moniuszki 2, Kudowa Zdrój

Tel. 605 278 687

Godziny otwarcia:

poniedziałek – niedziela: 12:00-22:00

- **Sudecka Smażalnia Ryb** – z klimatycznym wnętrzem, nad dużym łowiskiem z centralnie położoną fontanną, w bezpośrednim sąsiedztwie Parku Zdrojowego.. Można samodzielnie złowić pstrąga lub karpia, którego później można zjeść. Powodzeniem wśród gości cieszą się wędzone pstrągi i karpie.

Dane adresowe:

Ul. Kościuszki 10, Kudowa Zdrój

Tel. 74 866 11 17, 512 514 804

www.sudeckiechaty.pl

Godziny otwarcia:

poniedziałek – niedziela: 11:00-20:00

PSTRAŻNA (6,5 km od centrum Kudowy Zdrój)

Jedna z najwyższej położonych dawnych wsi Ziemi Kłodzkiej. Leży u podnóża Gór Stołowych, na wysokości 582 m n.p.m. Jest częścią administracyjną Kudowy Zdroju i leży przy granicy z Czechami.

Atrakcje:

Kościół Ewangelicko-Reformowany w Pstrążnej – trudne warunki geograficzne pozwoliły na stworzenie mocnej grupy religijnej, wzmacniającej się słowem bożym. Do rdzennej ludności przybywali uchodźcy z Czech, prześladowani za wiarę. Na potrzeby rosnącej gminy w 1813 roku postawiono we wsi drewniany kościółek ewangelicki. Ze względu na swoje małe gabaryty, wkrótce nie był w stanie pomieścić dużej grupy wyznawców.

Na mocy ugody i dekretu króla Fryderyka Wilhelma III z roku 1817 o połączeniu kościołów luterńskiego i reformowanego w jeden „organizm kościelny” w 1829 roku władze pruskie oficjalnie uznały parafię reformowaną w Pstrążnej. Do parafii przydzielono pierwszego na stałe pastora Ernsta Bergmanna. Dzięki jego staraniom w 1848 roku powstał kamienny kościół w stylu neogotyckim. Budowa trwała niespełna rok, a to głównie za sprawą miejscowych rzemieślników, przede wszystkim kamieniarzy, na czele z rodziną Benesch. Duży wkład i wsparcie finansowe miała władze pruskie, fundacja Gustav-Adolf-Werk, Konsystorz Kościoła Ewangelickiego oraz miejscowa społeczność ewangelicka.

Styl klasycystyczny kościoła odzwierciedla w pełni doktrynę religijną kościołów reformowanych. Jego wnętrze jest skromne. Wyposażenie obejmuje organy zbudowane nieco później w 1863 roku, kazalnicę, chrzcielnicę i stół ołtarzowy bez żadnych ozdób. W kościele nie ma malowideł ściennych, obrazów, wizerunku świętych itd. W prezbiterium kościoła znajduje się jedynie krzyż. Wokół kościoła rozciąga się cmentarz. Po II wojnie światowej większość zabytkowych nagrobków zostało zniszczonych i okradzionych.

Z licznej gminy ewangelickiej pozostała mała grupa wyznawców. Większość wyemigrowała po wojnie do Niemiec i Czech. W 2016 roku wnętrze kościoła zostało odnowione zgodnie z pierwotnym. W następnym roku odrestaurowano organy. Nabożeństwa odbywają się nieregularnie ze względu na to, że parafia nie posiada na stałe pastora. Opiekunem duchownym jest ksiądz, administrator dojeżdżający z Kleszczowa, a także pastor z Hronowa (Czechy).

- Muzeum Kultury Ludowej Pogórza Sudeckiego –

koncepcja zabudowy muzealnej obejmuje 17 zabytkowych obiektów pochodzących z terenu Pogórza Sudeckiego. Do dziś na terenie Muzeum znajdują się następujące obiekty: zajazd z Szalejowa Dolnego (początek XIX w.), chałupę z Kudowy-Zakrzę (XVIII/XIX w.), chałupę z Nowej Łomnicy (I poł. XIX w.), stodołę z Kudowy-Czermnej (poł. XIX w.), wiatrak koźlak z Jabłowa (poł. XIX w.), dzwonnice alarmową z Gołaczowa (I poł. XIX w.), oraz liczne obiekty tzw. małej architektury.

Dane adresowe:

Pstrążna 14, 57-350 Kudowa Zdrój

Tel. 74 866 28 43

www.skansen-kudowa.pl

Bezpłatny parking przy Skansenie.

Godziny otwarcia:

maj – I połowa października: od wtorku do niedzieli w godz. 9:30-18:00

II połowa października – kwiecień: od wtorku do niedzieli w godz. 9:30-15:30

Ostatnie wejście nie później niż 1 godzinę przed zamknięciem.

Muzeum nieczynne: 1 stycznia, Wielkanoc (w poniedziałek wielkanocny otwarte), 1 listopada, 22-26 grudnia.

Cennik:

Bilet normalny – 12 zł

Ulgowy – 10 zł

Lekcja muzealna – 15 zł

Możliwość wejścia na teren Skansenu z psem.

Brak płatności kartą z powodu braku stabilnego łącza.

LEWIN KŁODZKI (6,5 km od centrum Kudowy Zdrój – kierunek Kłodzko)

Wieś w gminie Lewin Kłodzki, położona na wysokości 440-470 m n.p.m., położona pomiędzy Wzgórzami Lewińskimi a Górą Orlickimi, związana z życiem jednej z największych polskich artystek wokalnych – Violetty Villas.

Atrakcje:

- **Ruiny Zamku Homole** – w czasach swojej świetności był centrum państewka von Pannwitzów,

a później główną siedzibą husytów na ziemi kłodzkiej. Do dziś zachowały się jedynie ruiny zamku (fragment wieży) . Jeszcze w XV wieku zamek był główną budowlą w regionie, ale kiedy stracono jego ostatniego właściciela, zaczął popadać w ruinę. Zbudowany był z czerwonego krzemienia ze spoiną wapienną. Mury zamku mają ok 2 m grubości, a wieża 10 m wysokości i 3 m średnicy. Zamek stoi na szczycie foremnego kopianego pagórka (733 m). Błędnie nazwany "Zamkiem Lewińskim" w czasach swej świetności strzegł przełęczy "POLSKIE WROTA" i przebiegającego w pobliżu traktu handlowego. Trakt istniał już wcześniej, była to jednaz odnóg szlaku bursztynowego wiodącego z Akwileji nad Adriatykiem aż nad Bałtyk, a później, w okresie powstawania państwa Przemyślidów ważny szlak komunikacyjny z Pragi na Śląsk. Podczas prac wykopaliskowych prowadzonych w 1962 roku, na podstawie zachowanego fragmentu wieży zamkowej, szczątków ceramiki oraz odkrytej pod dwumetrową warstwą gruzu podziemnej komnaty o wymiarach 4 na 5 m przykrytej kolebkowym sklepieniem ustalono datę powstania budowli na połowę XIII wieku.

Jest to miejsce ciekawe zarówno historycznie jak i przyrodniczo. Samo wzgórze Gomoła oraz przyległe łąki są obszarem objętym programem Natura 2000, który jest niezwykle cenny dla przyrodników. Kwitnie tutaj chociażby pełnik europejski, bardziej znany jako róża kłodzka - symbol naszego powiatu . Już w najbliższych miesiącach miejsce to stanie wyjątkową atrakcją zarówno dla mieszkańców jak i turystów.

Na terenie administrowany przez Nadleśnictwo Zdroje zostanie wybudowana kładka , którą po zejściu z Głównego Szlaku Sudeckiego będzie można dojść do samego wzgórza, oraz ścieżka turystyczno – przyrodnicza w ramach projektu dotyczącego kompleksowej ochrony gatunków i siedlisk przyrodniczych. Na szczycie w pobliżu ruin wieży, według przygotowanej przez nadleśnictwo koncepcji, powstanie miejsce wypoczynkowe z kanałami widokowymi. Będą ławki, gdzie będzie można odpocząć,

a także rozpałcić ognisko. Wszystko przyjazne dla zwiedzających turystów. O tym wyjątkowym miejscu istnieje wiele legend. Jedna z nich mówi, że dawnymi czasami pomiędzy Lewinem Kłodzkim

a Dusznikami Zdrój, na wysokim wzgórzu stał piękny i wzniosły Zamek Homole. W zamku tym mieszkał możny Pan, który nad własne życie kochał swoją małżonkę. W młodości kobieta ta była piękna i o dobrym sercu, to też odwzajemniała uczucia swojego męża. Księżę pragnąc dogodzić swojej żonie, sprowadzał do zamku najcudowniejsze skarby ze wszystkich zakątków świata...

- **Izba Pamięci Violetty Villas** – ta Izba Pamięci ma za zadanie przekazać potomnym, kim była niesamowita artystka Violetta Villas oraz zapisać w ich sercach chociaż część jej twórczości oraz historii.

Violetta Villas była jedną z największych polskich artystek wokalnych. Urodziła się 10 czerwca 1938 roku, a zmarła 5 grudnia 2011 roku w Lewinie Kłodzkim.

Dokładniej, to urodziła się jako Czesława Cieślak 10 czerwca 1938 roku w Liège w Belgii, gdzie spędziła dzieciństwo. W 1948 r. wraz z rodzicami, którzy zamieszkali w Lewinie Kłodzkim, przeniosła się do Polski i rozpoczęła edukację muzyczną, którą kontynuowała we Wrocławiu i Szczecinie. W 1959 roku rozpoczęła naukę śpiewu pod kierunkiem Eugenii Falkowskiej w Warszawie.

Villas wykonywała muzykę rozrywkową, kolędy, pieśni religijne, a także kompozycje klasyczne, arie operowe i operetki. Nagrywała również covery popularnych piosenek amerykańskich i francuskich. Do jej największych przebojów należą m.in. „Do ciebie, mamo”, „Nie ma miłości bez zazdrości”, „Przyjdzie na to czas”, „Szczęście” i „Oczy czorne”. Jej głos obejmujący aż cztery oktawy to sopran koloraturowy. Prócz śpiewu, uczyła się także gry na fortepianie, puzonie i skrzypcach.

Zakres głosu i możliwości Villas otwierały jej drogę do kariery śpiewaczki operowej, którą ostatecznie odrzuciła na rzecz występów estradowych i nagrań radiowych z zespołami Bogusława Klimczuka i Edwarda Czernego.

Kiedy jej piosenka „Dla ciebie, miły” wygrała konkurs Expressu Wieczornego, Villas zapewniła sobie miejsce na festiwalu muzycznym w Sopocie w 1961 roku. Zresztą wzięła w nim udział także rok później. Villas śpiewała na międzynarodowych koncertach w Szwajcarii i Niemczech. W 1965 roku zdobyła Grand Prix na III Międzynarodowym Festiwalu „Festival International des Varietes et Music-Halls” w Rennes we Francji. Koncertowała w Związku Radzieckim, Czechosłowacji, Bułgarii i Rumunii.

W 1966 roku została osobiście poproszona przez dyrektora paryskiej sali Olympia, Brunona Coquatrixa, o przyjęcie jej do grupy artystów występujących w polskim programie rozrywkowym – Grand Music-Hall de Varsovie. Tam odkrył ją Frederick Apcar, producent i twórca programów rozrywkowych, i zaprosił do Las Vegas. Pozostała tam przez trzy sezony (1966-1969), śpiewając u boku takich gwiazd jak Frank Sinatra i Charles Aznavour. Villas była gwiazdą Casino de Paris, gdzie wykorzystywała swój piękny głos do śpiewania piosenek, arii operowych i operetkowych w dziewięciu językach.

Wykonała m.in. standard „Strangers in the Night”. Jej interpretacja tej piosenki – gdzieś pomiędzy klasycznym nastrojem, a erotycznie zabarwionym wykonaniem w stylu Marilyn Monroe – doskonale charakteryzowała jej manierę wokálną.

Śpiewanie i występy na scenie ułatwiły jej angaż w przemyśle filmowym. W USA towarzyszyła na ekranie Glennowi Fordowi, Lee Marvinowi i Bobowi Hope’owi. Występowała w recitalach telewizyjnych, w Teatrze Syrena w Warszawie oraz na wielu scenach w kraju i za granicą – m.in. w polskich organizacjach kulturalnych w Australii i USA. Villas bywała też obsadzana w

epizodycznych rolach w programach telewizyjnych w Polsce, takich jak Klub profesora Tutki, Andrzeja Kondratiuka czy Dzieciół, Jerzego Gruzy. Kiedy Andrzej Wajda zaproponował jej rolę Lucy Zucker w Ziemi obiecanej (1974), odmówiła wyjazdu na plan filmowy, ponieważ podobno drogę przebiegł jej czarny kot.

Artystka słynęła z wyjątkowego wizerunku scenicznego: stworzyła tożsamość wizualną hollywoodzkiej gwiazdy lat 60. i pozostała jej wierna. Na scenie nosiła efektowne suknie balowe, nie sposób było też nie zauważyć długich, lejących się blond włosów, które stały się jej znakiem rozpoznawczym. W wywiadach podkreślała, jak intensywnie o nie dba. W programie Mariusza Szczygły w 1996 roku położyła kres plotkom o noszeniu peruki i zdradziła przepis na maseczkę do włosów z oleju i żółtka, którą rzekomo stosowała, by zachować ich bajeczny wygląd.

W kolejnych dekadach piosenkarka była rozpoznawalna głównie w Polsce. Zwieńczenie jej kariery datuje się na lata 90. Ale nawet jeśli weźmiemy pod uwagę występy w warszawskim Teatrze Roma czy nagranie płyty „Tata 2” z zespołem Kult, to wydaje się jasne, że już wtedy Villas stała się przede wszystkim symbolem pewnej epoki w polskim show-biznesie. Jej ostatnim przebojem była piosenka, którą wykonała w duecie z Kazikiem – „Kochaj mnie, a będę twoją”.

Dane adresowe:

Gminny Ośrodek Kultury i Biblioteka
ul. Fryderyka Chopina 2 Lewin Kłodzki 57-343
tel. 74 8108552

Godziny otwarcia:

poniedziałek-sobota, godz. 10.00-16.00

- **Wiadukt kolejowy** – Wiadukt kolejowy - jeden z największych i najładniej wkomponowany w otoczenie wiaduktów Dolnego Śląska został wybudowany przez włoskich inżynierów. Długi na 120 metrów i wysoki na 27 m pięknym łukiem wpisuje się w panoramę miejscowości i stanowi jeden z najczęściej fotografowanych obiektów.

W roku 2005 mieszkańcy gminy Lewin Kłodzki upamiętnili budowniczych mostu tablicą pamiątkową wmurowaną u jego podstawy. Znajduje się na niej napis: **1905 – 2005** Ku pamięci budowniczych wiaduktu w jego 100 rocznicę tablicę pamiątkową ufundowali mieszkańcy gminy Lewin Kłodzki.

W grudniu 2013 roku po kilku latach przerwy wznowiono połączenia kolejowe z Kłodzka do Kudowy – Zdroju. Podróż do Lewina Kłodzkiego jest prawdziwą przyjemnością dla podróżnych, gdyż linia kolejowa biegnie malowniczą trasą, w tym około pół kilometra pod masywem Grodzca, w okolicy Kulina Kłodzkiego.

JARKÓW (6,5 km od centrum Kudowy Zdrój – kierunek Kłodzko)

**Wieś w gminie Lewin Kłodzki, w południowej części Wzgórz Lewińskich, położona na wysokości
450-520 m n.p.m.**

Atrakcje:

Ekologiczna aronia i Anielska obora – EkoAr gospodarstwo z certyfikatem ekologicznym od 2004 roku przez AgroBioTest pod kątem zachowania zasad rolnictwa ekologicznego . Wszystkie produkty również posiadają certyfikat. Oznacza on, że wszystkie składniki, służące do ich wytworzenia, są pochodzenia ekologicznego, a także, że proces produkcyjny przebiegał bez wykorzystania substancji chemicznych.

Eko Ar, w rozwinięciu Ekologiczna Aronia, to rodzinne gospodarstwo, a także marka produktów. Od niemal 30 lat w gospodarstwie przetwarza się i propaguje owoce aronii, a także sprzedaje produkty z tych owoców. Surowiec uzyskuje się z blisko 20 -sto hektarowej plantacji. Ponad 40 tysięcy krzewów aronii rośnie na zboczach Gór Orlickich, nieopodal Kudowy Zdroju. Malowniczy, górski teren jest wprost stworzony do ekologicznej uprawy, owoce są zbierane ręcznie i

przetwarzane w niewielkich przetwórnich. Wysoka jakość produktów oraz szeroki i interesujący asortyment cieszy się dużym zainteresowaniem. Wśród produktów na sprzedaż znajduje się

m.in. „Sok z aronii 100 %” – intensywny, cierpki, bez dodatków – zalecany przy wielu schorzeniach (w tym nadciśnieniu, cukrzycy, miażdżycy) oraz „Tercet zdrowia” – sok, syrop i herbatkę z owoców aronii i rokitnika, których połączenie to prawdziwa bomba witaminowa – są źródłem całego wachlarza mikro i makroelementów, witamin oraz antyoksydantów. Ofertę uzupełniają susze, dżemy, syropy, a

także słodkie, jak aronia w czekoladzie.

Dane adresowe:

Jarków 9, 57-343 Lewin Kłodzki

Tel. 74 86 98 969, 502 240 600

www.ekoarnia.pl

Godziny otwarcia:

poniedziałek - niedziela: 10:00-18:00

Dodatkowo w gospodarstwie można podziwiać kolekcję 1500 aniołów wykonanych różnymi technikami.

- **Ogród Japoński** – ogród powstał w 1980 roku. Jego twórcami są Państwo Edward i Lucyna Majcher, laureaci licznych nagród. Projekt zagospodarowania terenu i wszystkie prace właściciele wykonali sami. Ogród nie jest duży, ale każdy fragment ziemi jest tu wykorzystany i próżno szukać zakątków zapomnianych czy zaniedbanych. Krajobraz ogrodu jest urozmaicony, wciąż zmienia się poprzez ciekawie uformowane drzewa, pagórki i skarpy, wyłożone płaskimi głazami ścieżki, tarasowe poletka mchów czy fantazyjnie wijące się strumyki. Jeśli dodamy do tego oczka wodne ożywione czerwienią przemykających ryb i nawodną roślinnością, to naszym oczom ukaże się zaczarowane miejsce, które dla poszukiwaczy estetycznych wrażeń będzie miejscem szczególnym. Jest to jeden z dwóch ogrodów japońskich w Polsce (po wrocławskim) udostępnionych turystom do zwiedzania. W 2000 roku ogród otrzymał nagrodę miesięcznika „Ogrody”. Zyskał również uznanie gości z Japonii, ambasador Japonii podarował twórcom ogrodu piękne drzewko bonsai.

Dane adresowe:

Jarków 11, 57-343 Lewin Kłodzki
tel. 74/ 813-99-41, 538-344-349

Godziny otwarcia:

maj – wrzesień: codziennie 10:00-16:00

DUSZNIKI ZDRÓJ (15 km od centrum Kudowy Zdrój – kierunek Kłodzko)

Miasto ok. 6000 mieszkańców, jedno z najstarszych uzdrowisk sudeckich, leży nad Bystrzycą Dusznicką w Obniżeniu Dusznik pomiędzy Górami Stołowymi a Górami Bystrzyckimi. Leczy się tu choroby układu krążenia, alergie, choroby dróg oddechowych i choroby kobiece. Miejsce dorocznych, od 1946 r. sierpniowych festiwali Chopinowskich.

Atrakcje:

Starówka – przyjmuje się, że lokacja miasta Duszniki nastąpiła na początku XIV wieku na prawie magdeburskim (niemieckim). Oznacza to, że z góry określono miejsce przyszłych budowli. Zwykle przy lokacji na prawie niemieckim wytyczano centralnie położony kwadratowy bądź prostokątny rynek, z miejscem dla ratusza pośrodku. Z narożników rynku miały wybiegać

pod kątem prostym po dwie prostopadłe do siebie ulice. Rozdzielały one osiem prostokątnych przestrzeni przeznaczonych pod zabudowę oraz tworzyły podstawę w miarę regularnej sieci ulic ciągnących się do miejskich wałów i rowów, zastąpionych później przez mury.

Często lokowanie miasta trwało kilka lat. Wraz z osadnikami niemieckimi pojawił się w Polsce murowany dom miejski *lapideae* – kamienica^a. Ulice i domy nie miały początkowo napisów ani numerów. Orientowano się pobliskimi kościołami, warsztatami rzemieślników lub godłem karczmy. Stąd późniejsze nazwy ulic: *Szewska, Garncarska, Pod Murzynem, Pod Trzema Koronami*. Miasto urządził *zasadźca*, który wraz z fachowymi mierniczymi wytyczał plan przyszłego miasta, w którym ew. odstępstwa od regularnej sieci ulic wynikały z istniejącej już zabudowy, np. z położenia murowanych kościołów.

Lokacja miasta w Dusznikach odbywała się już na obszarze istniejącej osady, była więc nie tyle założeniem nowego miasta, co nowym etapem w życiu już istniejącego. Rynek wytyczono na pochyłym terenie. Ciekawostką był strumyk przepływający przez jego środek.

Niezwykle istotnym dla wyglądu dusznickiego rynku był pożar w 1844 roku, który strawił większość kamienic włączane z ratuszem. Odbudowane budynki mają cechy renesansowe (sklepienia) i barokowe (dekoracja fasad, portale).

Ostatnią większą zmianą wyglądu centralnego punktu miasta było wyburzenie kilku kamienic w latach 70. i postawienie nowych w ich miejscu.

Rynek 1

Kamienica stojąca w miejscu dawnego zajazdu „Pod Czarnym Niedźwiedziem”. Zwana jest Kamienicą Królewską na pamiątkę pobytu króla Jana Kazimierza 17 sierpnia 1669 r. kiedy po abdykacji udawał się do Francji. Choć był tylko przejazdem, nie omieszkął skosztować miejscowej wody ze „Źródła Zimnego” mającego – jak stwierdził – „orzeźwiający i błogi skutek”. Na fasadzie wiszą dwie tablice upamiętniające tę wizytę. Pierwsza (przedwojenna) jest niemiecka, druga w języku polskim.

Pierwszy powiesił tablicę obrotny właściciel zajazdu, wykorzystując wizytę królewską w celach marketingowych. Była w języku polskim i niemieckim:

Roku 1669 dnia 17 sierpnia Jan Kazimierz, były król Polski, nocował u mnie”. Właściciel zajazdu z tyłu tablicy napisał, że król był ojcem chrzestnym jego dziecka, po czym podpisał się H.W. Taką

przynajmniej informację podał w XIX wieku polski tygodnik „Wanda”. Dzięki „Wandzie” wiemy też, że w 1820 roku kupił tę tablicę polski książę Henryk Lubomirski, a ówczesny właściciel zajazdu powiesił na jej miejscu kopię. „Pod Czarnym Niedźwiedziem” nocowali ponadto Wielki Książę Michał Pawłowicz (17.06.1821 r), słynni pruscy feldmarszałkowie: G.L. von Blucher (2 sierpnia 1816 r), A. Neidhardt von Gneisenau (13.06.1820) i H. von Moltke (7.09.1886).

Rynek 4

Pięciokondygnacyjna kamienica nr 4 południowej pierzei dusznickiego rynku pochodzi z 1927 roku o czym świadczy data na portalu. Aktualnie mieści się tu oddział Banku Spółd zielczego.

Rynek 5

Jest to kamienica z XVIII w. W latach 2008-2010 w ramach rewitalizacji dusznickiego rynku przeprowadzono odnowę elewacji i pokrycia dachowego.

W niszy nad portalem wejściowym stała drewniana Pieta, wyrzeźbiona w 1839 roku przez Joh. Marcusa. Obecnie znajduje się w zbiorach Muzeum Ziemi Kłodzkiej w Kłodzku. Puste miejsce zagospodarowano w ostatnich latach i umieszczono tam niewielką Figurkę Matki Boskiej Wambierzyckiej w szklanym kloszu.

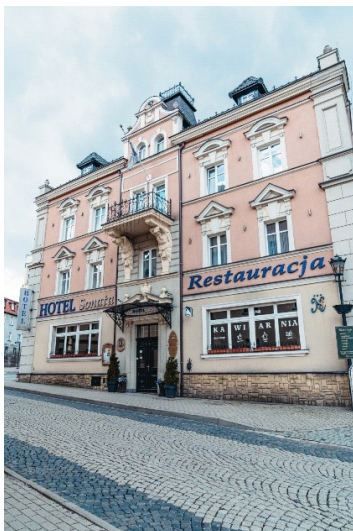
Rynek 6

Ratusz w Dusznikach Zdroju posadowiony jest w zachodniej pierzei rynku w kamienicy pod nr 6. Budynek powstał w latach 1584-85. Przebudowywany kilkakrotnie: w XVIII w. i ostatni raz po pożarze w 1844r. Wyróżnia się renesansowym szczytem, sygnaturą na kalenicy, herbem miasta nad portalem z wyrytą datą 1584 i zegarem ratuszowym pochodzącym z 1880 r. Portal i herb przeniesiono z pierwotnego ratusza.

Rynek 9

W kamienicy mieści się Biuro Informacji Turystycznej i Promocji Miasta. Na budynku znajduje się tablica pamiątkowa informująca o tym, że mieszkał tu w latach 1867 – 1903 Burmistrz Miasta

Paul Dengler (wielce zasłużony dla miasta, na stanowisku 36 lat). Na budynku po drugiej stronie zachodniego narożnika znajduje się godło cechu piwowarów.

Sudecka 2

Dawniej przy Rynku było kilka zajazdów i hoteli. Obecnie pozostał tylko jeden – Hotel Sonata – wcześniej „Czarny Rumak” (Schwarzes Ross) powstały w 1903 roku, gdy po doprowadzeniu kolei zwiększyło się zainteresowanie Dusznikami a później Hotel Przemysłowy z restauracją.

Wnętrza olśniewały przepychem, a bryła zewnętrzna zdobieniami. Balkon podtrzymuje dwóch atlantów. We wnętrzach restauracji hotelowej znajdują się reprodukcje które pokazują dawne Duszniki.

Rynek 10

Pierwotnie w tej i sąsiadującej z nią kamienicy mieścił się browar. Po latach funkcjonowała tu gospoda Pod Błękitnym Jeleniem, w której gościem był m.in. w 1828 r. Zygmunt Krasiński. Przemianowana na hotel i restaurację Reinezer Brauhaus funkcjonujące do 1945r. To tu odpoczywały załogi niemieckich okrętów podwodnych walczących na Atlantyku. Po wojnie piętro przeznaczono na mieszkania a parter należał do restauracji Słowianka. Transformacje ustrojowe lat 80-90 XX spowodowały opuszczenie lokalu gastronomicznego przez dotychczasowego właściciela. Od 1989r. budynek jest siedzibą Fundacji Międzynarodowych Festiwali Chopinowskich razem z Salą Webera – miejscem w którym odbywają się także festiwalowe koncerty.

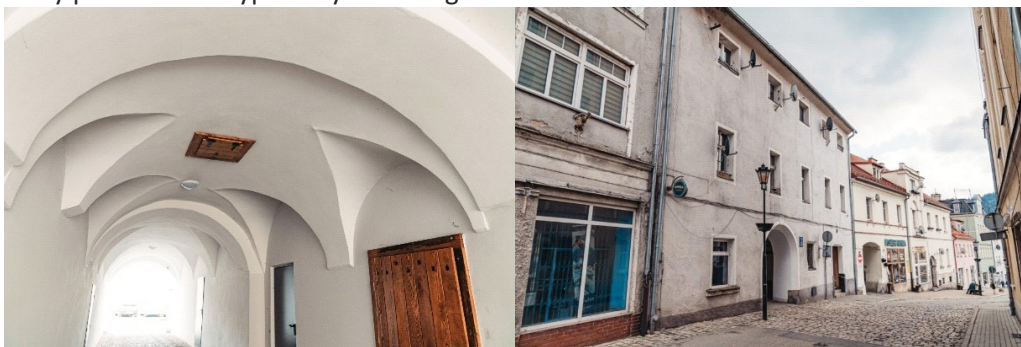
Po latach doczekał się odnowy elewacji i pokrycia dachowego w ramach prac rewitalizacyjnych prowadzonych latach 2008-2010.

Słowackiego 1

barokowa kamienica z preclem jako znakiem cechowym piekarzy

Słowackiego 2

Na krańcu wschodniej pierzei Rynku znajduje się najstarszy dom w mieście z przed 1598 roku. W okazałej, sklepionej łukowo sieni (bramie) mieścił się cały dylizans. W suficie jest otwór, przez który pakowano i wypakowywano bagaże.

Dom początkowo należał do rodu Panwitzów – władców państewka homolskiego. Na zajazd przeznaczono go w XVI wieku – i zapewne dlatego wyryta data w kluczu portalu. Budynek został przebudowany w XIX wieku i zatracił swoje cechy stylowe. Przed II wojną był w nim jeszcze zajazd a obecnie jest to dom mieszkalny. Mieszkańcy nadal wykorzystują otwór bagażowy – choćby podczas remontów i transportu materiałów budowlanych.

Rynek 16

Nieistniejąca część hotelu „Deutsches Haus” (Dom Niemiecki) od strony ulicy Kłodzkiej. Pod arkadą w tablicy znajduje się obraz przedstawiający dawny Rynek.

Park Zdrojowy i Uzdrowisko – park stanowi centralną część dusznickiego ZDROJU i wpisany jest do rejestru zabytków pod munerem 1116/Włz z 1986 r. Ograniczony jest ulicami Zdrojową od północy, Wojska Polskiego od wschodu, Parkową od południa i Zieloną od zachodu. Centralna część parku jest regularna, geometryczna z parterami kwiatowymi, zaś na obrzeżach – swobodna z trawnikami.

Park wraz z całą dzielnicą uzdrowską leży w strefie ścisłej ochrony konserwatorskiej „A”, oznacza to, że obszar ten uznany jest za szczególnie ważny jako świadectwo historyczne i na terenie tym obowiązuje pierwszeństwo wymagań konserwatorskich nad wszelką prowadzoną działalnością inwestycyjną i gospodarczą.

HISTORIA

Pod koniec XVIII wieku miasto stało się oficjalnym uzdrowiskiem. W 1748 r. przeprowadzone zostały badania źródeł mineralnych, a w 1769 roku „Zimny Zdrój” wpisany został na listę źródeł leczniczych ówczesnych Prus, wówczas też źródło zostało „schowane” w pawilonie. Od 1797 r. rozpoczęło się właściwe leczenie kuracyjne w podgrzanej wodzie z „Zimnego Zdroju” i odkryto kolejne źródło „Letni Zdrój” (dziś występujący pod nazwą „Pieniawa Chopina”).

Uzdrowisko wybudowano kilometr od miasteczka (w kierunku południowo-wschodnim). Jednolity kompozycyjnie układ powstał na początku XIX wieku pod kierunkiem architekta C.G. Geislera tworzył prostokątny plac i otaczające go budynki. W owym czasie zabudowaniom nie towarzyszył jeszcze park czy ogród, który mógłby stanowić miejsce wypoczynku, spacerów i spotkań. Duszniki stały się znanym nie tylko w regionie uzdrowiskiem. W 1817 roku odkryte zostaje kolejne źródło „Źródło Ulryki” (obecnie „Jan Kazimierz”). Uzdrowisko rozbudowywało się powstawały nowe domy gościnne, natryski, hala spacerowa, teren zdroju powiększył się, w otoczeniu budynków zaczął rozwijać się regularny park z promenadami i placami wypoczynkowymi. Układ uzdrowiska zmieniał się wielokrotnie, powstawały nowe budynki, inne wyburzano. W 1862 roku wybudowano nowe łazienki (obecnie Zakład Przyrodolecznictwa).

W II połowie XIX wieku za sprawą burmistrza Paula Denglera nastąpił dalszy rozwój części zdrojowej. Z zebranych środków udało się zakupić kolejne tereny by powiększyć teren parku, uregulować Bystrzycę Dusznicką, ogrodzić park i zainicjować budowę wodociągów i kanalizacji.

Na przełomie lat 50-tych i 60-tych XX wieku przebudowano stare ujęcia wód mineralnych (Pieniawa Chopina i Jan Kazimierz), wybudowano nowe a także wyremontowano pijalnię wód. Po powodzi w 1998 roku, która w dużym stopniu zniszczyła park władze miasta rozpoczęły rewaloryzację obiektu, tak aby powrócił on do swej przedwojennej świetności. Dotychczas asfaltowe alejki zastąpiono granitową i betonową kostką a także naturalnym kruszywem, wykonano cięcia pielęgnacyjne drzew oraz leczenie drzew pomnikowych, dosadzono drzewa w alejach, a także drzewa i krzewy ozdobne, powstały nowe partery kwiatowe w części centralnej, na miejscu dawnego kalendarza kwiatowego stworzono 5-arowy ogród fenologiczny, zbudowano system nawadniający park, skomputeryzowano działanie kolorowej fontanny a całość założenia została uzupełniona stylowymi lampami, ławkami i koszami na śmieci. Obecny kształt parku niewiele różni się od tego, który mogli oglądać kuracjusze na początkach XX wieku. Tak jak wówczas park tworzyły rośliny wysokie, partery kwiatowe, rozległe trawniki, klomby, finezyjnie poprzycinane krzewy, szpalery drzew a także mała architektura parkowa (fontanny, ławki).

PRZYRODA

Roślinność parku jest niezwykle urozmaicona. Oprócz wiekowych drzew z których sześć objęto ochroną pomnikową, wzrok przyciągają pięknie poprzycinane krzewy a przede wszystkim jednoroczne i wieloletnie rośliny kwiatowe tworzące w okresie kwitnienia barwne kobierce. Centralną część parku stanowi wnętrze o regularnym, geometrycznym układzie parterów kwiatowych, z czterema fontannami na osi środkowej. Trawniki podkreślone formowanymi cisami, bukszpanowymi obwódkami i grabowymi żywopłotami, posiadają bordiury kwiatowe.

Na terenie parku rośnie 20 gatunków drzew liściastych oraz 12 gatunków drzew iglastych, są to zarówno gatunki rodzime jak i aklimatyzowane. Spacerując po parku zobaczymy m.in. lipy drobnolistne i szerokolistne, klony pospolite, klony jawory, klon palmowy purpurowy, kasztanowce białe, olsze czarne. Występują tu także świerk pospolity, brzoza brodawkowata, buk pospolity, buk pospolity odm. purpurowej, dąb szypułkowy, jesion wyniosły, buk pospolity odm. wąskolistna, cyprysik nutkajski, jedlica Douglasa, miłorząb dwukłapowy, tulipanowiec amerykański, świerk kłujący odm. sinej, a także starannie przycinane i formowane głóg dwuszyjowy, cis pospolity, grab pospolity a także żywotniki, jałowce. W części południowej podszyt tworzą śnieguliczka biała i bez czarny. Na terenie parku rośnie sześć pomników przyrody ustanowionych zarządzeniem nr 10/88 Wojewody Wałbrzyskiego z dnia 12.03.1988 r., są to cztery lipy drobnolistne o obwodach od 316 do 760 cm oraz dwa buki pospolite o obwodach 312 i 365 cm.

Pomnikowe drzewa rosną:

- lipa drobnolistna na trawniku blisko wejścia południowego, obok największej fontanny,
- lipa drobnolistna na trawniku przy ul. Wojska Polskiego, pomiędzy posesją nr 25 a Sanatorium "Wieniawski",
- lipa drobnolistna nad Bystrzycą Dusznicką, obok szpitala uzdrowskiego "Jan Kazimierz", od południowego wejścia,
- lipa drobnolistna przy alejce pomiędzy pijalnią wód a szpitalem uzdrowskim "Jan Kazimierz",
- buk pospolity na trawniku u podnóża skarpy, niedaleko północnego wejścia, na wysokości Sanatorium "Wieniawski",
- buk pospolity w pobliżu Dworku Chopina, od strony rzeki Bystrzycy Dusznickiej

Ciekawostką przyrodniczą jest ogród fenologiczny – czyli taki, w którym rośliny podzielone są na cztery pory roku. Ogród znajduje się na północny wschód od Dworku Chopina. Łatwo znajdziemy

to miejsce gdyż wzrok przykuwają ogromne drewniane rzeźby sosnowej i świerkowej szyszki, kasztana, żółędzia i strąka. W tutejszym ogrodzie fenologicznym rosną m.in.: forsycja, leszczyna, pigwowiec japoński, fiołek, pierwiosnka, konwalie, krokusy, szafirki, lilaki, tulipany, poziomki, azalie, pięciorniki, kosańce. Nie są to bynajmniej rośliny egzotyczne, których by nie można było spotkać w innych miejscach regionu. Owa wyjątkowość polega jednak na tym, że rosną w jednym miejscu, ale tak podzielone, że ze względu na swoje kwitnienie wyraźnie tworzą cztery pory roku: wiosnę, lato, jesień, zimę.

MIEJSCA W PARKU

Stacja meteorologiczna, Teatr Zdrojowy, ogród fenologiczny, dwa pomniki Chopina, kalendarz kwiatowy, pijalnia wód mineralnych, kolorowa fontanna, szpital przyrodolecznicy Jan Kazimierz.

Zielony Staw – Park Denglera – jednym z miejsc wypoczynku w Dusznikach-Zdroju jest park rekreacyjno-wypoczynkowy „Zielony Staw” im. **Paula Denglera** (dawniej zwany był „Łabędzim”). Wykonany na planie ośmiokąta z wysepką pośrodku i piękną altaną przy brzegu przyciąga ciekawym wejściem od strony Parku Zdrojowego.

Sam park jest miejscem, z którego można rozpocząć miłą wędrówkę w stronę Doliny Strążyskiej. Alejka prowadzi między zboczem Gór Bystrzyckich i korytem rzeki Bystrzycy Dusznickiej.

Dworek Chopina, Teatr Zdrojowy

Dworek im. Fryderyka Chopina to miejsce, które od zawsze skupiało życie kulturalne uzdrowiska. Dworek został wybudowany w latach 1802-1805 a w 1826 roku sam Fryderyk Chopin dał tu swój charytatywny koncert.

W pierwszej połowie sierpnia odbywa się w nim Międzynarodowy Festiwal Chopinowski. Do kurortu zjeżdżają się wtedy najbardziej utalentowani pianiści, wirtuozi, pedagodzy i krytycy muzyczni z całego globu. Pierwszy taki festiwal miał miejsce w dniach 25-26 sierpnia 1946 roku i był upamiętnieniem 120 rocznicy koncertów muzyka w mieście.

Oprócz tego w Dworku Chopinowskim odbywa się również Festiwal Mendelsoina oraz Muzyka Epok.

Obiekt całorocznie pełni funkcje centrum kultury w którym często organizowane są różnego rodzaju koncerty, recitale, operetki i kabarety.

Aleja Chopina – dawna aleja łącząca część zdrojową z częścią miejską ma nową odstonę. W ramach polsko-czeskiego projektu Aqua Mineralis Glensis wykonano nową nawierzchnię oraz przebudowano dwa ujęcia wody mineralnej przy alejce – źródło Agaty i źródło Felixa.

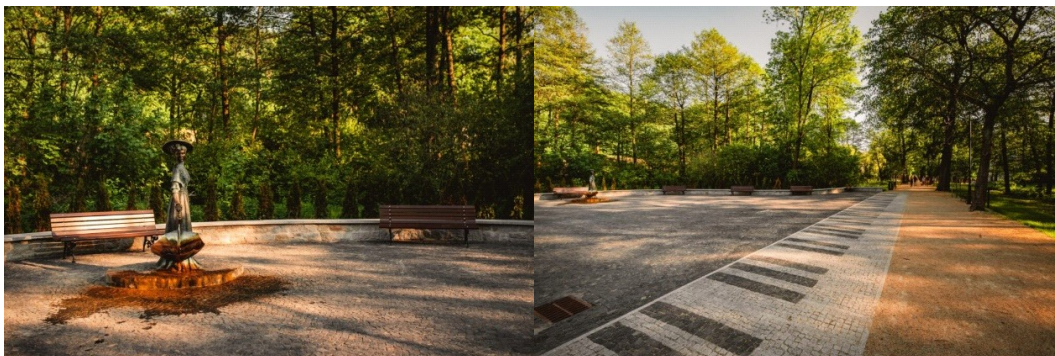
Łącznik pomiędzy uzdrowiskiem a centrum miasta Dusznik zaprojektował ok. 1800 r. architekt Karl Gotthard Geissler. Sam ciąg pieszy, pojawia się na starych mapach już w 1891 r. W 1875 r. wzbogacono aleję nasadzeniami drzew. W 1915 r. aleję przerwano przez nowy ukształtowanie zbiegu ulic: Zdrojowej, Podgórskiej, FRYDERYKA Chopina i Wojska Polskiego. W takiej formie, przedmiotowa aleja została wpisana do rejestru zabytków. Z uwagi na zamieranie drzew lub ich zniszczeń w wyniku niekorzystnych warunków meteorologicznych, uzupełniana była nowymi nasadzeniami, stąd tak zróżnicowany wiek elementu kompozycyjnego. Do dziś można dostrzec pojedyncze egzemplarze z gatunku jesion wyniosły czy olcha czarna.

W wyniku niszczącej powodzi, która nawiedziła miasto z dnia 22 na 23 lipca 1998 roku został znacząco uszkodzony park zdrojowy oraz aleja FRYDERYKA Chopina. W wyniku doraźnych prac naprawczych, wzmocniono aleję, uzupełniono nasadzenia drzew. Aleję utwardzono kostką betonową, wprowadzono betonowe krawężniki, które niekorzystnie wpłynęły na nabiegi

korzeniowe drzew, ograniczając ich rozwój. Z uwagi na konieczność szybkiego remontu ciągu pieszego, nie zwracano szczególnej uwagi na obecny tam starodrzew. W ramach prac remontowych, zamontowano mało estetyczne dziś, lampy oraz małą architekturę.

W 2020 r. gmina przystąpiła do rewaloryzacji alei im. Fryderyka Chopina, która jest w całości objęta ochroną konserwatorską a w dniu 16 czerwca 2021 r. przy obecności zaproszonych gości oraz gospodarzy Dusznik-Zdroju miało miejsce uroczyste otwarcie nowej Alei im. Fryderyka Chopina.

Wiosną 2022 r. inspektorzy zajmujący się zielenią miejską zaobserwowali większą ilość ulistnienia, krótkopędów w obrębie koron drzew. Zwłaszcza na drzewach z rodzaju jesion oraz kasztanowiec, których jeszcze przed rozpoczęciem było wyraźnie mniej. Bez wątpienia łatwiejszy dostęp wody opadowej czy swobodna wymiana gazowa w obrębie systemów korzeniowych przyczyniła się do poprawy vitalności starodrzewia. Mocniejszy system korzeniowy stał się bardziej odporny na silne porywiste wiatry, których od zakończenia rewaloryzacji było kilkanaście (zwłaszcza w sezonie letnim). Zaobserwowano także mniejszą ilość larw szrotówka kasztanowcowiaczka, który niekorzystnie wpływa na wygląd kasztanowców. Owad ten składa jaja w tkance liścia, powodując szybsze ich zamieranie. Bezdyskusyjny jest fakt, że na ostateczną ocenę pod kątem biologii drzew i wpływu poprawy warunków siedliskowych będzie trzeba poczekać jeszcze kilka lub kilkanaście lat. Jednak już dziś pewny jest fakt, że aleja odzyskała swój historyczny blask i pozwala odetchnąć kuracuszom w najbardziej upalne dni.

Pijalnia Wód – powstała w XIX wieku, jej ujęcia to Pieniawa Chopina, Jan Kazimierz, Zdrój Zimny i Agata. Kuracjusze bardzo chętnie korzystają z ofert pijalni oraz pobliskiego źródła wody "Pieniawa Chopina", którego temperatura ma 18 stopni Celsjusza.

Godziny otwarcia:

poniedziałek – piątek: godz. 7:00-19:00,

sobota-

niedziela, święta: godz. 7:20-18:00

Międzynarodowy Festiwal Chopinowski – święta chopinowskie w Dusznikach, znane dzisiaj przez cały świat muzyczny pod nazwą Międzynarodowych Festiwali Chopinowskich, zainicjowano w 1946 roku, gdy dopalały się jeszcze zgliszcza zrujnowanych miast przez ledwie zakończoną drugą wojnę światową. Impuls do organizowania festiwalu dał Ignacy Potocki, współzałożyciel Zarządu Uzdrowisk Dolnośląskich. „Miał to być pierwszy po wojnie festiwal – napisał Potocki w liście do Andrzeja Merkura w 1994 roku – co miało niemałe repolonizacyjne, patriotyczne i interpretacyjne znaczenie dla naszego społeczeństwa, które nowo przybyłe na ten obszar nie czuło się jeszcze dość u siebie”.

Dlaczego na chopinowskie święto wybrano dusznicki kurort? – ponieważ bawił tu Chopin, upamiętniając swój pobyt pięknym darem serca...

Z sierpnia 1826 roku z polecenia lekarzy warszawskich i profesora Józefa Elsnera, dla podreperowania wątłego zdrowia, do Dusznik przybył Fryderyk Chopin. Z Warszawy wyruszył 28 lipca. Towarzyszyły mu matka oraz siostry (Ludwika i Emilia). Trasa wojażu wiodła przez Błonie, Sochaczew, Łowicz, Kutno, Kłodawę, Koło, Turek, Kalisz, Ostrów, Międzybórz, Oleśnicę, Wrocław, Niemcę, Ząbkowice i Kłodzko.

W Dusznikach Chopin czuł się dobrze, okolice mu się podobały, jedynie beztrioski pobyt ograniczały zalecenia doktorów, nakładające na szesnastoletniego młodzieńca przestrzeganie zaordynowanej kuracji. Swoje wrażenia z pobytu w uzdrowisku zawarł w dowcipnie skreślonych listach do kolegi szkolnego Wilhelma Kolberga i profesora Józefa Elsnera.

W korespondencji do Kolberga napisał:

„Dwa tygodnie już piję serwatkę i wody tutejsze; i niby, jak mówią, mam trochę lepiej wyglądać, mam niby tyć, a tym samym lenieć, czemu może przypiszesz tak długi spoczynek pióra mojego; lecz wierz mi, skoro się dowiesz o moim sposobie życia, przyznasz, iż trudno znaleźć chwilę do siedzenia w domu.

Rano, najpóźniej o godzinie 6, już wszyscy chorzy przy źródle; tu dopiero kiepska dęta muzyka – z kilkunastu karykatur w rozmaitym guście złożona, na czele których fagocista, chudy, z osiodelanym, zatabaczonym nosem, przestrasza wszystkie damy, co się koni boją, przygrywa wolno spacerującym Kur-gastom; tu dopiero gatunek reduty, a raczej maskarady, bo nie wszyscy w maskach, tych jednakże mała jest liczba, albowiem składa się tylko z tych, co dla kompanii dali się powiesić. Taka promenada po ślicznej alei [...] trwa zazwyczaj do ósmej, stosownie do kubków, ile kto ma rano wypić, potem udają się (każdy do siebie) na śniadanie. – Po śniadaniu idę zazwyczaj przejść się, chodzę do 12, o której obiad jeść trzeba dlatego, że znów po obiedzie idzie się do źródła. Po obiedzie zazwyczaj jeszcze większa maskarada niż rano, bo każdy wystrojony, każdy w innym niż rano pokazuje się w kostiumie! Znów muzyka paskudzi, a tak chodzi się już do samego wieczora. Jak ja, ponieważ tylko dwie szklanki ciepłej wody zdrojowej piję po obiedzie, więc w czas idę do domu na kolację, po kolacji spać, więc kiedyż list pisać?...

Otóż masz ogół dnia, jak schodzi jeden po drugim. Schodzi i tak prędko, że już jestem tak długo, a jeszcze wszystkiego nie widziałem.

Chodzę ja wprawdzie po górach, którymi Duszniki otoczone, często zachwycony widokiem tutejszych dolin, z niechęcią złażę, czasem na czworakach, ale jeszcze nie był tam, gdzie wszyscy jadą, bo mi zakazano. Jest tu w bliskości Dusznik góra ze skałami zwana Heu-scheuer, miejsce, z którego widoki zachwycające, ale dla niezdrowego powietrza na samym wierzchołku nie wszystkim dostępna, a ja jestem jednym z tych pacjentów, na szczęście, którym tam nie wolno.

Ale mniejsza o to; byłem już na górze zwanej Einsiedelei, bo tam jest pustelnik. Wszedłszy na górę jedną z wyższych w Dusznikach, wchodzi się po stu kilkudziesięciu schodach w prostej linii,

nieledwie pionowo, z kamieni zrobionych do samego pustelnika, skąd przepyszny widok na całe Duszniki. [...]

Ale próżno nudzę Cię tymi opisami, z których mało o rzeczy wyobrażenia powziąć możesz, albowiem nie wszystko da się opisać, co się chce. Co się tyczy obyczajów, takiem się już do nich przyzwyczaiał, że mię nic już teraz oczu nie razi. [...]

Polaków było dużo w Dusznikach, lecz teraz przerzedza się ich grono [...]. W tym domu, co my mieszkamy, mieszka pewna pani z Wrocławia; jej dzieci, chłopcy żywe, pojęte, mówią trochę po francusku; zachciało im się mówić po polsku, więc zaczyna jeden z nich, a mój druh, do mnie: zien dobry, odpowiedziałem: dzień dobry, i że mi się chłopak podobał, powiedziałem mu, jak się mówi dobry wieczór; temu nazajutrz tak się to pomieszało, że zamiast dobry dzień powiada mi: zien wieczór. Nie wiedziałem skąd ta omyłka, i ledwo com mu mógł wytłumaczyć, że to nie zien wieczór, ale dobry wieczór.

Darmom Ci tyle nabazgrał niepotrzebnie, może byś wolał przez ten czas coś innego robić! Ale też już kończę, odchodzę do źródła na dwie szklanki wody i pierniczek, z którym zostaję na zawsze ten co zawsze F. Chopin.”

W liście do Elsnera, napisanym w znacznie poważniejszym tonie, podzielił się swoimi obserwacjami z Dusznik następująco:

„Od chwili naszego przyjazdu do Dusznik obiecywałem sobie napisać do Pana, ale że cały czas mam zajęty kuracją, nie mogłem tego dotychczas uczynić i dzisiaj dopiero wykradam chwilkę czasu, aby ją poświęcić przyjemności pogawędzenia z Panem [...]. Dobroć Pana i żywe zainteresowanie się mną pozwalają mi przypuszczać, że nie będzie Panu obojętna wiadomość o stanie mego zdrowia. Świeże powietrze i serwatka, którą pijam skwapliwie, tak mię postawiły na nogi, że jestem całkiem inny niż w Warszawie. Wspaniałe widoki, jakie roztacza Śląsk, czarują i zachwycają mnie, lecz mimo wszystko brak mi jednej rzeczy, której wszystkie piękności Dusznik nie mogą zastąpić, to jest dobrego instrumentu. Niech Pan sobie wyobrazi, że nie ma tu ani jednego dobrego fortepianu, a instrumenty, które widziałem, sprawiają mi więcej przykrości niż przyjemności; na szczęście ta męczarnia nie potrwa już długo, pora naszego pożegnania się z Dusznikami zbliża się i 11 przyszłego miesiąca myślimy stąd wyruszyć. Tymczasem, zanim będę miał przyjemność Pana zobaczyć, proszę przyjąć zapewnienie mego prawdziwego szacunku. FFChopin.

Mama każe Panu złożyć uszanowanie. Proszę przypomnieć mnie pamięci Pańskiej Małżonki.”

Korespondencje wyżej zacytowane, pierwsza z 18 sierpnia, druga z 29 sierpnia, nie wspominają o koncertach Chopina w Dusznikach, które dał był młody pianista w porywie serca na rzecz osieroconych dzieci miejscowego kowala. Czyżby skromność nie pozwalała mu się chwalić, czy też nie był z nich zadowolony z racji braku dobrego instrumentu, o czym pisał do Elsnera, tego z braku źródeł ustalić już się chyba nie da.

O występach Chopina w Dusznikach wiemy natomiast z prasy i późniejszych adnotacji urzędowych magistratu dusznickiego. „Kurier Warszawski” z 22 sierpnia 1826 roku zamieścił informację, w której zapisano:

„List w tych dniach odebrany z Kudowy [...] zaszczytnie donosi o młodym artyście polskim Fryderyku Chopin, który [...] dla polepszenia zdrowia został od niejakiego czasu w Dusznikach. Tam bowiem, gdy kilkoro dzieci przez śmierć ojca do wód na kurację przybyłego sierotami stały się, P. Chopin, ośmielony przez osoby talent jego znające, dał 2 koncerty na dochód tychże, co jemu wiele chwały, a tym nieszczęśliwym niepospolite wsparcie przyniosło.”

Data jednego koncertu jest znana – wymienia ją dokument magistratu z dnia 17 marca 1892 roku, w którym zapisano:

„W tej sali [chodzi o salę zdrojową – przyp. sd] Fryderyk Chopin dał w dniu 16 sierpnia 1826 roku swój pierwszy publiczny koncert”. Kiedy odbył się występ drugi, nie wiadomo. Wiadomo

natomiast, że musiało minąć ponad siedemdziesiąt lat, by dla uczczenia charytatywnych koncertów Chopina pojawił się pomnik genialnego muzyka, ufundowany przez Wiktora Magnusa z Warszawy, i jeszcze prawie pół wieku, by w tym uzdrowisku zaczął rozbrzmiewać festiwal muzyczny imienia genialnego kompozytora.

KONTAKT:

ul. Rynek 8-10 57-340 Duszniki-Zdrój
+48 74 86 69 280
chopin@festival.pl

Muzeum Papiernictwa – Po zakończeniu II wojny światowej Duszniki-Zdrój (niem. Bad Reinerz) znalazły się na terenie Polski. Stara dusznicka papiernia została przekazana najbliższej fabryce papieru – w Młynowie k. Kłodzka. Dyrektor fabryki rozpoczął remont budynku dążąc do szybkiego uruchomienia produkcji papieru, ale jego śmierć przerwała dalsze prace.

Obiekt stał kilka lat bez opieki i niszczał, zaciekały dachy, a resztki urządzeń rozkradziono i zniszczono. W 1953 roku władze miasta Duszniki-Zdrój zwróciły uwagę na duży, niszczący obiekt papierni. Kilka lat trwało pozyskanie sprzymierzeńców dla idei zachowania i odnowienia młyna papierniczego jako zabytku techniki. Ścierały się też różne koncepcje: od przekazania obiektu na magazyn owoców po wyburzenie.

Papiernia w międzyczasie zdobyła wielu przyjaciół. W 1962 r. Wojewódzki Konserwator Zabytków otrzymał fundusze na remont zabezpieczający. Wymieniono gonty na całym dachu, założono nowe odeskowanie. Remont trwał 4 lata.

24 stycznia 1966 r. wiceminister kultury i sztuki przyjechał do Dusznik-Zdroju, zwiedzał zabytkową papiernię oraz odbył konferencję z przedstawicielami władz wojewódzkich, powiatowych i miejskich, sugerując urządzenie muzeum papiernictwa oraz produkcję papieru – w ramach resortu leśnictwa i przemysłu drzewnego. Sugestia ta została przychylnie przyjęta przez Ministerstwo Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego i już 26 stycznia 1966 roku zawarto porozumienie. Ministerstwo Leśnictwa zleciło realizację tego przedsięwzięcia Zjednoczeniu Przemysłu Celulozowo-Papierniczego w Łodzi.

Po zakończeniu remontu zabezpieczającego, 31 marca 1966 r. Wojewódzki Konserwator Zabytków przekazał oficjalnie papiernię przemysłowi papierniczemu pod zarząd Bardeckich Zakładów Celulozowo-Papierniczych w Bardzie Śląskim, po czym przystąpiono do urządzania w budynku muzeum papiernictwa. Kierownikiem Zabytkowej Papierni został Jan Michał Kowalski. Sprawami technicznymi zajęło się Biuro Projektów Przemysłu Papierniczego w Łodzi, a wykonawstwem ekipy fachowców z zakładów papierniczych. Opracowania wystroju plastycznego podjęli się najlepsi artyści plastycy: prof. Stanisław Zamecznik, prof. Witold Chomicz i prof. Zygmunt Acedański.

Informacja o pracach nad utworzeniem muzeum papiernictwa rozpowszechniana w prasie i radiu spowodowała napływ licznych eksponatów od fabryk, instytucji i osób prywatnych. Pierwsze dary i przekazy to: rzeźbione matryce do druku tapet z Gnaszyna (płaskie i okrągłe), sita czerpalne i portrety papierników od władz miasta, modele maszyn papierniczych z Krapkowic i Jeleniej Góry, prasy papiernicze, meble, gabloty. Napływały papiery czerpane.

Wybitny czerpalnik z Jeziornej k. Warszawy Teodor Chojnowski skompletował i wyremontował urządzenia potrzebne do uruchomienia czerpalni w Dusznikach.

Wspólnym wysiłkiem papierników polskich oraz miłośników zabytków powstało w Dusznikach-Zdroju żywe muzeum gromadzące eksponaty dawnej techniki papierniczej i przetwórstwa papierniczego.

Otwarcia części Muzeum Papiernictwa dokonał 26 lipca 1968 r. minister leśnictwa i przemysłu drzewnego Roman Gesing. Dalej jednak trwały prace remontowe i adaptacyjne. Pokazową produkcję papieru czerpanego uruchomiono w 1971 r., drukarnię typograficzną w 1974 r., a nową ekspozycję przedstawiającą wyroby polskiego przemysłu papierniczego dwa lata później.

W latach 1984-2005 dusznickim muzeum kierowała Bożena Schweizer-Makowska.

Do końca 1991 r. Muzeum podlegało Bardeckim Zakładom Papierniczym. Od 1 stycznia 1992 r. w wyniku starań kierownictwa stało się samodzielną instytucją kultury, podległą Ministerstwu Przemysłu i Handlu. 3 lata później, po reformie, organizatorem muzeum zostało Ministerstwo Gospodarki.

Po usamodzielnieniu instytucji w 1992 r. zaistniała możliwość profesjonalnej organizacji muzeum – powstały działy merytoryczne: Historii Papiernictwa, Papiernictwa Współczesnego, Oświatowy i Biblioteka. W wyremontowanym młynie papierniczym zostały zmienione wszystkie ekspozycje stałe. W 1997 roku – Historia papiernictwa światowego, polskiego i śląskiego (scenariusz Józef Dąbrowski, współpraca – Teresa Windyka). W 1998 roku – Historia techniki i technologii papiernictwa (scenariusz Maciej Szymczyk). Do obu ekspozycji koncepcję aranżacji plastycznej opracowała Bożena Makowska, a projekty plastyczne wykonał Marek Mikulski.

W nocy 22/23 lipca 1998 r. Muzeum Papiernictwa poniosło ogromne straty w czasie kilkugodzinnej powodzi. Dzięki ogromnemu zaangażowaniu pracowników oraz pomocy finansowej rządu polskiego, zakładów branży papierniczej oraz licznych organizacji i osób prywatnych, stopniowo usuwano skutki powodzi. Remonty popowodziowe zakończono w 2003 r. realizacją założenia parkowo-ogrodowego.

Z początkiem stycznia 1999 r. Muzeum Papiernictwa zostało przekazane przez Ministerstwo Gospodarki Urzędowi Marszałkowskiemu we Wrocławiu.

Obecnie dusznickie muzeum jest jednym z ważniejszych obiektów turystycznych na Ziemi Kłodzkiej – roczna frekwencja kształtuje się na poziomie 70 tys. osób.

Jak zwiedzać

Wizyta w muzeum obejmuje zwiedzanie z przewodnikiem/audioprzewodnikiem Trasy I „*Z papierem*” przez dwa tysiąclecia oraz samodzielne zwiedzanie trasy II „*Sztuka i pieniądze*”, czyli aktualnych wystaw czasowych (w tym Galerii sztuki papieru), sal z polichromiami oraz wystawy *Polski pieniądz papierowy*.

Ważne

Na zwiedzanie całego muzeum należy zarezerwować około 1,5 godziny. Rozpoczęcie zwiedzania możliwe jest najpóźniej 1,5 godziny przed zamknięciem.

W przypadku przybycia zwiedzających do obiektu później, udostępniona może im zostać wyłącznie jedna z dwóch tras. Zbyt mała ilość czasu przeznaczona przez zwiedzających na zwiedzanie ekspozycji nie stanowi podstawy do reklamacji.

Jak skorzystać a audioprzewodnika

Każdy zwiedzający może skorzystać z audioprzewodnika, za którego wypożyczenie nie pobieramy dodatkowych opłat.

Audioprzewodniki dostępne są w wersjach językowych: polskiej, czeskiej, angielskiej, niemieckiej oraz ukraińskiej. W wersji polskiej można dodatkowo wybrać tzw. ścieżkę rodzinną, opracowaną z myślą o dzieciach.

Audioprzewodnik jest dostępny w formie pliku MP3 na telefon lub tablet. Wystarczy mieć przy sobie słuchawki i przy kasie zeskanować kod QR z linkiem lub pobrać plik

Lekcje muzealne – zwiedzanie, warsztaty

Zwiedzając Muzeum Papiernictwa można na własne oczy zobaczyć, jak czerpie się papier. Co więcej – można samodzielnie wyczerpać własną kartkę papieru. Wystarczy skorzystać z oferty warsztatów.

Papiery wytworzone przez profesjonalnych czerpalników, a także różne wyroby z papieru czerpanego można zakupić w muzealnym butik lub w sklepie internetowym.

Lekcje muzealne są doskonałym uzupełnieniem programu nauczania historii, sztuki oraz techniki, ułatwiają uczestnikom kontakt z eksponatem muzealnym ucząc odkrywania w nim różnorodnych treści.

Z kolei warsztaty – zajęcia praktyczne prowadzone przez pracowników merytorycznych muzeum – ułatwiają przyswojenie nowych wiadomości oraz umiejętności, zaś prace wykonane przez uczestników stanowią interesującą pamiątkę z pobytu w młynie papierniczym. Najbardziej popularną formą warsztatów jest czerpanie papieru, prowadzone zgodnie z tradycyjną techniką, powstałą w średniowiecznych Włoszech. Podczas zajęć uczestnicy wykonują kartki o różnych kształtach, z elementami roślinnymi lub makulaturą.

Warsztaty czerpania papieru dla turystów indywidualnych

Za dodatkową opłatą można wziąć udział w warsztatach czerpania papieru, które odbywają się o pełnych godzinach w dni pracy muzeum. Bilety można zakupić w dni robocze w kasie biletowej, zaś w weekend istnieje również możliwość zakupu przez internet. Ostatnie zajęcia rozpoczynają się godzinę przed zamknięciem.

Warsztatowicze wykonują kartki o różnych kształtach, z elementami roślinnymi, techniką opracowaną w średniowiecznych Włoszech. Własnoręcznie stworzone arkusze zatrzymują na pamiątkę pobytu w muzeum.

Maksymalna ilość uczestników: 7 os /1 godz.

Grupa wiekowa: 5+

Termin: warsztaty odbywają się o pełnych godzinach.

Informacje:

Dział Edukacji Muzealnej

tel. 748 627 426

edukacja@muzpap.pl

Godziny otwarcia:

listopad – kwiecień: wtorek – niedziela 9:00–15:00

maj – sierpień: poniedziałek – sobota 9:00-18:00
niedziela 9:00–16:00

wrzesień – październik: poniedziałek – sobota 9:00-17:00, niedziela 9:00–16:00

Podczas ferii zimowych muzeum czynne:

poniedziałek – sobota 9:00-18:00

niedziela 9:00-16:00

Muzeum nieczynne jest w następujące dni

poniedziałki – w okresie od XI do IV (z wyjątkiem ferii zimowych)

Nowy Rok – 1 stycznia

Święto Trzech Króli – 6 stycznia

Wielkanoc – I i II dzień świąt

Boże Ciało

Wszystkich Świętych – 1 listopada

Dzień Niepodległości – 11 listopada

Boże Narodzenie – 25 i 26 grudnia

www.bilety.muzeumpapiernictwa.pl

Torfowisko pod Zieleńcem – Jedyne miejsce w Polsce z roślinnością typową dla Tundry Syberyjskiej, składa się z dwóch części: Topieliska i Czarnego Bagna. Pierwotnie rezerwat zajmował powierzchnię ok. 85 ha, w okresie międzywojennym powiększono go do 220 ha (wtedy też podjęto decyzję o budowie drewnianych kładek i wieży widokowej), z kolei dziś ostatecznie osiąga wielkość ok. 270 ha. Jego wiek szacuje się na ok. 7600 lat – torfowisko stanowi relikwitu epoki lodowcowej z krajobrazem typowym dla formacji tundrowej, a warstwa torfu sięga tu od 3,5 do nawet 9 m głębokości.

Na terenie rezerwatu rośnie 100 gatunków roślin. Spotkamy tu m.in.: trzy odmiany rosiczki, wełniankę, brzozę karłowatą (którą znajdziemy w zaledwie 3 miejscach w Polsce), mchy torfowce, turzycę pospolitą, borówkę bagienną, żurawinę błotną, bagnicę torfową. Dookoła rezerwatu rośnie bór świerkowy, modrzewica i wrzos zwyczajny. Żyją tu także zwierzęta: jelenie, czarne bociany, jaszczurki zwinki, cietrzewie, głuszce i żmije. *Rezerwat wchodzi w skład Obszaru Chronionego Krajobrazu Gór Bystrzyckich i Orlickich oraz jest chroniony w ramach sieci Natura 2000.* Pod żadnym pozorem nie można zrywać ani niszczyć napotkanych tu roślin.

Torfowisko wysokie leży w szczytowej partii Gór Bystrzyckich, na wysokości ok. 750 m. Przez cały rezerwat biegnie szlak zielony oraz ścieżka dydaktyczna z 6 stacjami oraz wieżą widokową.

Z Zieleńca do rezerwatu prowadzi zielony szlak od punktu przy schronisku Orlica. Z Dusznik-Zdroju, planując pieszą wycieczkę najłatwiej dojdziemy tu kierując się szlakiem niebieskim w kierunku Wzgórza Rozalii, potem dochodząc do Schroniska „Pod Muflonem” i dalej, w okolice góry Biesiec, gdzie złapiemy szlak zielony – skręcając nim w prawo, trafimy pod samo torfowisko. Poruszając się samochodem, ustawmy współrzędne GPS na wartość 50o20'50.20"N/16o24'31.28"E – dotrzemy tym samym na niewielki parking, z którego pieszo

będziemy mogli wyruszyć w trasę.

Czas przejścia całego rezerwatu zajmuje średnio 1-1,5h. Widoki (szczególnie jesienią) rekompensują każdy wysiłek.

Wieża widokowa na Orlicy – usytuowana jest po polskiej stronie szczytu, ok. 50 metrów od właściwego wierzchołka góry, przy samym pasie granicznym. Od strony polskiej prowadzi do niej zielony szlak turystyczny, a od czeskiej czerwony. Wieża zlokalizowana jest w miejscu dawnego schroniska i drewnianej wieży wybudowanej przez Heinricha Rübartscha w XIX wieku. Ma ona konstrukcję drewnianą, z kamienną podstawą, która została wykończona rodzimym łupkiem, tym samym, którego użyto przy budowie historycznego schroniska na Orlicy. Wieża posiada trzy podesty spoczynkowe. Z ostatniej, głównej platformy widokowej rozpościera się przepiękny widok na Góry Orlickie, Bystrzyckie, Stołowe, Sowie, Bardzkie, Masyw Śnieżnika i wiele wiele innych. Przy bardzo dobrych warunkach pogodowych, turyści mają szansę podziwiać Karkonosze, oraz oddaloną o ponad 60 kilometrów w linii prostej Śnieżkę. Lokalizacja wieży sprawia, że jest ona dostępna dla

każdego turysty, bez względu na jego stopień zaawansowania turystyki górskiej. Na szczyt można wjechać również rowerem, zarówno od strony polskiej jak i czeskiej. Warto dodać, że tuż obok wieży rozpoczyna się jedna z dusznickich pętli single tracków, którymi możemy zjechać aż do centrum Dusznik-Zdroju. Zimą miłośnicy nart biegowych mogą dotrzeć tu trasami od Kamienia Rubartscha i dalej ruszyć w kierunku Masarykovej Chaty.

Wysokość wieży widokowej: 25,5 m

Wysokość platformy widokowej: 17,7m

Wysokość n.p.m. 1084 m. n. p. m.

Rancho Panderova – położone w pobliżu malowniczego płaskowyżu Gór Orlickich, otoczone lasami i łąkami z krystalicznie czystym powietrzem, a przede wszystkim pięknymi widokami. Leży na trasie Sudeckiego Szlaku konnego o długości 360 km, który zaczyna się w Łądku Zdroju, a kończy w Karpaczu. Najbliższe okolice to wspaniałe trasy turystyczne z licznymi punktami widokowymi zarówno na konne wyprawy jak i piesze wędrówki. Trasy są urozmaicone, są trudne z karkołomnymi zjazdami i podjazdami oraz te łatwiejsze dla mniej zaawansowanych jeźdźców. Wszystkie je łączy jedno: przepiękne widoki zapierające dech w piersiach! Wszystko to oraz możliwość jazdy na spokojnych i zrównoważonych koniach zapewnia niezapomniane przeżycia! Dzięki metodzie naturalnej pracy z koniem istnieje możliwość:

- wejść w niezwykłą relację z koniem,
- nawet początkujący, po krótkim przeszkoleniu na ujeżdżalni mają możliwość wyjechać w teren z instruktorem,
- pracy z koniem z ziemi – dla zaawansowanych to nawiązanie i pogłębienie relacji z koniem”

Jeśli ktoś nigdy nie miał styczności z koniem i nie siedział na jego grzbiecie, nie musi się o nic martwić. Ze względu na bardzo dobre wyszkolenie koni, które osiągają sukcesy w Mistrzostwach Polski i Europy, już po krótkim treningu nawet nowicjusze mogą ruszyć na przejażdżkę w teren. Profesjonalny trening przygotowany dla tych, którzy chcieliby poprawić techniczne umiejętności jazdy w stylu Western. Trening dedykowany zarówno dla początkujących, średnio lub zaawansowanych jeźdźców.

Dane adresowe:

ul. Podgórze 24

57-340 Duszniki Zdrój

tel: 748 669 129

www.panderozarancho.pl

Godziny otwarcia:

Biuro Rancho czynne:

od poniedziałku do piątku

w godzinach: 10:00 – 18:00

Cennik:

- wycieczki konne w teren – 130 zł/godz. (każdy teren jest dopasowywany do stopnia zaawansowania jeźdźcy. W zależności od ilości osób i długości terenu przewidziane są zniżki)
- przygotowanie do wyjazdu w teren – 30 zł (jazda z Instruktorem na ujeżdżalni dla początkujących jest koniecznością – opłata jednorazowa)
- oprowadzanie na koniu/kucyku – 30 zł/10 minut (oferta kierowana do dzieci)

Kościół Św. Piotra i Pawła – barokowy kościół parafialny pochodzący z lat 1708-30 to jedna z perełek Dusznickiej starówki. W kościele znajdują się: oryginalna ambona w kształcie wieloryba, budząca zachwyt XVIII wieczna kaplica 14 Świętych Wspomożycieli, jedyny sprzęt pochodzący ze starego kościoła – kamienna chrzcielnica w prezbiterium z 1560 r., monument Jana Nepomucena no i oczywiście także XVIII wieczny ołtarz główny.

Przed kościołem znajduje się pomnik Jana Pawła II a w koło świątyni stare nagrobki z przykościelnego cmentarza między innymi potężna płyta epitafijna Georga Zwinera von Hutberg oraz XIX-wieczne nagrobki polskich kuracjuszy:

- obelisk ppłk. Teofila Stamirowskiego (zm. 1818, walczył pod rozkazami księcia Józefa Poniatowskiego)
- ppłk. Ludwika Wiktora Kijańskiego (zm. 1821, był uczestnikiem kampanii 1807 r.)

Gastronomia:

Restauracja DOBRE SMAKI –

Dane adresowe:

ul. Zielona 1

57-340 Duszniki-Zdrój

tel.: 74 86 69 175

www.dobre-smaki.com

Godziny otwarcia:

poniedziałek – niedziela: 11:00-22:00

Restauracja BŁAWATEK – po „Kuchennych Rewolucjach Magdy Gessler”

Dane adresowe:

Podgórze 4a, 57-340 Duszniki Zdrój

Tel. 785 136 119

www.karczmaduszniki.pl

Godziny otwarcia:

wtorek – piątek: 12:00-18:00

sobota: 12:00-19:00

niedziela: 12:00-20:00

Restauracja EDEN

Dane adresowe:

ul. Wojska Polskiego 4c, Duszniki Zdrój

tel. 74 866 01 53

Godziny otwarcia:

wtorek – niedziela: 12:00-22:00

Restauracja DZIEN DOBRY CAFE –

Dane adresowe:

Ul. Słowackiego 1/1c, Duszniki Zdrój

Tel. 507 932 772

Godziny otwarcia:

Poniedziałek-niedziela: 10:00-18:30

Restauracja HOSPODA CESKA -

Dane adresowe:

Ul. Zdrojowa 13, Duszniki Zdrój
Tel. 732 934 600

Godziny otwarcia:

Poniedziałek-niedziela: 11:00-23:00

ZIELENIEC (20 km od centrum Kudowy Zdrój - kierunek Kłodzko)

Część miasta Dusznik Zdroju, położona w Górach Orlickich, na wysokości 800-960 m n.p.m. w pobliżu granicy czeskiej. Główny ośrodek turystyczny, zwłaszcza narciarski Gór Orlickich (po polskiej stronie), jeden z największych ośrodków narciarskich w Polsce.

Atrakcje:

Koleje linowe wiosna-jesień –

Termin	Kolej linowa "Gryglówka"	Kolej linowa "Nartorama"
11-12.05.2024	CZYNNE	
18-19.05.2024		
25-26.05.2024		
30.05-02.06.2024	CZYNNE	
08-09.06.2024		
15-16.06.2024		
22-23.06.2024		
29-30.06.2024		
01.07-01.09.2024	CZYNNE	

Rozkład jazdy kolei linowych (istnieje możliwość zmiany harmonogramu z przyczyn niezależnych):

Kontakt:

GRYGÓWKA – tel. 691 957 749

NARTORAMA – tel. 665 254 504

Godziny otwarcia:

Koleje czynne w godzinach 10:00 – 17:00

Ceny przejazdów koleją Gryglówka:

W dwie strony – 32 PLN normalny i 20 PLN ulgowy

W górę lub dół – 24 PLN normalny i 16 PLN ulgowy

Ceny przejazdów koleją Nartorama SkyWay Express:

W dwie strony – 40 PLN normalny i 25 PLN ulgowy

W górę lub dół – 30 PLN normalny i 20 PLN ulgowy

Dodatkowe informacje:

bilety ulgowe przysługują dzieciom do lat 10 i seniorom powyżej 65 lat

dla grup powyżej 20 osób ceny ustalane indywidualnie po wcześniejszym kontakcie telefonicznym

dla grup powyżej 20 osób istnieje możliwość uruchomienia kolei w każdy dzień tygodnia na zamówienie – po uzgodnieniu telefonicznym z kierownikiem kolei:

Park rowerowy, trasy rowerowe – Bike Park Zieleniec – otwarty w 2021 rodzinny park rowerowy oferujący prawie 10 km zróżnicowanych tras rowerowych zlokalizowanych na stokach Gryglówki i Nartoramy. Park obsługiwany jest przez koleje linowe, którymi można dostać się z rowerem na początek tras. Na miejscu do dyspozycji jest również wypożyczalnia rowerów, szkoła organizująca szkolenia indywidualne jak i grupowe w ramach obozów oraz punkty gastronomiczne.

Bike Park Zieleniec to aż 5 tras o zróżnicowanym poziomie trudności. Trasy prowadzą przez stoki oraz lasy, a ich wyprofilowanie sprawia że każdy bez problemu może bezpiecznie korzystać z parku.

Trasa SZTOS – 1,9 km

to łagodna trasa polecana dla początkujących oraz na rozgrzewkę.

Trasa PATATAJ – 1,8 km

na trasie znajdują się liczne przeszkody takie jak muldy i rollery.

Trasa ZIG ZAG – 2,7km

poprowadzona głównie lasem z kilkoma dłuższymi zjazdami oraz w końcowej części z licznymi zakrętami.

Trasa BOM-BEL – 2,6km

kolejna leśna trasa z licznymi odcinkami długich odcinki prostych.

Trasa E-BIKE – 1,5km

trasa dojazdowa do górnej części tras.

Trasa CRAZY DAD – 0,8km

dedykowana dla bardziej wymagających, stroma z naturalną powierzchnią (ziemia, korzenie, kamienie)

Wypożyczalnia rowerów:

Zarówno przy dolnej stacji wyciągu Gryglówka jak i przy parkingu Nartorama znajduje się wypożyczalnia rowerów. Łącznie do dyspozycji jest 60 rowerów. Wszystkie nasze rowery są regularnie serwisowane w dostępnych na miejscu punktach serwisowych co przekłada się na bezpieczeństwo użytkowania.

Istnieje również możliwość wcześniejszej rezerwacji rowerów online

Szkoła rowerowa:

Wykwalifikowani i doświadczeni instruktorzy wprowadzą każdego w tajniki górskiej jazdy rowerowej po trasach dostępnych w Family Bike Park Zieleniec. Szkoła umożliwia również indywidualne jak i grupowe zajęcia szkoleniowe. Nowością sezonu 2022 są również obozy szkoleniowe oraz planowana budowa odcinka szkoleniowego na którym będą się odbywały zajęcia dla kursantów.

Godziny otwarcia:

Park czynny w godzinach pracy kolei linowych.

Cennik:

Aby skorzystać z Bike Parku należy zakupić jeden z dostępnych biletów, który

ważny jest na kolei linowej Gryglówka i Nartorama Skyway Express.

W ofercie są dostępne bilety jednorazowe, od 2 do 4h, bilety od 1 do 3 dni oraz bilety rodzinne.

CENNIK FBP LATO SEZON 2024					
	ULGOWY	NORMALNY		ULGOWY	NORMALNY
Bilet jednorazowy	30	35	OPASKA 1-dniowa*	20	30
2h	50	60	TURYSTYCZNY PRZEJAZD KOLEJĄ GRYGLÓWKA		
4h	70	85	wjazd + zjazd	20	32
1 dzień	95	110	wjazd lub zjazd	16	24
2 dni	145	185	TURYSTYCZNY PRZEJAZD KOLEJĄ NARTORAMA SKYWAY EXPRESS:		
3 dni	200	255	wjazd + zjazd	25	40
5 dowolnych dni po 2h jazdy	200	250	wjazd lub zjazd	20	30

OBOWIĄZUJE OD 01.05.2024

Ceny ulgowe przysługują dzieciom do lat 13, seniorom od 60 lat oraz osobom niepełnosprawnym.

Dojazd, parking:

Bike Park zlokalizowany jest na stokach Gryglówki i Nartoramy, zatem po przyjeździe do Zieleńca auto można zaparkować na jednym z bezpłatnych parkingów przy dolnych stacjach kolei linowych Gryglówka i Nartorama.

Więcej informacji: www.bikeparkzieleniec.pl

Disco Golf Park – Disc golf bazuje na zasadach klasycznego golfa, z tą różnicą, że zamiast piłką do dołka trafić należy dyskiem do specjalnego kosza. Zadaniem graczy jest przejście całego pola, wykonując jak najmniejszą liczbę rzutów. Podobnie jak w golfie tradycyjnym, zaczynamy rzutem z „tee”, każdy kolejny rzut podejmując z miejsca, w którym dysk się zatrzymał.

Disc golf to sport dla każdego; powstał w Stanach Zjednoczonych w latach 70. równocześnie z wynalezieniem frisbee. Od tamtego czasu dotarł do wszystkich zakątków świata, szczególne uwielbienie odnajdując w Finlandii, gdzie każdego tygodnia powstaje od 2-3 nowych pól.

Obiekt w Zieleńcu to 9-dołkowe pole wyposażone w specjalne maty rozbiegowe ze sztucznej trawy i certyfikowane kosze używane podczas największych turniejów na

świecie. Długości dołków wahają się od 50 do 150 metrów czyniąc pole dostępnym dla osób w każdym wieku, niezależnie od sportowych predyspozycji. Obecność DiscGolfParku w Zieleńcu nie jest przypadkowa – pola powstają najczęściej w obszarach leśnych o zróżnicowanym terenie – naturalne przeszkody i różnice wysokości urozmaicają grę, a także wymagają wykorzystania kilku technik rzutu.

DiscGolfPark usytuowany jest na stokach Gryglówki (G1) i Winterpolu (W3) – łączna długość toru to 966 metrów, co w praktyce wymaga od 60 do 90 minut czasu na przejście całej trasy. **W grze będzie można wziąć udział bezpłatnie – jedyne zobowiązanie, jakie będzie musiał ponieść uczestnik, to zwrotna kaucja za wypożyczenie dysku, uiszczana w wybranych ośrodkach lub kasach wyciągu krzesełkowego.**

Dodatkowym atutem zielenieckiego pola jest jego położenie. Kapitalnie wpisane w malowniczy krajobraz, jest doskonałym miejscem do aktywnego spędzania czasu i korzystania w maksymalnym stopniu z unikalnego zielenieckiego klimatu. Partyjkę disc golfa może poprzedzić spacer przynajmniej do Masarykowej Chaty, ale można ją odwiedzić też i po zakończonej grze.

Disc golf to sport dla każdego i niemal w każdym wieku. Jedynym kryterium jest właściwie umiejętność pozostania w pozycji pionowej, co niestety z udziału w zabawie wyklucza dzieci poniżej 2 roku życia. Nie jest wymagana licencja, ani specjalne przygotowanie.

Więcej informacji:

www.zieleniec.pl/zieleniec-latem/disc-golf-park/

Stajnia Gryglówka – spośród wielu letnich aktywności, które uprawiać można w Zieleńcu latem, Stajnia Gryglówka proponuje jazdę konną. Jestem miejscem na nowo otwartym w 2022 roku, a nowe otwarcie przyniosło nie tylko nową infrastrukturę, ale też nowe możliwości kształcenia.

Można tu trenować pod okiem wykwalifikowanej kadry instruktorskiej oraz trenerskiej, bawić się, spędzać czas na łonie natury, kształtować nowe

umiejętności w jeden z najbardziej niezwykłych sposobów – z końskiego grzbietu. Jazda konna daje doskonałe możliwości rozwojowe dla dzieci, ale również dla dorosłych. Poprawia koordynację, uczy więzi i pokory oraz zapewnia niesamowitą rozrywkę fizyczną i umysłową.

Mimo iż, Stajnia Gryglówka jest miejscem treningu koni i jeźdźców, znajduje się tu przestrzeń dla rekreacji i turystyki.

Więcej informacji oraz rezerwacja pod numerem telefonu: 609 379 629

Dane adresowe:

Zieleniec 67, Duszniki Zdrój

www.ranch.gryglowka.pl

Zieleniec Sport Arena zimą – Zieleniec Sport Arena to jeden z największych i najlepszych w Polsce ośrodków narciarskich, którego historia sięga przełomu XIX i XX wieku. Dziś do Zielenca przyjeżdżają pasjonaci białego szaleństwa nie tylko z całej Polski, ale i sąsiednich Czech czy Niemiec, a sam ośrodek jest regularnie nagradzany w rozmaitych [plebiscytach i konkursach](#).

Stacja narciarska swoją popularność zawdzięcza przede wszystkim wyjątkowemu położeniu. Wpisana pomiędzy szczyty gór Orlickich i Bystrzyckich i leżąca na wysokości 800-960 metrów jest jednym z piękniejszych tego typu miejsc w Polsce. Dodatkową atrakcją ośrodka są piękne widoki, które dostarczają niezapomnianych wrażeń o każdej porze roku.

Jednym z najważniejszych atutów i czynnikiem wyróżniającym Zieleniec na mapie ośrodków narciarskich w Polsce jest specyficzny, zbliżony do alpejskiego mikroklimat. Jego wyjątkowość związana jest z unikalnym w skali regionu układem ciśnieniowym mas powietrza, dzięki któremu ludzki organizm produkuje zwiększoną liczbę czerwonych krwinek. A to poprawia nasze samopoczucie, pozwala szybciej się regenerować i efektywniej odpoczywać.

Kolejnym atutem ośrodka związanym z wyjątkowym jego położeniem oraz unikalnym klimatem są warunki narciarskie. Duża ilość opadów (1300 mm w ciągu roku z czego 40% przypada na okres od listopada do marca) sprawiają, że śnieg leży tu blisko przez 150 dni w roku. Jeśli więc zima przychodzi na przełomie listopada i grudnia, to zwykle można jeździć w Zielencu jeszcze nawet w trakcie wielkanocnych świąt.

Jednak Zieleniec to nie tylko stacja narciarska, ale i miejsce doskonałe do wypoczynku przez cały rok, szczególnie dla rodzin z najmłodszymi pociechami i świetna [baza wypadowa](#) w inne ciekawe miejsca Kotliny Kłodzkiej. Góry Orlickie i

Bystrzyckie doskonale nadają się na całodzienne wędrówki, które nie będą z pewnością zbyt dużym wyzwaniem również dla najmłodszych.

Aktualne informacje: www.zieleniec.pl/cennik/#

Neoromański, kamienny Kościół św. Anny – wyjątkowy obiekt zabytkowy w Zieleńcu, którego historia sięga początków XX wieku. Choć pierwsza świątynia (drewniana) stanęła w tym miejscu w połowie wieku XVIII – był to najprawdopodobniej rok 1762.

Budowę kościółka w dzisiejszym kształcie zainicjował Augustyn Grund, notariusz arcybiskupstwa, późniejszy proboszcz zieleniecki proboszcz. Sama świątynia wzniesiona została w latach 1901-1902, a jej konsekracja odbyła się w roku 1904 (dokładnie 4 października).

Ciekawostką dotyczącą kościółka jest fakt, że swego czasu była to najwyższą położoną świątynią w całych Prusach, dziś to wyróżnienie dotyczy jedynie obszaru sudeckiego. Niezwykłą historyczną i sakralną wartość posiada natomiast wyposażenie kościółka – ołtarze, obrazy, ambona, barokowe figurki, chrzcielnica oraz przede wszystkim jej pokrywa, której powstanie datowane jest na rok 1790.

Porządek mszy w tej wyjątkowej świątyni przedstawia się następująco: msze Święte w tygodniu od poniedziałku do piątku o godzinie 18:00, msza sobotnia będąca liturgią niedzielą o godzinie 18:00 oraz msza niedzielna o 12:00.

Gastronomia:

SZCZYTNA (20 km od centrum Kudowy Zdrój – kierunek Kłodzko)

Miasto ok. 5200 mieszkańców, położone we wschodniej części Obniżenia Dusznickiego, u zbiegu dolin Kamiennego Potoku i Bystrzycy Dusznickiej. Od 2010 r. działa tu Centrum Sportu, Aktywnego Wypoczynku i Rehabilitacji Ruchowej im. ks. Benedykta Narlocha z boiskami sportowymi, największym w Polsce skateparkiem z torem do nauki jazdy na wózkach inwalidzkich, parkiem linowym.

Atrakcje:

Zamek Leśna Skała – górujący nad miastem neogotycki pałac „Waldstein” jest owocem miłości fundatora do średniowiecza i tradycji myśliwskich. Nazywany zamkiem jest w rzeczywistości pałacem - rezydencją. Ta charakterystyczna, niemal 200-letnia budowla owiana jest kilkoma tajemnicami. Wiadomo, że obiekt znajdował się na tzw. liście Grundmanna - czyli liście skrytek rozlokowanych na Dolnym Śląsku, gdzie hitlerowcy ukrywali dzieła sztuki podczas wojny. Mówi się też o tunelach pod zamkiem – co odważniejsi twierdzą, że tunele (z racji tego, że zamek stoi w miejscu [dawnego fortu](#)) sięgają aż do Twierdzy Kłodzkiej. Czy to prawda – trudno powiedzieć, ale sam zamek jest ciekawy ze względu na swój „średniowieczny” charakter.

Został wybudowany w latach 1832-1838 i szybko stał się symbolem Szczytnej. Projekt zamku przypisuje się Karłowi Schinkelowi znanemu architektowi, który zaprojektował m.in. pałac Marianny Orańskiej w Kamieńcu Ząbkowickim. Jego fundatorem był spokrewniony z właścicielami zamku Książ emerytowany major wojsk pruskich Leopold von Hochberg. Późniejsi właściciele zamku, Helena i Bruno Kleinowie, dobudowali skrzydło północne oraz kaplicę zamkową. Ostateczny kształt zamku zawdzięczamy Zakonowi Misjonarzy Św. Rodziny, którzy dobudowali czwarte skrzydło.

Podczas II wojny światowej znajdował się tutaj szpital wehrmachtu - kilku zmarłych pacjentów (Finów) pochowano na cmentarzu w Szczytnej.

W pobliżu zamku znajduje się kamienna Droga Krzyżowa z płaskorzeźbami z piaskowca, osadzonymi w naturalnych skałach.

Dane adresowe:

Ul. Zamkowa 8, Szczytna

Tel. [883 466 866](tel:883466866)

www.zamekszczytna.pl

Godziny otwarcia:

poniedziałek – czwartek: 11:30-18:00

piątek – niedziela: 10:30-18:00

Cennik:

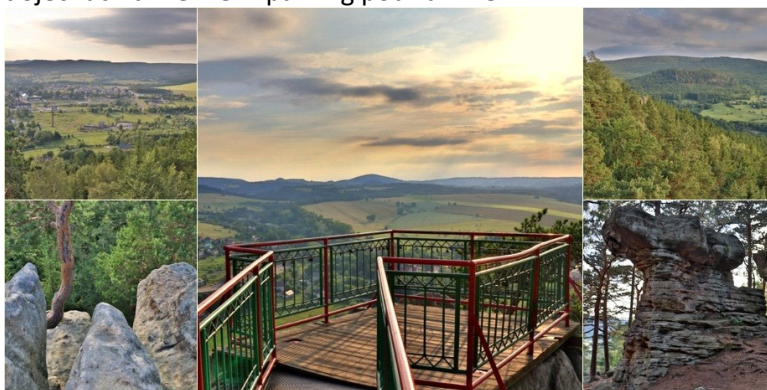
Bilet normalny: 25 zł

Ulgowy: 10 zł

WSTĘP BEZPŁATNY: dla dzieci do 7 roku życia

Punkt widokowy na Szczytniku Orle Skały – punkt widokowy na piaskowcach Orle Skały, znajduje się w pobliżu zamku Leśna Skała. Rozpościera się stąd malownicza panorama na Szczytną, Góry Bystrzyckie i Orlickie oraz Obniżenie Dusznickie.

Można dojść tu z centrum Szczytnej – zajmuje to mniej więcej 30 minut. Można również dojechać na niewielki parking pod zamkiem.

Trasy rowerowe – Szczytna to idealny punkt wypadowy do wozjaży rowerowych w oba pasma. Na północ od miasta mamy wspaniałe Góry Stołowe. Obszerna niebieska pętla którą możemy je

objechać ma 127 km. W całości poprowadzona jest asfaltami, biegnącymi przez pogranicze polsko-czeskie. Trasa jest łatwa... ale długość stanowi tu już wyzwanie. Wielkim jej atutem są genialne pejzaże i dużo przestrzeni. Inny charakter ma zielona pętla, którą wygodnie jest zacząć w Batorowie. To temat pod rower z troszkę szerszymi oponami i amortyzacją przodu. Tutaj także nie ma znaczących przewyższeń i spadów, ale zdecydowaną dominują różnorodne drogi gruntowe. Czasem utwardzone szutrem, czasem kamieniami, czasem miękkie. Znaczną część pętli pokonujemy pięknymi lasami. W części północnej, bardziej otwartej, mamy spektakularne widoki na Szczeliniec. To chyba najmocniejsza strona trasy.

Szlaki na południe od Szczytnej, czyli Góry Bystrzyckie, to już klasyka mtb. Podobna w charakterze do zielonej PNGS, jakkolwiek jednak zdecydowanie bardziej wymagająca, jest pętla niebieska poprowadzona przez Torfowisko Pod Zieleńcem. Przejazd nią podczas kwitnienia Wełnianki dostarczy niezapomnianych wrażeń. Czwartą atrakcją jest liniowa około 50 kilometrowa trasa z Szczytnej do Bystrzycy Kłodzkiej. Ponieważ obie miejscowości są dobrze skomunikowane, to do domknięcia trasy wykorzystamy pociągi. To już odludne rewiry i jest szansa, że nikogo poza okolicami Spalanej nie spotkamy. Jazda głęboko wciętą doliną Bystrzycy Łomnickiej chyba każdemu dostarczy niezapomnianych wrażeń.

Pole Golfowe GOLFSPA – pole golfowe w Szczytnej powstało na górzystym terenie Kotliny Kłodzkiej, w otoczeniu Gór Stołowych oraz Uzdrowisk Kłodzkich. Kompleks golfowy wykorzystuje naturalne ukształtowanie terenu i wtapia się w piękno okolicy. Pole jest powszechnie dostępne - wstęp bez kart członkowskich.

Infrastruktura treningowa jest niezbędna dla początkującego jak i zaawansowanego gracza. Pole golfowe dysponuje 10 stanowiskowym Driving Range, o długości 195 metrów, usytuowanym pomiędzy lasami na wzniesieniu - każdy gracz może wczuć się w charakterystykę górskiego pola golfowego.

Każdy gracz wie dobrze i pamięta, że przed wyjściem na pole golfowe należy sprawdzić i potrenować swoją koncentrację w puttowaniu. Dla klientów przygotowany jest green ćwiczebny tzw. PUTTING GREEN z widokiem na Zamek na Szczytniku, który na pewno pomoże golfiście w osiągnięciu perfekcji uderzeń do dołka.

Z myślą o tych, którzy są początkującymi graczami, ale również ci którzy nie dysponują czasem wolnym na grę w pełnym wymiarze na polu golfowym, GOLFSPA przygotował Rodzinną Akademię Golfa .

Cennik:

DRIVING RANGE	
Koszyk piłek treningowych 40 szt.	20 zł
Karnet 10 koszyków piłek treningowych	175zł
Karnet 20 koszyków piłek treningowych	240 zł
Karnet 50 koszyków piłek treningowych	500 zł
WYPOŻYCZENIE SPRZĘTU	
Kij golfowy (60 min)	20 zł
Komplet kijów golfowych	70 zł
Wózek ręczny	30 zł

W GOLFSPA Szczytna – Polanica Zdrój w przyjaznej, rodzinnej atmosferze pod okiem instruktorów, można rozpocząć „pierwszy krok w golfie”. GOLFSPA oferuje kameralne warunki do nauki gry w golfa w przystępnych cenach. Gra w golfa jest przede wszystkim zdrowym spacerem dla wszystkich w każdym wieku. Jest to pomysł na rodzinną wspólną aktywność fizyczną i spędzanie wolnego czasu. Jest to jedna z niewielu dyscyplin sportu, która łączy pokolenia poprzez wspólną grę i poszanowanie reguł.

Cennik - nauka gry w golfa:

LEKCJE NAUKI GRY W GOLFA cena zawiera niezbędny sprzęt oraz instruktarz	
Lekcje na Driving Range – jedn. 45 min. (indywidualna)	110 zł
Lekcje na Driving Range – jedn. 45 min. (grupowa)	85 zł za os.
Lekcje na polu golfowym z regułami i etykietą gry - jedn. 45 min. (indywidualna)	180 zł
Lekcje na polu golfowym z regułami i etykietą gry - jedn. 45 min. (grupowa)	130 zł za os.
RODZINNE LEKCJE GRY DLA ZAKWATEROWANYCH NA POLU GOLFOWYM cena zawiera niezbędny sprzęt oraz instruktarz	
Lekcja GOŚCI zakwaterowanych na polu golfowym – jedn. 45 min.	170 zł do 2 os.
Lekcja GOŚCI zakwaterowanych na polu golfowym – jedn. 45 min.	260 zł od 3- 4 os.

Dane adresowe:

ul. Borowina 2a
57-330 Szczytna
(koło Polanicy Zdroju, zjazd bezpośredni z E8)
Tel. 503 837 003
www.golfspa.pl

Godziny otwarcia:

poniedziałek – piątek: 9:00-20:00

sobota – niedziela: 8:00-20:00

Gastronomia:

Karczma SWOJSKA CHATA –

Dane adresowe:

Sienkiewicza 24

57-330 Szczytna

Tel. 607 843 887, 605 434 094, 74 8683 012

www.swojskachata.com

Restauracja BOROWINA BISTRO –

Dane adresowe:

Borowina Dz.215, Szczytna

Tel. 515 420 588

www.borowinabistro.pl

Godziny otwarcia:

środa-niedziela: 13:00-21:00

Restauracja TAJEMNICZY OGRÓD –

Dane adresowe:

Ul. Dojazdowa 2, Szczytna
Tel. 500 139 550
www.tajemniczyogrod.pl

POLANICA ZDRÓJ (27 km od centrum Kudowy Zdrój – kierunek Kłodzko)

Miasto najmłodsze, ładnie położone, dobrze zagospodarowane uzdrowisko na Ziemi Kłodzkiej, leżące w dolinie rzeki Bystrzycy Dusznickiej. Około 7 000 mieszkańców. Związane z dzieciństwem słynnej wokalistki Ireny Santor. Miejsce pochodzenia naturalnej wody mineralnej Staropolanka 2000.

Atrakcje:

Pijalnia Wód Mineralnych Wielka Pieniawa – początek historii polanickich źródeł skrywa mgła przeszłości, ale z pewnością już w średniowieczu znano ich dobroczynny wpływ. Po raz pierwszy o źródłach polanickich wspomina o nich Georgius Aelurius w kronice Ziemi Kłodzkiej z 1625 r., podkreślając doskonały smak wód, które „pilnie odwiedzali zarówno zdrowi jak i chorzy” oraz podawał, że przewożono je na różne uroczystości do miejsc nieraz bardzo odległych.

Czerpana stąd woda stawiana była na szlacheckich i magnackich stołach oddalonych nawet o setki kilometrów od swych źródeł!

Leczniczy potencjał tutejszej wody doceniali też jezuici, do których Polanica należała ponad 170 lat! To oni zaczęli eksploatację źródeł na szerszą skalę, to im Polanica zawdzięcza swój rozwój i przetrwanie ciężkich chwil, gdy wieś nękały wojska szwedzkie podczas wojny 30-letniej i późniejszego „potopu”. Jezuici wybudowali też w Polanicy okazały dwór z kaplicą, który służył pierwszym kuracjom, zaczynającym regularnie zjeżdżać „do wód” od połowy XVIII w. Gdy w 1773 ich zakon rozwiązano, wieś wraz ze źródłami trafiła do rąk pruskich.

Przez długi okres czasu ze źródeł polanickich korzystali jedynie pensjonariusze miejscowego kolegium jezuickiego. Sytuacja zmieniła się w 1827 r., kiedy znaczną część Polanicy nabył Joseph Grolms, przekształcając ją w uzdrowisko. Z pięciu źródeł wód mineralnych eksploatowano tylko dwa najwydajniejsze: „Józef ” i „Jerzy”. Od tego czasu Polanica rozbudziła zainteresowanie w kręgach przemysłowo-handlowych, wzrosła również liczba kuracjuszy i przejezdnych. Równoległe do działalności leczniczej rozwijało się butelkowanie wody mineralnej ze źródła „Józef ”.

Od 1903 r. prowadzono w Polanicy wiercenia w poszukiwaniu nowych wód mineralnych. Pierwszy sukces uzyskano w maju 1904 r., kiedy wyborowano otwór w uskoku piaskowca. Nowe źródło nazwano „Gertruda”, ale po roku przemianowano je na „Wielką Pieniawę”. Pod koniec listopada tegoż roku wywiercono drugie, bardzo wydajne źródło mineralne „Karolina”, które w latach 50 – tych przybrało nazwę „Pieniawa Józefa”. Źródło wywiercono, aż do głębokości 88,8 m, skąd z pokładu piaskowca i kwarcytu trysnęła druga pieniawa. Po odwierceniu „Wielkiej Pieniawy” i „Karoliny” wszystkie eksploatowane źródła z wyjątkiem starego „Józefa” zanikły. Świadczyło to o podziemnych połączeniach żył wody mineralnej, która, trysnąwszy z głębiej wywierconych odwiertów, wycofała się z powierzchniowych odprowadzeń naturalnych.

Polanicki źródło w 1904 r. sprzedany został spółce „Zarząd Uzdrowiska Polanica”, która postanowiła zbudować tu nowoczesne, luksusowe uzdrowisko zdolne do konkurowania z najlepszymi ośrodkami.

WODA - ŹRÓDŁO

Prosto z serca Gór Stołowych spływają podziemne wody mineralne, które dają początek polanickim źródłom słynącym z walorów leczniczych i smakowych. Powstają one dzięki opadom, systematycznie zasilającym odnawialne złoża wody. Jednak deszcz lub śnieg padający w Górach Stołowych to dopiero początek cyklu, który może trwać nawet kilka tysięcy lat! Woda powoli przesiąka w głąb ziemi, aż dociera do skał osadowych, głównie piaskowców i margli. Wypełnia szczeliny skalne i ścieka nimi, tworząc podziemne źródła. Na powierzchnię wydostaje się samoczynnie (są to tzw. wypływy artezyjskie) albo jest czerpana przez specjalnie wykonane odwierty.

Krystaliczna czystość to efekt powolnego przesączania się wody przez naturalny filtr skalny. W czasie tej żmudnej wędrówki woda rozpuszcza minerały zawarte w skałach, nabierając przy tym ich właściwości - staje się mineralna! Dodatkowo z wrzącego wnętrza ziemi ulatnia się dwutlenek węgla, który w sposób naturalny nagazowuje wodę. W ten sposób powstają słynne polanickie szczyawy.

A gdzie koniec cyklu? To proste - na skutek parowania wody powierzchniowe tworzą chmury, z których pada deszcz lub śnieg... i koło się zamyka.

Wielka Pieniawa to obok Pieniawy Józefa obecnie najstarsze polanickie źródło - woda pozyskiwana jest tu z odwiertu dokonanego w roku 1904, a więc ponad sto lat temu! Czerpana jest z głębokości 34,6 m w Polanicy-Zdroju. Jej skład ilościowy i jakościowy jest bardzo stabilny - od wieku zachowuje ona niezmiennie wysoką formę! To właśnie Wielką Pieniawą raczą się kuracjusze Uzdrowisk Kłodzkich SA. w polanickiej pijalni. Warto zapamiętać, że w odróżnieniu od pozostałych źródeł, Wielka Pieniawa należy do samo wypływów artezyjskich. Oznacza to, że do jej wydobywania nie potrzeba żadnych pomp, gdyż woda wypływa na powierzchnię pod własnym ciśnieniem!

WIELKA PIENIAWA charakteryzuje się stałą i stabilną zawartością składników mineralnych niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania organizmu między innymi: wapnia, magnezu, żelaza, sodu, potasu, litu, chloru, krzemu, miedzi.

Naturalna kompozycja ww. minerałów Wielkiej Pieniawy wpływa korzystnie na poprawę problemów trawiennych i żołądkowych oraz stymuluje ochronę organizmu przed niekorzystnym wpływem środowiska.

Wskazania lecznicze:

- choroby układu trawienia: zaburzenia jelita grubego, choroby wątroby i trzustki, nadkwaśność, problemy cukrzycowe
- choroby układu krążenia,
- choroby układu moczowego: kamica nerkowa,
- zatrucia alkoholem etylowym

Woda Wielka Pieniawa zawiera naturalny dwutlenek węgla i dostępna jest do spożycia na miejscu w pijalni w Polanicy – Zdroju lub w formie butelkowanej w obrocie handlowym.

Woda Wielka Pieniawa to woda, która nie zawiera konserwantów, barwników oraz

dodatków smakowych.

Kuracja wodami mineralnymi nazywana jest krenoterapią i zalecana jako jeden z zabiegów podczas kuracji w Uzdrowisku. Wody należy przyjmować zgodnie z zaleceniami lekarza w określonych ilościach i w określonym czasie. Zalecane jest picie Wielkiej Pieniawy 3 razy dziennie przed posiłkami po 200 ml małymi łykami, najlepiej picie przez rurkę (ze względu na wysoką zawartość żelaza w składzie).

SKLEP UZDROWISKOWY:

W Pijalni Wód mineralnych tuż przy źródle znajduje się Sklep Uzdrowiskowy, w którym można zakupić różnego rodzaju towary:

- kosmetyki na bazie naturalnych składników,
- naturalne herbatki ziołowe,
- naturalne polskie miody,
- lokalne produkty aroniowe,
- książki i przewodniki,
- pamiątki.

Dane adresowe:

SKLEP UZDROWISKOWY

Pijalnia Wód Mineralnych – Dom Zdrojowy

Ul. Zdrojowa 39

57-320 Polanica – Zdrój

Tel. 74/8680 306

www.uzdrowiska-klodzkie.pl

Cennik:

- jednorazowy pobór wody leczniczej ze źródeł wód mineralnych do celów kuracji pitnej:

- dorośli - 3,00 zł,
- dzieci od lat 6 i młodzież szkolna do lat 18 - 1,50 zł.

- bezpłatnie:

- dzieci do lat 6 (pod opieką dorosłych),
- kuracjusze po okazaniu karty zabiegowe Uzdrowisk Kłodzkich SA – Grupa PGU ze zleconym zabiegiem kuracji pitnej,
- osoby przebywające w obiektach Uzdrowisk Kłodzkich SA – Grupa PGU po

okazaniu karty gościa uprawniającej do skorzystania z kuracji pitnej,

- goście Uzdrowisk Kłodzkich SA – Grupa PGU po okazaniu innego dokumentu uprawniającego do skorzystania z kuracji pitnej.

Maksymalny jednorazowy pobór wody leczniczej: 0,5 l.

Teatr Zdrojowy, Muszla Koncertowa – Teatr Zdrojowy został wzniesiony w 1925 r. przez architekta Otto Büttnera i należał do spółki akcyjnej Altheide-Bad. Oficjalnego otwarcia budynku dokonano 27 maja 1925 r. Celem teatru miało być upowszechnianie wysokiej kultury muzycznej i teatralnej wśród mieszkańców, gości i kuracjuszy uzdrowiska. Sezon teatralny zainaugurowały występy berlińskiej „Rotterbühne”.

W tamtym okresie grywano aż cztery przedstawienia tygodniowo, m.in. operę komiczną „Martha” Friedricha Flotowa czy w roku 1928, inscenizowaną przez teatr z Meiningen, pierwszą niemiecką klasyczną komedię narodową „Minna von Barnhelm” Gottholda Lessinga. Gościnnie występował również w teatrze „Görlitzer Stadttheater” oraz wielu znaczących artystów niemieckich.

Po wojnie teatr przeszedł w użytkowanie Państwowego Uzdrowiska w Polanicy-Zdroju. Od 1951 roku przy zespole artystycznym Związku Zawodowego Pracowników Służby Zdrowia w Polanicy Zdroju istniała sekcja dramatyczna, która zaczęła aktywnie działać na scenie teatru. Założycielem grupy był instruktor kulturalno-oświatowy, z zawodu aktor, Franciszek Hollik-Hollikowski. Widząc perspektywę dalszego rozwoju sceny, Franciszek Hollik-Hollikowski poprosił aktorkę Mieczysławę Ćwiklińską o objęcie patronatu nad polanickim zespołem dramatycznym. Od listopada 1952 roku, za zgodą aktorki, zespół nosił już oficjalną nazwę: „Uzdrowski Teatr imienia Mieczysławy Ćwiklińskiej”, taką też nazwę otrzymał gmach polanickiego teatru. Mieczysława Ćwiklińska wielokrotnie przebywała latem w Polanicy na kuracjach i chętnie spotykała się z zespołem, służąc mu radą i pomocą w opracowywaniu repertuaru oraz grała na scenie teatru. W roku 1953 kreowała tytułową postać w „Moralności pani Dulskiej”, rok później w „Ożenku” rolę Fiołki, a w 1955 roku wzbudziła aplauz jako Podstolina w „Zemście”.

Kiedy w 1957 roku zespół teatralny przestał istnieć, aktorka nadal przyjeżdżała do Polanicy. W listopadzie 1969 roku na polanickiej scenie zachwycała swoją kreacją w sztuce Alejdro Casony „Drzewa umierają stojąc”.

W latach 70-tych i 80-tych XX wieku budynek teatru był miejscem występów gościnnych organizowanych przez Uzdrowski Dom Kultury. Po likwidacji tej placówki prezentacje artystyczne odbywały się sporadycznie, a na początku lat 90 zamarły.

W roku 2000 w Polanicy-Zdroju powstało Miejskie Centrum Kultury, które ponownie ożywiło scenę Teatru Zdrojowego. Instytucja dzierżawiąc budynek teatru od Zespołu Uzdrowisk Kłodzkich 4 lipca 2000 roku zainaugurowała I Polanicki Sezon Teatralny spektaklem „Emigranci” wg Sławomira Mrożka w reż. polaniczanki Mariana Półtoranosa. Teatr przez kolejne lata stanowił główne miejsce realizacji imprez kulturalnych Miejskiego Centrum Kultury.

Rok 2003 przynosi ze sobą zmianę. Od tego czasu do dnia współczesnych właścicielem budynku teatru jest Gmina miasta Polanica-Zdrój. 30 kwietnia 2005 r. oficjalnie obchodzono 80-lecie teatru. Z tej okazji odsłonięto na frontonie teatru tablicę ku pamięci jego patronki.

Od kwietnia 2010 roku do listopada 2011 roku dzięki pozyskaniu funduszy unijnych budynek teatru przeszedł gruntowną modernizację. Dobudowana została również nowa część administracyjna od południowego-wschodu, która mieści nowe sale prób, pomieszczenia biurowe, higieniczno-sanitarne i magazynowe. 11.11.2011 r. oficjalnie otwarto zmodernizowany budynek teatru.

Od sierpnia 2013 r. instytucja Miejskiego Centrum Kultury została przeniesiona do nowo

wybudowanego budynku przy ulicy Parkowej 2 oraz decyzjami administracyjnymi została nadana nowa nazwa instytucji – Teatr Zdrojowy – Centrum Kultury i Promocji. Aktualnie do zadań Teatru Zdrojowego należy rozwijanie i zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie kultury, rozrywki i turystyki oraz rozwijanie szeroko rozumianej działalności promocyjnej Gminy Polanica-Zdrój. Instytucja prowadzi oprócz Teatru Zdrojowego, plenerową scenę koncertową w Parku Zdrojowym, Polanicką Galerię Sztuki AKWARIUM i Informację Turystyczną. Oferuje jednocześnie wynajem sali teatralnej, małych sal konferencyjnych i pełną organizację konferencji. Ponadto przez cały rok realizowane są otwarte zajęcia artystyczne dla dzieci, młodzieży i dorosłych. Przy instytucji działa również Teatr Młodzieżowy im. M. Ćwiklińskiej. Młodzi aktorzy zdobywają warsztat na profesjonalnej scenie, efektem tych działań są bardzo liczne wygrane i wyróżnienia podczas konkursów i przeglądów teatralnych w całej Polsce.

Dane adresowe:

Teatr Zdrojowy Centrum Kultury i Promocji

ul. Parkowa 2

57-320 Polanica-Zdrój

www.teatr.polanica.pl

Tel. 74 86 90 643

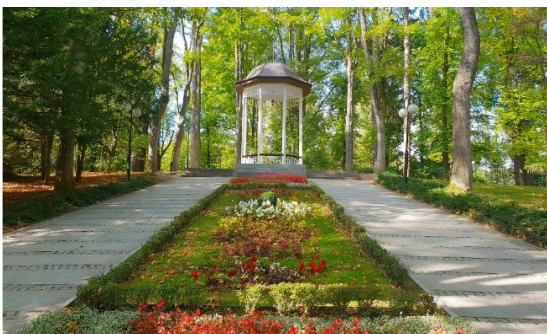
Aleja Gwiazd Koszykówki – na polanickim Deptaku, prowadzącym wzdłuż nurtu rzeki Bystrzycy Dusznickiej, od września 2007 r. zlokalizowana jest jedyna w Polsce aleja poświęcona koszykarzom.

Każdego roku na umieszczonych w niej metalowych tablicach odciski swoich dłoni zostawiają najwybitniejsi polscy zawodnicy tej dyscypliny sportu, uczestnicy odbywających się w Polanicy-Zdroju Mistrzostw Polski Oldboyów w Koszykówce. Uwiecznieni są tutaj m.in. Mieczysław Łopatka (olimpijczyk z Rzymu, Meksyku, Tokio i Monachium), Janusz Wichowski i Zbigniew Dregier (olimpijczycy z Rzymu i Tokio) czy też Eugeniusz Kijowski (olimpijczyk z Moskwy).

Deptak – będący centrum życia Polanicy deptak ciągnący się ulicą Zdrojową zaprowadzi nas do urokliwych zakątków, a przede wszystkim do różnorodnych kramów z pamiątkami, kawiarni, sklepów i restauracji. Częściowo deptak prowadzi po obu stronach Bystrzycy Dusznickiej. Na deptaku właściwie przez cały rok tętni życie - słysząc gwar rozmów, czuć zapach kawy i lokalnych wypieków. Często nad deptakiem rozbrzmiewa bicie dzwonów górującego tam zabytkowego kościoła pw. Wniebowzięcia NMP.

Kościół powstał prawdopodobnie w 1910 roku i zachwyca bogactwem zdobień. W kościele od maja do września regularnie odbywają się koncerty muzyki organowej i kameralnej, które przyciągają fanów muzyki poważnej.

Park Zdrojowy - choć znajduje się w centrum miasta, Park Zdrojowy dla wielu jest miejscem wypoczynku wśród niecodziennej przyrody (znajdziemy tu gatunki rosnące w Azji czy Ameryce Północnej: rododendrony, magnolie, cyprysik Lawsona), ciszy i spokoju. Rozciągający się na powierzchni 13 hektarów park od wiosny do jesieni rozkwita tysiącem barw - wszystko za sprawą ukwieconych alejek.

W parku znajdziemy ławki, figury, rzeźby, urokliwe fontanny i całą infrastrukturę, dzięki której można odpocząć, oddychając świeżym górskim powietrzem. Na wspomnienie zasługuje najbardziej charakterystyczna, kolorowa fontanna, znajdująca się przed uzdrowiskiem "Wielka Pieniawa", tryskająca na wysokość aż 12 metrów. W sezonie letnim w weekendy i święta odbywają się specjalne pokazy fontanny.

Park zdrojowy dzieli się na części: Park Centralny, Leśny, Szachowy (w którym można rozegrać partyjkę za pomocą mierzących 1,4 m figur, na planszy o powierzchni 100 m kwadratowych) i Park Józefa, obejmując obszar od Pijalni Wód "Wielka Pieniawa" do obelisku Adama Mickiewicza. Warto wspomnieć, że Park Zdrojowy wpisany jest do rejestru zabytków. Na wyjściu z Parku, tuż za mostkiem przy ul. Chrobrego spotkać możemy niedźwiadka - kamienną rzeźbę niedźwiedzia polarnego, która stanęła w Polanicy w 1910 roku i do dziś przypomina o zasięgu lądolodu skandynawskiego, który przed milionami laty przeszedł na Ziemi Kłodzkiej. Niedźwiedź stał się symbolem Polanicy i bardzo chętnie odwiedzają do spacerowicze, zwłaszcza dzieci.

Dodatkową atrakcją w Parku Zdrojowym jest kolejka turystyczna, przewożąca turystów do najciekawszych zakątków miasta. Kolejka kursuje w sezonie letnim od maja do czerwca oraz we wrześniu i październiku, podróż trwa ok. 30 minut i w trakcie możemy wysłuchać opowieści na temat historii Polanicy.

Muzeum Misyjne Ojców Sercanów Białych – założone w 1977 rok na terenie klasztoru ojców

sercanów białych Etnograficzne Muzeum Misyjne to przykład niezwykłego miejsca, dzięki któremu można przenieść się na chwilę do odległych i trudnodostępnych krain. Podróże i działalność misyjna zakonników zaowocowały unikalną kolekcją zbiorów pochodzących z tak dla nas orientalnych miejsc, jak Wyspa Wielkanocna, Tahiti (Południowy Pacyfik), Zair (obecnie Demokratyczna Republika Konga w środkowej Afryce) czy Peru. Zobaczymy aż około 1000 eksponatów będących przykładami lokalnego rękodzieła: tradycyjne stroje, ozdoby, instrumenty muzyczne, rzeźby, przedmioty użytkowe i wiele innych. Ujrzymy także zdjęcia, które tworzą relację z odbytych przez ojców sercanów podróży misyjnych.

Muzeum Misyjne Ojców Sercanów jest godne polecenia każdemu, kto ceni sobie podróże i poznawanie obcych kultur. Dzięki autentycznym przedmiotom, życie tych ludzi zdaje nam się o wiele bliższe i bardziej namacalne. To także okazja, by poznać misyjną działalność zakonu sercanów białych. Na miejscu zobaczymy pomnik słynnego członka zakonu, Ojca Damiana de Veuster, flamandzkiego misjonarza, który pod koniec XIX wieku poświęcił życie pomagając chorym na trąd na Hawajach. Jego działalność dobrze oddaje ducha pomocy i współczucia, jakie przyświeca zakonowi. Oczywiście liczne zbiory pamiątek świadczą także o dużej wrażliwości i ciekawości świata ojców sercanów. Właśnie dlatego jest to wyjątkowe miejsce, które koniecznie trzeba zobaczyć będąc w okolicy!

Dane adresowe:

Ul. Reymonta 1, Polanica Zdrój

Cennik:

Bilet wstępu – **za wejście pobierane są jedynie dobrowolne datki**. Można zatem przeznaczyć dowolną kwotę na działalność obiektu, by móc cieszyć się jego zbiorami.

Godziny otwarcia:

dostępne przez cały rok w godzinach 9:00-16:00 z wyjątkiem przerwy od 12:00 do 13:00.

Letni tor saneczkowy „Góralka” - atrakcyjna rozrywka dla dzieci i dorosłych. Ponad 450 metrów zjazdu na sankach, w których płozy zastąpiono kółkami a śnieg stalową rynną. Świetna, całkowicie bezpieczna zabawa, mimo iż wprawni saneczkarze mogą rozwinąć prędkość nawet do 40km/h. Mniej odważni mogą regulować szybkość przejazdu ręcznym hamulcem.

Dane adresowe:

Ul Bystrzycka 24a, Polanica Zdrój

Tel. 502 288 303

www.torpolanica.pl

Godziny otwarcia:

TOR SANECZKOWY CZYNNY CODZIENNIE Z WYJĄTKIEM DNI DESZCZOWYCH

poniedziałek CZYNNE W GODZ. 10.00 - 20.00

wtorek CZYNNE W GODZ. 10.00 - 20.00

środa CZYNNE W GODZ. 10.00 - 20.00

czwartek CZYNNE W GODZ. 10.00 - 20.00

piątek CZYNNE W GODZ. 10.00 - 20.00

sobota CZYNNE W GODZ. 10.00 - 20.00

niedziela CZYNNE W GODZ. 10.00 - 20.00

Cennik:

1 przejazd – 1 osoba w sankach 15zł

Karnet 2-przejazdowy 20zł

Karnet 3-przejazdowy 30zł

Karnet 4-przejazdowy 40zł

Karnet 5-przejazdowy 50zł

Karnet 6-przejazdowy 60zł

Karnet 7-przejazdowy 70zł

Karnet 8-przejazdowy 80zł

Karnet 9-przejazdowy 90zł

Karnet 10-przejazdowy 100zł

1) Opłata za przejazd dotyczy jednej osoby w sankach np.:

Karnet 2 - przejazdowy: jedna osoba w sankach - 2 przejazdy lub dwie osoby w sankach - 1 przejazd.

2) Z karnetów wieloprzejazdowych może korzystać jednocześnie kilka osób np. grupy towarzyskie, grupy szkolne itd.

3) Bilet lub karnet jest ważny 7 dni.

4) Osoby niepełnosprawne z widocznym kalectwem jeżdżą bezpłatnie wraz z opiekunem.

5) Dziecko do lat 8 jeździ odpłatnie pod opieką osoby dorosłej.

6) Dziecko do lat 3 BEZPŁATNIE

Plac zabaw „dżungla” – dżungla przy Letnim Torze Saneczkowym Góralka to kolejna atrakcja naszego ośrodka - gdy dzieci bawią się w basenie z kulkami lub ćwiczy sprawność fizyczną w Parku Linowym, na rodziców czekają napoje i posiłki serwowane w "Mini Bar Góralka".

Uwaga! Wstęp na plac zabaw dla dzieci w wieku 3-8 lat pod opieką osoby pełnoletniej.

Cennik:

Bilet wstępu - 15zł/godzina

Park linowy - to kolejna atrakcja Góralki dla dzieci. Jeśli Twoje dziecko jest wulkanem energii, może ją spożytkować pokonując przeszkody i ćwiczyć sprawność w Parku Linowym - **wstęp jest bezpłatny!**

Z Parku Linowego mogą korzystać dzieci do 140cm wzrostu.

Kontakt: 669 160 098

Fun Park – funkcjonujący w okresie letnim **gigantyczny plac zabaw** na obszarze 7500 m², z wieloma atrakcjami dla dzieci w każdym wieku. Znajdziemy tu **14 różnych atrakcji**: potężne tematyczne dmuchańce (np. piraci czy dżungla), tyrolkę, piaskownice, brodziki z łódkami czy rozbudowany wieżyczkowy plac zabaw. Na terenie **FunParku** znajdują się punkty gastronomiczne ze słodkościami: goframi i lodami, a dla rodziców serwowana jest kawa. Na terenie atrakcji możemy również zorganizować **urodziny dla dzieci** - jesteśmy pewni, że stos takich atrakcji zagwarantuje dobrą zabawę jubilatowi i jego gościom.

Dane adresowe:

ul. Kłodzka 14/1

57-320 Polanica-Zdrój

telefon: 511 161 075

www.funpark-polanica.pl

Godziny otwarcia:

codziennie w godz.11:00 - 20:00

Cennik:

Bilet open - bez limitu czasu

49 zł / dziecko

Rodzic / opiekunowie - BEZPŁATNIE

Tor Kartingowy – wyśmienita rozrywka połączona z nauką jazdy oraz odpowiedzialnych zachowań – to oferuje tor kartingowy „Top Cart” w Polanicy-Zdroju. Można tu poczuć się niczym Robert Kubica lub Lewis Hamilton - pościgać się z innymi amatorami prędkości i próbować wykręcać jak najszybsze czasy okrążeń. Nie ma żadnych przeszkód by na polanickim torze cieszyć się spokojną, relaksującą jazdą na 4 kółkach.

Odpowiedzialni za tor stawiają przede wszystkim na bezpieczeństwo – organizatorzy dbają o stan techniczny gokartów, przed każdą jazdą przyszły kierowca jest też szczegółowo informowany o zasadach, jakie panują na obiekcie i korzystać z niego tak, by nie zrobić żadnej krzywdy sobie ani innym. Nie jest konieczne posiadanie licencji kierowcy, by móc skorzystać z toru kartingowego.

Bawić i uczyć się można zarówno samemu, jak i w większym gronie. Istnieje możliwość zarezerwowania toru kartingowego dla grupy lub zorganizowania imprezy okolicznościowej (np. urodziny). Dla grup zorganizowanych przewidziane są zniżki.

Jest to świetne miejsce zarówno dla młodzieży, jak i dla nieco starszych osób.

Dane adresowe:

ul. Tranzytowa 1 w Polanicy-Zdroju, obok stacji benzynowej.

Tel. 887 043 949

Godziny otwarcia:

Obiekt jest czynny przez 7 dni w tygodniu od 9:00 do 21:00.

POL-KART - kolejka turystyczna

Kolejka Turystyczna POL-KART czy inaczej Polanicki Express jest kolejką, dzięki której każdy turysta może dotrzeć do najciekawszych zakątków w Polanicy-Zdroju.

Kolejka kursuje:

w lipcu i sierpniu codziennie od godz. 11:00 do 18:00

od kwietnia do czerwca oraz od września do października w soboty i niedziele od godz. 11:00 do 17:00.

od listopada do marca w soboty i niedziele* od godz. 11.00 – 15.30

Czas przejazdu z komentarzem turystycznym o Polanicy-Zdroju – 30-35 minut.

* kolejka nie kursuje w przypadku opadów śniegu i złych warunków atmosferycznych

Do kolejki wsiadamy na ulicy Parkowej, czyli zaraz przy wejściu do Parku.

Sprzedaż biletów:

Obsługa osób indywidualnych – sprzedaż biletów w kolejce, nie obowiązuje rezerwacja.

Rezerwacje grupowe – Kolejka jest dostępna codziennie – ale obowiązuje wcześniejsza rezerwacja telefoniczna lub na adres e-mail min. 24h wcześniej.

Kontakt:

602 387 559

Ceny biletów:

Dzieci do lat 2 –GRATIS

Dzieci i młodzież –10,00 zł/os.

Dorośli –20,00 zł/os.

KARŁÓW (11 km od centrum Kudowy Zdroju – kierunek Radków)

Bardzo popularna, malownicza wioska w samym sercu Gór Stołowych, u południowych podnóży Szczelińca Wielkiego. Doskonałe miejsce startowe na wszystkie piesze wędrówki po Parku Narodowym Gór Stołowych.

Atrakcje:

PARK NARODOWY GÓR STOŁOWYCH:

BILETY W PARKU NARODOWYM GÓR STOŁOWYCH: wyłącznie obowiązują bilety na: trasę turystyczną po Szczelińcu Wielkim oraz trasę turystyczną na Błędnym Skałach

Opcjonalnie możliwym jest zakup biletu na wjazd na górny parking przy Błędnym Skałach.

Bilety online można zakupić w zakładce „kup bilet” (www.pnsg.gov.pl)

Szczegóły/zapytania dotyczące biletów/rezerwacji biletów można uzyskać poprzez kontakt mailowy (udostepnianie@pnsg.com.pl) lub telefoniczny (748 654 925) od poniedziałku do piątku, w godzinach 7:00- 15:00

Obowiązują limity wejść na trasy turystyczne Błędne Skały oraz Szczeliniec Wielki – w związku z czym zaleca się dokonania rezerwacji i wykupienia biletów ONLINE. Limit wejść wynosi 400 osób

na godzinę na trasę turystyczną Szczeliniec Wielki oraz 350 osób na godzinę na trasę turystyczną Błędne Skały.

Cena biletów:

Bilet normalny na Błędne Skały - 14 zł

Bilet ulgowy Błędne Skały - 7 zł

Wjazd samochodem osobowym lub motocyklem na parking przy Błędnych Skałach - 30 zł

Wjazd autobusem na parking przy Błędnych Skałach - 70 zł

Wjazd samochodu osobowego przewożącego osoby niepełnosprawne na parking przy Błędnych Skałach - 15 zł

Bilet normalny na Szczeliniec Wielki - 14 zł

Bilet ulgowy na Szczeliniec Wielki - 7 zł

BEZPŁATNE WSTĘPY – dzieci do lat 7, osoby posiadające Kartę Dużej Rodziny (KDR) – za okazaniem ważnej karty, przewodnicy sudeccy – za okazaniem aktualnej legitymacji przewodnika sudeckiego, mieszkańcy gmin, które graniczą z PNGS – za okazaniem dokumentu potwierdzającego miejsce zamieszkania, pracownicy Lasów Państwowych i Parków Narodowych – za okazaniem legitymacji służbowej lub dokumentu potwierdzającego zatrudnienie, członkowie GOPR i TOPR – za okazaniem ważnej legitymacji służbowej, osoby posiadające zezwolenie dyrektora parku narodowego na prowadzenie badań naukowych w zakresie ochrony przyrody, uczniowie szkół i studenci odbywający zajęcia dydaktyczne w parku narodowym w zakresie uzgodnionym z dyrektorem parku narodowego, posiadającym zezwolenie dyrektora parku narodowego na prowadzenie badań naukowych w zakresie ochrony przyrody

* Osoby uprawnione do wstępu bezpłatnego zobowiązane są do nabycia biletu darmowego (zerowego) online w zakładce kup bilet.

Bilet ulgowy przysługuje: uczniom szkół i studentom – za okazaniem ważnej legitymacji, emerytom i rencistom – za okazaniem ważnej legitymacji, osobom niepełnosprawnym, żołnierzom służby czynnej.

GODZINY UDOSTĘPNIANIA TRASY TURYSTYCZNEJ SZCZELINIEC WIELKI:

w okresie od otwarcia sezonu do 31 maja od godz. 9.00 do godz. 19.00 we wszystkie dni tygodnia;

w okresie od 1 czerwca do 14 czerwca od godz. 9.00 do godz. 19.00 we wszystkie dni tygodnia;

w okresie od 15 czerwca do 30 czerwca od godz. 8.00 do godz. 20.00 we wszystkie dni tygodnia;

w okresie od 1 lipca do 31 lipca od godz. 8.00 do godz. 20.00 we wszystkie dni tygodnia;

w okresie od 1 sierpnia do 31 sierpnia od godz. 8.00 do godz. 19.00 we wszystkie dni tygodnia;

w okresie od 1 września do 30 września od godz. 9.00 do godz. 18.00 we wszystkie dni tygodnia;

w okresie od 1 października do 31 października od godz. 9.00 do godz. 16.00 we wszystkie dni tygodnia.

w okresie od 1 listopada do 13 listopada od godz. 9.00 do godz. 16.00 we wszystkie dni tygodnia.

GODZINY UDOSTĘPNIANIA TRASY TURYSTYCZNEJ BŁĘDNE SKAŁY

w okresie od otwarcia sezonu do 31 maja od godz. 9.00 do godz. 19.00 we wszystkie dni tygodnia;

w okresie od 1 czerwca do 14 czerwca od godz. 9.00 do godz. 19.00 we wszystkie dni tygodnia;

w okresie od 15 czerwca do 30 czerwca od godz. 8.00 do godz. 20.00 we wszystkie dni tygodnia;

w okresie od 1 lipca do 31 lipca od godz. 8.00 do godz. 20.00 we wszystkie dni tygodnia;

w okresie od 1 sierpnia do 31 sierpnia od godz. 8.00 do godz. 19.00 we wszystkie dni tygodnia;

w okresie od 1 września do 30 września od godz. 9.00 do godz. 18.00 we wszystkie dni tygodnia;

w okresie od 1 października do 31 października od godz. 9.00 do godz. 16.00 we wszystkie dni tygodnia.

w okresie od 1 listopada do 13 listopada od godz. 9.00 do godz. 16.00 we wszystkie dni tygodnia.

GODZINY WJAZDÓW I ZJAZDÓW NA GÓRNY PARKING PRZY BŁĘDNYCH SKAŁACH W OKREŚLONYCH MIESIĄCACH

w okresie od otwarcia sezonu do 31 maja od godz. 9.00 do godz. 17.00 we wszystkie dni tygodnia - ostatni zjazd o godz. 18.30;

w okresie od 1 czerwca do 14 czerwca od godz. 9.00 do godz. 17.00 we wszystkie dni tygodnia - ostatni zjazd o godz. 18.30;

w okresie od 15 czerwca do 30 czerwca od godz. 8.00 do godz. 19.00 we wszystkie dni tygodnia - ostatni zjazd o godz. 20.30;

w okresie od 1 lipca do 31 lipca od godz. 8.00 do godz. 19.00 we wszystkie dni tygodnia - ostatni zjazd o godz. 20.30;

w okresie od 1 sierpnia do 31 sierpnia od godz. 8.00 do godz. 17.00 we wszystkie dni tygodnia - ostatni zjazd o godz. 18.30;

w okresie od 1 września do 30 września od godz. 9.00 do godz. 17.00 we wszystkie dni tygodnia - ostatni zjazd o godz. 18.30;

w okresie od 1 października do 31 października od godz. 9.00 do godz. 14.00 we wszystkie dni tygodni - ostatni zjazd o godz. 15.30.

w okresie od 1 listopada do 13 listopada od godz. 9.00 do godz. 14.00 we wszystkie dni tygodni - ostatni zjazd o godz. 15.30.

USTALA SIĘ WAHADŁOWY RUCH WJAZDÓW I ZJAZDÓW POJAZDÓW NA PARKING PRZY BŁĘDNYCH SKAŁACH

wjazdy na tzw. górne parkingi o pełnych godzinach do 15 min po pełnej godzinie;

zjazdy z górnych parkingów 30 minut po każdej pełnej godzinie do 45 minut po pełnej godzinie.

PROPOZYCJE WYCIECZEK W PARKU NARODOWYM GÓR STOŁOWYM:

Wycieczka do Skalnej Czaszki z Dusznik-Zdroju

Początek: Duszniki-Zdrój

Koniec: Duszniki-Zdrój

Długość odcinka 17.70 km

Śr. czas przejścia w górę: 2 g 55 min

Śr. czas przejścia w dół: 2 g 30 min

Nawierzchnia: Utwardzona / gruntowa

Trasa obejmuje pętlę, mającą swój początek w Dusznikach Zdroju, skąd niebieski szlak wiedzie przez wieś Łężyce, następnie Skały Puchacza i Kopę Śmierci. Na trasie wyjątkowym punktem jest Skalna Czaszka – formacja skalna ukształtowana przez naturalne procesy przyrodnicze. Dalszy etap wycieczki obejmuje trzeci co do wysokości szczyt w Górach Stołowych – Narożnik (849 m n.p.m.). Kontynuacja ścieżki wiedzie zielonym szlakiem w pobliżu Lisiej Przełęczy, następnie obierając szlak żółty trawersuje się Białe Skały – niesamowite zgrupowanie filarów i ścian skalnych. Późniejszy etap wędrówki obejmuje zielony szlak doprowadzający do niebieskiego, który z powrotem doprowadza do Dusznik Zdroju. Trasa charakteryzuje się dużym stopniem urozmaicenia, zwłaszcza w obszarze leżącym na terenie Parku Narodowego oraz obejmuje wiele punktów widokowych.

Wycieczka na Skalne Grzyby z Batorówka

Początek: Batorówek - parking

Koniec: Batorówek - parking

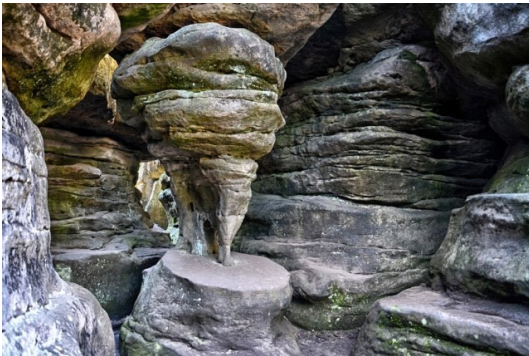
Długość odcinka: 6.70 km

Śr. czas przejścia w górę: 1 g 5 min

Śr. czas przejścia w dół: 0 g 45 min

Nawierzchnia: Utwardzona / gruntowa

Wędrówka tworzy pętlę mającą swój początek i koniec przy parkingu w miejscowości Batorówek i w całości prowadzi ścieżką edukacyjną pn. Skalne Grzyby. Ścieżka wiedzie wśród najciekawszych formacji skalnych. Na dwunastu stanowiskach edukacyjnych można zapoznać się z procesami geomorfologicznymi, które doprowadziły do powstania Skalnych Grzybów w Górach Stołowych. Całość wycieczki to niespełna 7 km, trasa nie ma dużych przewyższeń wobec czego polecana jest dla wszystkich, niezależnie od możliwości kondycyjnych (również dla małych dzieci).

Wycieczka do Błędnych Skał z Kudowy-Zdroju

Początek: Kudowa-Zdrój

Koniec: Kudowa-Zdrój

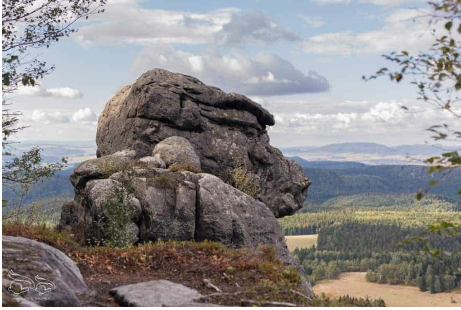
Długość odcinka: 16.30 km

Śr. czas przejścia w górę: 1 g 35 min

Śr. czas przejścia w dół: 1 g 15 min

Nawierzchnia: Utwardzona / gruntowa

Trasa ma swój początek w Kudowie Zdroju, skąd zielony szlak o długości około 8 km prowadzi do labiryntu Błędnych Skał. Końcowy fragment szlaku jest stromy, jednak dla ułatwienia znajdują się tam drewniane schody i barierki. Przed wejściem do labiryntu skalnego należy w kasie okazać bilet wstępu (zakup biletu online). Czas przejścia labiryntu zajmuje około 1 godzinę. Przejścia i przesmyki są miejscami wąskie, trasa w całości poprowadzona jest po kładkach. Po wyjściu z labiryntu, kontynuacja wędrówki wiedzie szlakiem czerwonym (około 7,6 km). Schodząc w kierunku Kudowy Zdroju szlak prowadzi m.in. przez miejscowość Jakubowice. Wycieczka jest dość wymagająca kondycyjnie, czas przejścia zajmuje około 6 h (w czasie przejścia nie zostały uwzględnione postoje).

Wycieczka na Szczeliniec Wielki z Karłowa.

Początek: Karłów – parking CSE PNGS

Koniec: Karłów – parking CSE PNGS

Długość odcinka: 3.60 km

Śr. czas przejścia w górę: 0 g 40 min

Śr. czas przejścia w dół: 0 g 35 min

Nawierzchnia: Utwardzona / gruntowa

Trasa tworzy pętlę, mającą swój początek i koniec w miejscowości Karłów. W trakcie wycieczki zdobywa się szczyt Szczelińca Wielkiego (919 m n.p.m. – najwyższe wzniesienie Gór Stołowych). Trasa wiedzie początkowo po około 680 kamiennych schodach, następnie prowadzi do tarasów widokowych, gdzie zlokalizowane jest schronisko PTTK „Na Szczelińcu”.

Za schroniskiem znajduje się kasa, w której należy okazać bilet (zakup biletu online) umożliwiający wejście na trasę turystyczną. Trasa turystyczna obejmuje najwyższy punkt wzniesienia – Tron Liczyrzepy, a także kolejne tarasy widokowe, najciekawsze formacje skalne, wąskie przesmyki oraz najgłębszą udostępnioną szczelinę skalną „Piekiełko”. Po przejściu trasy turystycznej schodami zejściowymi schodzi się do Karłowa.

Całość wycieczki zajmuje około 3,5-4 h. Ze względu na bardzo dużą popularność Szczelińca Wielkiego, trasę turystyczną warto zwiedzać w godzinach porannych (8.00-10.00) lub popołudniowych (14.00-18.00).

Wycieczka na torfowiska z Batorówka

Początek: Batorówek - parking

Koniec: Batorówek - parking

Długość odcinka: 14.50 km

Śr. czas przejścia w górę: 4 g 15 min

Śr. czas przejścia w dół: 4 g 15 min

Nawierzchnia: Utwardzona / gruntowa

Trasa ma swój początek i koniec w Batorówku. Podążając szlakiem żółtym dociera się do Batorowa, gdzie następuje połączenie ze szlakiem zielonym, prowadzącym przez górę Anny (na szczycie zlokalizowana jest XVIII w. Kaplica św. Anny wraz z Kalwarią).

Kontynuując wyprawę, mija się Skatę Józefa, następnie na rozwidleniu szlaków, obierając szlak zielony, po prawej stronie wędruje się wzdłuż Małego Torfowiska Batorowskiego.

Kolejnym etapem wycieczki jest niebieski szlak, następnie żółty, który pokrywa się ze ścieżką edukacyjną pn. „Niknąca Łąka” traktującą o obszarach torfowiskowych w Górach Stołowych.

Ostatnim etapem eskapady jest wędrowka żółtym szlakiem pokrywającym się częściowo ze ścieżką edukacyjną pn. „Skalne Grzyby”, na której podziwiać można najciekawsze formacje skalne w tym fragmencie Parku Narodowego.

Wycieczka kończy się w Batorówku, całościowo tworząc pętlę o długości 14,5 km.

Wycieczka na Łężyckie Skałki

Początek: Polana YMCA - parking

Koniec: Polana YMCA - parking

Długość odcinka: 13.70 km

Śr. czas przejścia w górę: 4 g 10 min

Śr. czas przejścia w dół: 4 g 10 min

Nawierzchnia: Utwardzona / gruntowa

Wycieczka rozpoczyna się na Polanie YMCA (bezpłatny parking). Początkowo trasa biegnie szlakiem zielonym, pokrywającym się z fragmentem ścieżki edukacyjnej pn. „Czynna Ochrona Ekosystemów w PNGS” im. K. Klimowicza.

Po niespełna 3 km trasy, na tzw. „Rozdrożu pod Ptakiem” należy kierować się w stronę Fortu Karola – pozostałości XVIII wiecznej fortyfikacji. Kontynuując wyprawę szlakiem zielonym,

dociera się do Łężyckich Skałek ulokowanych na rozległej łące, szczególnie atrakcyjnej i będącej w pełnym rozkwicie w miesiącach letnich.

Na granicy Parku Narodowego szlak zielony styka się z łącznikowym szlakiem żółtym, po przemierzeniu którego dociera się do szlaku niebieskiego, wiodącego przez miejscowość Darnków.

Docierając do rozwidlenia szlaków, należy ponownie wybrać szlak zielony, który wiodąc przez las i wzdłuż potoku Dańczówka, z powrotem doprowadza do Polany YMCA, tworząc pętlę o długości niespełna 14 km.

Wycieczka z Wambierzyc na Skalne Grzyby

Początek: Wambierzyce

Koniec: Wambierzyce

Długość odcinka: 12.70 km

Śr. czas przejścia w górę: 2 g 15 min

Śr. czas przejścia w dół: 1 g 35 min

Nawierzchnia: Utwardzona / gruntowa

Wyprawa ma swój początek w Wambierzycach. Trasa wiedzie początkowo niebieskim szlakiem. Po przejściu około 5 km możliwym jest zboczenie ze szlaku niebieskiego na zielony, prowadzący do wzniesienia Pielgrzym (657m n.p.m.), gdzie znajduje się punkt widokowy. Po powrocie na szlak niebieski, kontynuacja trasy prowadzi do rozwidlenia szlaków. Wówczas należy skręcić na szlak czerwony pokrywający się ze ścieżką edukacyjną Skalne Grzyby. Dzięki tablicom edukacyjnym można pogłębić wiedzę o geomorfologii Gór Stołowych. Trasa wiedzie między spektakularnymi formacjami skalnymi. Kontynuując wycieczkę czerwonym szlakiem, mija się miejscowość Studzienno i wraca do punktu początkowego w Wambierzycach. Cała trasa liczy niespełna 13 km.

Wycieczka do Błędnych Skał z Karłowa

Początek: Karłów – parking CSE PNGS

Koniec: Karłów – parking CSE PNGS

Długość odcinka: 12.40 km

Śr. czas przejścia w górę: 2 g 20 min

Śr. czas przejścia w dół: 1 g 50 min

Nawierzchnia: Utwardzona / gruntowa

Wycieczka rozpoczyna się w Karłowie. Początkowo wiedzie czerwonym szlakiem przez Łąki Pasterskie, z których przy dobrej widoczności rozpościera się panorama na Karkonosze. Po drodze mija się stanowisko edukacyjne traktujące o geologii Gór Stołowych. Po przemierzeniu niespełna 5 km dociera się do labiryntu Błędnych Skał. Przed wejściem do labiryntu skalnego należy w kasie okazać bilet wstępu (zakup biletu online). Czas przejścia labiryntu zajmuje około 1 godzinę. Przejścia i przesmyki są miejscami wąskie, trasa w całości poprowadzona jest po kładkach. Po wyjściu z labiryntu, kontynuacja wycieczki odbywa się szlakiem zielonym do momentu styku ze ścieżką edukacyjną im. Inż. Kazimierza Klimowicza. Dalszy ciąg trasy obejmuje kilka stanowisk ścieżki edukacyjnej. Po minięciu czwartego stanowiska należy skierować się na szlak zielony, prowadzący do Karłowa. Całość wycieczki to niespełna 12,5 km.

Wycieczka do Skalnej Czaszki z Karłowa

Początek: Karłów – parking CSE PNGS

Koniec: Karłów – parking CSE PNGS

Długość odcinka: 12.20 km

Śr. czas przejścia w górę: 1 g 20 min

Śr. czas przejścia w dół: 2 g 5 min

Nawierzchnia: Utwardzona / gruntowa

Pierwszy etap wycieczki mającej swój początek w Karłowie, jest przemierzenie niebieskiego szlaku w kierunku Narożnika – trzeciego co do wysokości wzniesienia w Górach Stołowych (849 m n.p.m.). Następnie trawers obejmuje przejście przez Kopę Śmierci oraz prowadzi do Skalnej Czaszki – ciekawej formacji skalnej ukształtowanej przez naturalne procesy przyrodnicze. Kolejnym etapem są atrakcyjne widokowo Skały Puchacza. Kontynuacja wycieczki obejmuje szlak zielony, a następnie szlak żółty prowadzący przez Białe Skały – niesamowite zgrupowanie filarów i ścian skalnych. Po dojściu do tzw. Lisiej Przełęczy przy Szosie Stu Zakrętów (Droga Wojewódzka nr 387) wraca się z powrotem do Karłowa szlakiem niebieskim. Cała pętla ma długość nieco ponad 12 km i ze względu na walory widokowe oraz ciekawe formacje skalne, jest bardzo atrakcyjna.

Wycieczka na Niknąca Łąkę

Początek: Kształtna Łąka - parking

Koniec: Kształtna Łąka - parking

Długość odcinka: 10.10 km

Śr. czas przejścia w górę: 3 g 0 min

Śr. czas przejścia w dół: 3 g 0 min

Nawierzchnia: Utwardzona / gruntowa

Trasa o długości 10 km ma swój początek przy parkingu „Kształtna Łąka”. Pierwszy etap wyprawy to przemierzenie zielonego szlaku w kierunku tzw. Niknącej Łąki – obszaru torfowiskowego, przez który poprowadzona jest ścieżka edukacyjna (wówczas szlak żółty).

Kontynuując wycieczkę szlakiem żółtym, dociera się do kolejnej ścieżki edukacyjnej pn. „Skalne Grzyby” która, jak nazwa wskazuje, opisuje powstanie i charakterystykę formacji skalnych, przypominających kształtem m.in. właśnie grzyby.

Na skrzyżowaniu szlaków należy skierować się na szlak niebieski, następnie zielony. Na zielonym szlaku możliwym jest wejście na wniesienie Pielgrzym, na którego szczycie znajduje się taras widokowy.

Kontynuacja wędrówki odbywa się szlakiem zielonym, następnie niebieskim, i czerwonym, który

biegnąc tzw. Drogą nad Urwiskiem, doprowadza do ostatniego etapu wycieczki – krótkiego fragmentu szlaku zielonego, mającego swój koniec na parkingu przy Kształtnej Łące. Trasa tworzy pętlę.

Wycieczka z polany YMCA do Błędnych Skał

Początek: Parking na polanie YMCA

Koniec: Parking na polanie YMCA

Długość odcinka: 8.70 km

Śr. czas przejścia w górę: 1 g 20 min

Śr. czas przejścia w dół: 1 g 55 min

Nawierzchnia: Utwardzona / gruntowa

Wycieczka rozpoczyna się na polanie YMCA (bezpłatny parking), skąd szlakiem niebieskim wędruje się około 1,5 h (3,5 km) w kierunku Labiryntu Błędnych Skał. Przed wejściem do labiryntu skalnego należy w kasie okazać bilet wstępu (zakup biletu online). Czas przejścia labiryntu zajmuje około 1 godzinę. Przejścia i przesmyki są miejscami wąskie, trasa w całości poprowadzona jest po kładkach. Po wyjściu z labiryntu, wycieczka prowadzi szlakiem zielonym do styku ze ścieżką edukacyjną im. Inż. Kazimierza Klimowicza, oznaczoną zielonym listkiem. W trakcie wędrówki, dzięki tablicom edukacyjnym, zapoznać się można z czynną ochroną ekosystemów PN Gór Stołowych. Przejście ścieżki edukacyjnej zajmuje około 2 h i doprowadza do punktu początkowego wędrówki, tj. do polany YMCA.

Wycieczka do Białych Skał

Początek: Karłów – parking CSE PNGS

Koniec: Karłów – parking CSE PNGS

Długość odcinka: 7.90 km

Śr. czas przejścia w górę: 2 g 10 min

Śr. czas przejścia w dół: 2 g 10 min

Nawierzchnia: Utwardzona / gruntowa

Wycieczka rozpoczyna się w Karłowie. Początkowo trasa wiedzie łączonym szlakiem zielonym, żółtym i niebieskim. Po dojściu do wzniesienia Ptak możliwym jest zwiedzenie Fortu Karola – ruin XVIII w. fortyfikacji, gdzie znajduje się także taras widokowy.

Na wysokości tzw. Lisiej Przełęczy szlak przecina Szosę Stu Zakrętów (Droga Wojewódzka nr 387). Po drugiej stronie drogi, na odcinku około 1 km żółty szlak wiedzie wzdłuż niesamowitych formacji skalnych – piaskowcowych ścian mierzących do 30 m, o charakterystycznej jasnej barwie.

Chcąc przejść pętlę i wrócić do miejsca początkowego wycieczki, należy przy tzw. Skalnej Furcie zmienić kierunek i kontynuować wyprawę szlakiem zielonym, który prowadzi z powrotem do Karłowa.

Cała trasa, mierząca niespełna 8 km, charakteryzuje się łagodnymi podejściami i nie jest wymagająca.

Wycieczka na Szczeliniec Wielki z Radkowa.

Początek: Radków

Koniec: Radków

Długość odcinka: 7.40 km

Śr. czas przejścia w górę: 1 g 40 min

Śr. czas przejścia w dół: 1 g 5 min

Nawierzchnia: Utwardzona / gruntowa

Trasa rozpoczyna się w Radkowie, skąd zielony szlak prowadzi do Wodospadów Pośny (wodospady najbardziej efektownie wyglądają po zimowych roztopach lub jesienią), następnie żółtym szlakiem dociera się do Skalnych Wrót.

Kontynuacja wędrówki odbywa się szlakiem niebieskim, który prowadzi do przełęczy między Szczelińcem Wielkim i Małym (Szczeliniec Mały objęty jest w całości ochroną ścisłą, co oznacza, iż wejście jest surowo wzbronione celem niezakłócania naturalnych procesów przyrodniczych).

Następnie po kamiennych schodach i kładach dociera się do tarasów widokowych i Schroniska PTTK „Na Szczelińcu”. Za schroniskiem znajduje się kasa, w której należy okazać bilet (zakup biletu online) umożliwiający wejście na trasę turystyczną. Trasa turystyczna obejmuje najwyższy punkt wzniesienia – Tron Liczyrzepy, a także kolejne tarasy widokowe, najciekawsze formacje skalne, wąskie przesmyki oraz najgłębszą udostępnioną szczelinę skalną „Piekiełko”.

Po przejściu trasy turystycznej schodami zejściowymi schodzi się do Karłowa. Następnie kolejno szlakiem czerwonym i niebieskim trasa doprowadza do punktu początkowego, tworząc pętlę.

Spokojnym tempem przejście wędrówki zajmuje około 5 h.

Wycieczka na Pasterskie Łąki z Karłowa

Początek: Karłów – parking CSE PNGS

Koniec: Karłów – parking CSE PNGS

Długość odcinka: 7.10 km

Śr. czas przejścia w górę: 1 g 0 min

Śr. czas przejścia w dół: 1 g 10 min

Nawierzchnia: Utwardzona / gruntowa

Wycieczka ma swój początek w Karłowie. Pierwszym etapem wędrówki jest przejście niebieskim szlakiem przez tzw. Łąki Pasterskie, z których rozpościera się zachwycający widok na Szczeliniec Wielki i Mały, a także na Skalniak, a w dalszej perspektywie, przy dobrej widoczności, możliwym jest podziwianie Karkonoszy. W trakcie wędrówki dochodzi się do urokliwej miejscowości Pasterka, w której dobrym punktem przystankowym jest schronisko PTTK Pasterka. Następnie żółty szlak doprowadza do podnóży Szczelińca Wielkiego. W proponowanym wariantcie trasy Szczeliniec Wielki jest omijany. W dalszej części trasy wędruje się u stóp Szczelińca Małego

(objętego w całości ochroną ścisłą, co oznacza, iż wejście jest surowo wzbronione celem niezakłócania naturalnych procesów przyrodniczych). Wycieczka kończy się przejściem przez deptak w miejscowości Radków. Cała trasa o długości nieco ponad 7 km jest niewymagająca i dodatkowo w wielu miejscach atrakcyjna widokowo.

Wycieczka na Radkowskie Skały z Radkowa

Początek: Radków

Koniec: Radków

Długość odcinka: 14.80 km

Śr. czas przejścia w górę: 2 g 20 min

Śr. czas przejścia w dół: 2 g 10 min

Nawierzchnia: Utwardzona / gruntowa

Wycieczka rozpoczyna się w Radkowie. Obierając żółty szlak, pierwszym punktem przystankowym jest taras widokowy na Guzowatej (501 m n.p.m.) z zachwycającą panoramą na Góry Stołowe i Broumovskie Steny (fragment pasma Gór Stołowych po czeskiej stronie). Kontynuując wędrówkę żółtym szlakiem, trasa wiedzie przez Zalew Radkowski, Wodospady Pośny (które najbardziej efektownie wyglądają po zimowych roztopach lub jesienią). Dochodząc do rozwidlenia szlaków należy obrać szlak niebieski, a następnie czerwony (tzw. Droga nad Urwiskiem). Kolejnym etapem jest krótkie przejście szlakiem niebieskim wzdłuż tzw. Szosy Stu Zakrętów (Droga Wojewódzka nr 387). Przy tzw. Stroczym Zakręcie szlak z powrotem wraca na ścieżki leśne. Wówczas można wędrować szlakiem zielonym, prowadzącym wzdłuż monumentalnych i zachwycających ścian skalnych (tak jak jest zaproponowane w wyznaczonej trasie) lub kontynuować wędrówkę szlakiem niebieskim, aż do Radkowa. Całość trasy to niespełna 15 km, wyprawa jest dosyć wymagająca, z uwagi na odległość i przewyższenia.

Park Dinozaurów – liczy sobie powierzchnię 8300 m², na której znajduje się 30 figur odzwierciedlających dinozaury. A wszystko to w pięknym otoczeniu krajobrazu górskiego i niczym nieskażonej natury. Najwyżej położony park dinozaurowy w Polsce. Ponadto znajdują się tu m.in.:

☺ - sklep z pamiątkami;

- plac zabaw dla dzieci;
- punkty małej gastronomii;
- niepowtarzalna wystawa;

Lokalizacja: przy deptaku prowadzącym z Karłowa na Szczeliniec Wielki

Telefon: [691320118](tel:691320118)

Godziny otwarcia:

codziennie w godzinach 9.00-18.00 w okresie od kwietnia do października.

Ceny biletów:

Bilet normalny: 10 zł

Bilet ulgowy: 5 zł

Dzieci do 4 lat, opiekunowie grup, przewodnicy – 0 zł

RADKÓW (23 km od centrum Kudowy Zdrój – kierunek Radków, Ścinawka Średnia)

Radków - małe miasteczko, usytuowane przy samej granicy państwa u podnóża Gór Stołowych, stanowi odpowiednią bazę wypadową dla turystów. W sercu miasta znajduje się Rynek z zabytkowymi kamieniczkami oraz Ratusz z XVI wieku, który musiał zostać gruntownie przebudowany w wyniku pożaru w XVIII wieku. Latem wielu turystów, chcących nieco odpocząć od pieszych wycieczek, przyciąga Zalew Radkowski który stanowi kompleks noclegowo-rekreacyjny z kąpieliskiem.

Atrakcje:

Taras widokowy Guzowata - zlokalizowany jest na górze Guzowata mierzącej 492/501 m n.p.m. w Górach Stołowych. Można dojść do niego znad Zalewu Radkowskiego lub dojechać samochodem od północnej strony.

Jak więc dojechać bezpośrednio do tarasu widokowego w Radkowie?

- współrzędne w Google – 50.5066, 16.3765. Jak do nich dojedziesz to jedź jeszcze przez kilka chwil prosto,

- jeśli jeździsz bez nawigacji to dojedź do Radkowa i przy drodze głównej będzie znak na zabytkowy Rynek oraz do tarasu widokowego. Możesz jechać za tymi znakami. To jest dojazd od strony ulicy Grunwaldzkiej. Około 2 kilometry od centrum Radkowa.

Jak dojść do tarasu widokowego w Radkowie znad zalewu?

Jeśli preferujesz piesze wycieczki lub masz więcej czasu, to polecamy Ci wędrówkę do tarasu widokowego znad zalewu, tam jest parking płatny.

Dojście do tarasu widokowego zajmuje około 15 minut

Z parkingu drogą asfaltową i chodnikiem w kierunku zalewu, zgodnie z oznakowaniem, po około 500 m na rozejściu w prawo do lasu. Przez las około 8 minut ścieżką w górę. Cała trasa zajmuje około 15 minut (800-900 m).

Radkowski Zalew – sztuczny zbiornik kąpielowy, położony u podnóża Gór Stołowych, ok. 2 km od centrum Radkowa. Zbiornik ma powierzchnię ok. 5 hektarów. To jedno z miejsc szczególnie chętnie odwiedzanych w porze letniej, szczególnie ze względu na jego niezwykle położenie i widoki na fantastyczne Góry Stołowe. Zalew w Radkowie to nie tylko chętnie odwiedzane przez całe rodziny kąpielisko z 90-metrową plażą. To ośrodek rekreacyjny z bogatą bazą noclegową (domki letniskowe w typowo górskim stylu) i wypożyczalnią sprzętu wodnego - łódek, rowerków wodnych czy kajaków. Przez środek zalewu poprowadzone jest moło z altaną, w której podziwiać można widoki na okoliczne szczyty. Wokół zalewu dostępna jest też bogata baza gastronomiczna z przekąskami, napojami, daniami z grilla czy wędzoną rybą.

Część zbiornika jest zarybiona, dlatego to też lubiane miejsce przez wędkarzy. Spacer wokół zalewu możliwy jest dzięki wytyczonym tu ścieżkom. Tuż obok zapory na zalewie przebiega żółty szlak turystyczny, prowadzący z Radkowa do Pasterki przez Wodospady Pośny. Na brzegu zalewu znajdują się place zabaw dla dzieci i zewnętrzna siłownia.

Znad Zalewu dojść można łatwo do imponującego tarasu widokowego na Górze Guzowatej. Trasa z parkingu przy zalewie do tarasu to ledwo 500 metrów leśną drogą, łatwą do pokonania zarówno dla dorosłych jak i dzieci, nawet tych w wózkach. Choć akurat wózki mogą być nieco problematyczne ze względu na błoto czy wystające korzenie. W takim przypadku lepsza może okazać się droga asfaltowa, prowadząca od ul. Grunwaldzkiej w Radkowie.

Gastronomia:

Swojskie sery – Domowe przetwórstwo mleka z własnego gospodarstwa, sprzedawane w ramach RHD (Rolniczy Handel Detaliczny).

Lokalizacja: Radków, ul. Grunwaldzka 27

Telefon: 691 564 820

Facebook: Stołowogórska Kraina Mleka

WAMBIERZYCE (30 km od centrum Kudowy Zdrój)

Wieś u podnóża Gór Stołowych, od stuleci znane miejsce pielgrzymkowe, związane z kultem

maryjnym, zwane „Śląską Jerozolimą”. Przypominają to nazwy okolicznych wzgórz: Golgota, Horeb, Kalwaria, Tabor, Synaj, Wzgórze Kwarantanny, płynącego przez wieś potoku Cedron i Doliny Jozafata. Wzgórza zabudowane kaplicami, tworzą rozległy teren Kalwarii Wambierzyckiej – największej tego typu w Polsce, jednej z największych w Europie. Zabytkowy charakter zabudowy centrum wsi stał się scenerią filmu Sylwestra Chęcińskiego „Wielki Szu”.

Atrakcje:

Bazylika Nawiedzenia NMP - do świątyni prowadzą monumentalne, kamienne schody o trzech ciągach. Wszystkich stopni jest 56, z czego 33 w środkowym ciągu symbolizuje lata życia Jezusa na Ziemi. Kolejnych 15 stopni nad pierwszym tarasem oznacza lata życia Maryi przed jej Boskim Macierzyństwem. Imponująco wielka fasada ma 52,5 m wysokości, utrzymana w stylu późnego renesansu podzielona jest na trzy części, z których środkowa jest najszerza. Ozdobiona symetrycznie usytuowanymi podwójnymi pilastrami i płycinami, jest w połowie rozdzielona niewielką galerią na dwie kondygnacje, co nadaje kościołowi charakter pałacowy. Wrażenie to potęguje górny ciąg balustrady, który dekorują kamienne posągi apostołów. Fasadę wieńczą trzy płaskie szczyty. Pośrodku półkolistej wnęki, w osi fasady znajduje się duża drewniana rzeźba Matki Boskiej Wambierzyckiej z połowy XVIII wieku, a nad nią widnieje emblemat z herbem papieża Piusa XI. Szczególnie efektownie fasada wygląda przy wieczornej iluminacji.

Wnętrze świątyni utrzymane w duchu baroku zdobią malowidła, obrazy i rzeźby, spośród których na szczególną uwagę zasługują dzieła Karola Sebastiana Flackera: ambona, będąca rzeźbiarską kompozycją wyrażającą słowa maryjnego hymnu Magnificat i ołtarz główny mieszczący cudowną figurkę Matki Boskiej. Figurka wraz z cokolikiem wykonana jest z lipowego drewna w stylu gotyckim, ma 28 cm wysokości. Przedstawia ona Matkę Bożą z nagim Jezusem na ręku. Dzieciątko w prawej ręce trzyma ptaszka, a lewą sięga po owoc, umieszczony w lewej dłoni Matki. Głowy Maryi i Jezusa ozdobione są koronami. Cała figurka jest polichromowana. Podobnie jak inne tego typu wizerunki, wambierzycka figurka ubierana jest w tzw. „sukienkę”, która okrywa ją całą od szyi w dół. Sukienek jest kilka w różnych kolorach, zależnie od święta lub okresu roku liturgicznego.

22 lutego 1936 roku papież Pius XI nadał kościołowi w Wambierzycach tytuł bazyliki mniejszej. Jest to tytuł honorowy, który otrzymują kościoły wyróżniające się wartością zabytkową, albo ze względu na swoje walory liturgiczne bądź duszpasterskie. 17 sierpnia 1980 roku miało miejsce największe i najdonioślejsze wydarzenie w kilkusetletniej historii sanktuarium wambierzyckiego – figurka Matki Bożej ukoronowana została koronami papieskimi na Wambierzycką Królową Rodzin. Podczas dokonanej przez kardynała Stefana Wyszyńskiego koronacji odczytany został specjalny list Ojca Świętego Jana Pawła II, w którym pisał m.in. „Pragnę wyrazić wraz z tym pozdrowieniem moją wielką radość z tego, że w dniu dzisiejszym Matka Boża w swoim Sanktuarium w Wambierzycach doznaje szczególnej czci – oto dzień Jej koronacji. Raduję się wraz ze wszystkimi uczestnikami tego wydarzenia, na które tyle wieków czekało Sanktuarium Wambierzyckie”.

W 1990 roku Wambierzyce opuścili jezuici a opiekę nad sanktuarium przejęli księża diecezjalni, którzy sprawowali posługę duszpasterską w tym miejscu przez następnych 17 lat. Od czerwca 2007 roku w Wambierzycach posługują franciszkanie z prowincji św. Jadwigi Zakonu Braci

Mniejszych.

Wnętrze świątyni utrzymane w duchu baroku zdobią malowidła, obrazy i rzeźby, spośród których na szczególną uwagę zasługują dzieła Karola Sebastiana Flackera: ambona, będąca rzeźbiarską kompozycją wyrażającą słowa maryjnego hymnu Magnificat i ołtarz główny mieszczący cudowną figurkę Matki Boskiej. Figurka wraz z cokolikiem wykonana jest z lipowego drewna w stylu gotyckim, ma 28 cm wysokości. Przedstawia ona Matkę Bożą z nagim Jezusem na ręku. Dzieciątko w prawej ręce trzyma ptaszka, a lewą sięga po owoc, umieszczony w lewej dłoni Matki. Głowy Maryi i Jezusa ozdobione są koronami. Cała figurka jest polichromowana. Podobnie jak inne tego typu wizerunki, wambierzyska figurka ubierana jest w tzw. „sukienkę”, która okrywa ją całą od szyi w dół. Sukienek jest kilka w różnych kolorach, zależnie od święta lub okresu roku liturgicznego.

22 lutego 1936 roku papież Pius XI nadał kościołowi w Wambierzycach tytuł bazyliki mniejszej. Jest to tytuł honorowy, który otrzymują kościoły wyróżniające się wartością zabytkową, albo ze względu na swoje walory liturgiczne bądź duszpasterskie. 17 sierpnia 1980 roku miało miejsce największe i najdonioślejsze wydarzenie w kilkusetletniej historii sanktuarium wambierzyskiego – figurka Matki Bożej ukoronowana została koronami papieskimi na Wambierzyską Królową Rodzin. Podczas dokonanej przez kardynała Stefana Wyszyńskiego koronacji odczytany został specjalny list Ojca Świętego Jana Pawła II, w którym pisał m.in. „Pragnę wyrazić wraz z tym pozdrowieniem moją wielką radość z tego, że w dniu dzisiejszym Matka Boża w swoim Sanktuarium w Wambierzycach doznaje szczególnej czci – oto dzień Jej koronacji. Raduję się wraz ze wszystkimi uczestnikami tego wydarzenia, na które tyle wieków czekało Sanktuarium Wambierzyskie”.

W 1990 roku Wambierzysce opuścili jezuici a opiekę nad sanktuarium przejęli księża diecezjalni, którzy sprawowali posługę duszpasterską w tym miejscu przez następnych 17 lat. Od czerwca 2007 roku w Wambierzycach posługują franciszkanie z prowincji św. Jadwigi Zakonu Braci Mniejszych.

Bazylika otwarta każdego dnia od godz. 7:00 do 19:00 (od maja do końca września: piątek, sobota, niedziela apel Maryjny o 21:00 - otwarcie bazyliki przed apelem od 20:30).

Kalwaria Wambierzycka – szczególny klimat i wyjątkowość nadaje Wambierzycom, jako ośrodkowi kultu religijnego rozległa kalwaria. Pierwsze kaplice wzniesione z inicjatywy Osterberga w 1683 roku ze względu na prowizoryczną formę i użycie drewna jako budulca nie zachowały się do dziś.

Zespół kalwaryjny był regularnie przebudowywany, jedne z ważniejszych prac przeprowadzono po roku 1788. Kolejne, liczne przebudowy kaplic i kapliczek przypadły na XIX wiek, m.in. na lata ok. 1825-1841, na 3 ćw. XIX wieku, na lata 1885-1888 oraz na 1 poł. XX wieku.

Do połowy XVIII wieku zasadniczy układ dróg na Górze Kalwarii został wykształcony i w następnym stuleciu wzbogacany był już w niewielkim stopniu. Po przebudowach dokonanych w 2 połowie XIX wieku znajdujący się na przeciw kościoła zachodni stok Góry Kalwarii otrzymał układ tarasowy, którego elementem stały się także nowe ścieżki przecinające prostopadłe trzy główne drogi. Wkrótce po ukształtowaniu zaczątków kalwarii na Górze Kalwarii, rozpoczęto urządzenie części zespołu kalwaryjnego w centrum Wambierzyc. Pierwsze kapliczki zbudowano po 1693 roku przy nowej ulicy Górnej, obecnie Szpitalnej. Tu, oraz później przy innych ulicach, kapliczki włączone zostały na wzór Jerozolimy w zabudowę miejską. Sytuowano je różnorodnie, pojedynczo, w szeregach lub też zamykano nimi pierzeje zabudowy ulicy.

Poza tym, z zespołem kalwaryjnym związane były dwie pustelnie: jedna na Górze Kalwarii, druga na Górze Nowej (Tabor, Synaj) oraz terenowe drogi krzyżowe na obu górach. Pustelnia na Kalwarii założona została z polecenia Daniela Paschasiusa von Osterberga, a pierwszy pustelnik osiadł w niej w 1685 roku lub w 1699 roku.

Droga krzyżowa na Górze Kalwarii powstała w 1732 roku. Początkowo jej stacje umieszczono na wzór jerozolimski przy kapliczkach, w związku z czym droga krzyżowa wielokrotnie przecinała główną Drogę kapliczną. Stacje oznaczono drewnianymi krzyżami z blaszanymi rozetami. Na krzyżach tych umieszczono w 1749 roku pierwsze obrazy, które w 1777 roku wymieniono na nowe. W 1 połowie XIX wieku zmieniono lokalizację pierwszych stacji drogi krzyżowej, która przed 1858 rokiem została przebudowana. Nowe stacje miały formę kamiennych monumentów złożonych ze stopnia jako fundamentu, kostkowego cokołu z inskrypcją z Pisma Świętego, z obrazu, belkowania i zwieńczenia. Te stacje drogi krzyżowej zastąpione zostały podobnymi, obecnymi, wykonanymi w końcu XIX wieku., wypełnionymi w roku 1888 obrazami malarza Knauera. Stacje te otrzymały formę murowanej, tynkowanej kapliczki słupowej utrzymanej w stylu neoklasycyzmu z elementami bardzo uproszczonej dekoracji ornamentalnej w stylu neobaroku.

Kalwaria WambierzyckaZ niezwykle bogatym programem ikonograficznym wambierzyckiej kalwarii jest związane także nazewnictwo wzniesień otaczających miejscowość, nasuwające skojarzenia z Jerozolimą, i innymi miejscami opisanymi w Starym i Nowym Testamencie. I tak wzniesienie na którym znajduje się kościół nazywa się Syjon, a leżąca na przeciw góra, to Kalwaria. Odpowiada ona Jerozolimskiej Górze Oliwnej i Golgocie. Znajdująca się na południe od Kalwarii Góra Nowa, nazwana jest Górą Horeb, Synaj, Tabor. Historyczną nazwę nadano także potokowi przepływającemu przez Wambierzyce – to Cedron. Jego dolinę określa się Doliną Cedronu lub Doliną Jozafata. Tak dobrane nazewnictwo stanowi tło dla podzielonego na trzy części programu ikonograficznego kalwarii opartego na Starym Testamencie, Ewangelii, apokryfach i chrześcijańskiej tradycji. Pierwszą część, związaną z dzieciństwem i młodymi latami Jezusa, w które wpleciono wątek maryjny, utworzono z przedstawień zawartych w kaplicach dobudowanych do ambitu kościoła.

Tu życie Chrystusa przedstawione zostało od narodzin do chrztu w Jordanie, a życie Maryi – od zwiastowania do wniebowzięcia. Dalszy ciąg programu ikonograficznego znalazł się na fasadzie kościoła. Figury czterech ewangelistów i groty św. Hieronima, św. Marii Magdaleny oraz św. Rozalii, usytuowane najniżej, przy schodach i przy wejściach do kościoła symbolizują naukę Kościoła i ludzką odpowiedź na nią. Umieszczone wyżej (w centrum fasady) postacie dwunastu apostołów, odnoszą się już do sfery niebios, a punkt kulminacyjny programu stanowi wieńcząca elewację grupa figuralna (Koronacja Maryi przez Trójcę Świętą). Jak więc widać ta część programu ikonograficznego kalwarii jest wielowątkowa, a ponadto łączy się z symboliką kościoła jako jerozolimskiej świątyni. Druga część kalwarii z kapliczkami na Górze Kalwarii oraz we wsi odnosi się do publicznej działalności i męki Jezusa. Droga pątnicza zaczyna się na Górze Kalwarii od kapliczek ze scenami kuszenia Chrystusa. Zasadniczy wątek kalwarii tworzą kapliczki z przedstawieniami opartymi na Ewangelii oraz liczniejszymi zaczerpniętymi z apokryfów i z chrześcijańskiej tradycji.

Ponadto program ikonograficzny wzbogacono przedstawieniami, które miały skłaniać do modlitwy za chorych, oddziaływać dydaktycznie, czy też skłaniać do refleksji nad oddziaływaniem Jezusa na życie świętych, głównie męczenników za wiarę. I w końcu trzecia część programu znajdująca się na Górze Nowej (Tabor, Syjon) ma w dużej mierze charakter typologiczny. Tworzą ją zarówno wydarzenia nowotestamentowe i starotestamentowe. Obok więc Przemienienia Pańskiego na Górze Tabor oraz Rozesłania apostołów pojawiły się przedstawienia Powołania Mojżesza na Górze Synaj, Nadania dziesięciu przykazań i Węża miedzianego. Serię tych przedstawień kończą kapliczki: św. Barbary, patronki cierpiących, Wszystkich Świętych oraz kapliczka maryjna. Całe przejście drogą kalwarii dla pobożnego pielgrzyma trwa około 4-5 godzin.

Kalwaria Wambierzycka – element programu ikonograficznego wambierzyckiej kalwarii stanowi także 14 bram, mających przede wszystkim nasuwać skojarzenia z Jerozolimą a także współtworzyć miejski wygląd Wambierzyc. Siedem z nich odpowiada rzeczywistym bramom w murach miejskich Jerozolimy, z których trzy wzmiankowano w Starym Testamencie. Były to: Brama Doliny, Brama Owcza i Brama Benjamin. Istniała też w starożytności Brama Wodna, a w tradycji chrześcijańskiej utrwaliły się m.in. Brama Getsemane zwana też Bramą Pokoleń, Brama Syjon i Brama św. Stefana lub Lwia. Pozostałe bramy zbudowane w Wambierzycach: Betania, Brama Świątyni, Kapłańska, Stara, Golgota, Brama Sądu, Litostrotos i Gyhon (św. Floriana) otrzymały własne nazwy nie mające związku z nazwami bram jerozolimskich. Symbolizowały

przede wszystkim miejsca ważniejszych wydarzeń z życia Jezusa, odnosiły się do symboliki zespołów kapliczek. Natomiast poświęcenie jednej z nich św. Florianowi

wiązało się już z oddaniem Wambierzyc pod opiekę tego świętego, chroniącego przed pożarami.

Ruchoma Szopka – szopka, pochodząca z 2 poł. XIX wieku, umieszczona jest w budynku u podnóża Kalwarii. Inicjatorem jej budowy był Longin Wittig. Ten niezwykle utalentowany człowiek urodził się we wsi Góra św. Anny, niedaleko Nowej Rudy w 1824 roku.

Szopkę bożonarodzeniową po raz pierwszy w dziejach urządził św. Franciszek z Asyżu w grocie koło Greccio w 1223 roku. Początkowo szopki powstawały przy klasztorach franciszkańskich, z czasem tradycja ich budowania rozprzestrzeniła się po całej Europie, jednak najbardziej rozwinęła się we Włoszech. W Polsce tradycja ta zapoczątkowana została u schyłku XIII wieku również przez franciszkanów, którzy w tym czasie osiedlili się w naszym kraju. W Wambierzycach tradycja budowy ruchomych szopek sięga XVIII wieku, kiedy to w pustelni za kaplicą Matki Bożej Bolesnej zamieszkał Konrad Hilberg. Wyrzeźbił on i uruchomił pierwszą szopkę, która niestety nie zachowała się do dziś. Obecna szopka, pochodząca z 2 poł. XIX wieku, umieszczona jest w budynku u podnóża Kalwarii. Inicjatorem jej budowy był Longin Wittig. Ten niezwykle utalentowany człowiek urodził się we wsi Góra św. Anny, niedaleko Nowej Rudy w 1824 roku. Wychowany w rodzinie, w której budowa szopek bożonarodzeniowych była tradycją przekazywaną z pokolenia na pokolenie, postanowił wybudować dużą mechaniczną szopkę. Prace nad sceną przedstawiającą narodzenie Jezusa rozpoczął około 1850 roku, mieszkając jeszcze we wsi Góra św. Anny. W roku 1877 przeprowadził się do Ścinawki Średniej, skąd w roku 1882 przybył do Wambierzyc. Wraz z rodziną zamieszkał w miejscu, w którym stoi obecnie budynek mieszczący szopkę. Tu też swoje niezwykle dzieło zaczął pokazywać okolicznym mieszkańcom.

Pełna misternych, kolorowych i poruszających się figurek szopka bardzo szybko stała się ciekawostką dla odwiedzających to miejsce pielgrzymów i turystów. Za ich namową Wittig postanowił wykonać kolejną gablotę z przedstawieniem Drogi krzyżowej. Longin Wittig zmarł w 1895 roku, a opiekę nad szopką przejął jeden z jego trzech synów – Hermann Wittig (1857 – 1932).

Kontynuując rodzinną tradycję, powiększał on szopkę o kolejne sceny. Spod jego dłuta wyszły: rzeź dzieci na rozkaz króla Heroda, Święta Rodzina przy pracy, 12-letni Jezus w świątyni, Ostatnia wieczerza, Objawienie Matki Bożej w Lourdes, kopalnia węgla i scena przedstawiająca zabawę ludową. W 1946 roku opiekę nad szopką przejęły lokalne władze, które przekazały ją następnie na rzecz miejscowej parafii. Dziś zbiór ruchomych szopek autorstwa Longina i Hermanna Wittigów wpisał się na trwałe do kanonu zabytków wambierzyckich. Odwiedzane przez dzieci i dorosłych, pielgrzymów i turystów, szopki niezmiennie od ponad stu lat wzbudzają zachwyt i uznanie dla kunsztu ich twórców.

Godziny otwarcia

9:00 – 18:00 codziennie od maja do końca września

10:00 – 16:00 codziennie od października do kwietnia

NIECZYNNIE: 1 stycznia, Wielkanoc, 1 listopada, 25 grudnia,

Ceny biletów

10 zł – normalny

8 zł – ulgowy dla emerytów, rencistów i studentów

6 zł – ulgowy dla dzieci i młodzieży od 3 do 18

lat, karta dużej rodziny, bilet zbiorowy – minimum 25 osób

Zwiedzanie odbywa się co 30 minut.

Kontakt:

74 871 91 97 (w godz. otwarcia)

Skansen , Muzeum i Mini ZOO – skansen dawnych sprzętów, znajduje się on na terenie jego

gospodarstwa agroturystycznego i oferuje bogatą kolekcję eksponatów związanych z historią i tradycją Dolnego Śląska.

Na terenie obiektu można podziwiać tysiące przedmiotów, w tym sprzęty domowego użytku, narzędzia rzemieślnicze, maszyny rolnicze oraz militaria. Kolekcja liczy kilkanaście tysięcy eksponatów, z których większość pochodzi z okresu od XVIII do XX w. Niektóre z nich są pamiątkami po byłych mieszkańcach tych terenów.

W muzeum znajdują się również różnorodne przedmioty związane z życiem codziennym, religią oraz eksponaty archeologiczne, minerały i skamieliny. Ciekawostką są także przedmioty ukryte przez Niemców po II wojnie światowej, tj. pieniądze, dokumenty czy nawet weki z jedzeniem.

Po zwiedzeniu muzeum można również odwiedzić mini ZOO. Są tam jelenie, sarny, dzikie świny, strusie czy nutrie.

Dane adresowe:

Wambierzyce, ul. Wiejska 52

Tel. 889 818 112

Godziny otwarcia:

Poniedziałek – piątek: 10:00-18:00

Sobota-niedziela: 10:00-20:00

SUSZYNA (33 km od Kudowy Zdrój)

Niewielka wieś położona w południowo-wschodniej części Wzgórz Ścinawskich. Pod koniec XIX i w pierwszej połowie XX wieku okolice penetrowane były przez poszukiwaczy minerałów (m.in. agatów i ametystów). W okresie międzywojennym miejscowość była znany letniskiem, zaś szczególną atrakcją była szkoła szybowcowa.

Atrakcje:

Wieża widokowa Suszynka – jedna z atrakcji turystycznej gminy Radków. Wieża widokowa w Suszynie to obiekt zbudowany całkowicie od podstaw. Wieża powstała w ramach realizacji polsko-czeskiego projektu „Miejsca pełne widoków”. Łączny koszt budowy to 1,1 mln zł, z czego 85% stanowiły fundusze unijne. Uroczyste otwarcie odbyło się w samo południe 19 grudnia 2014

r.

Nowa wieża widokowa ma 27 metrów wysokości i wzniesiona została z betonowych płyt, które obłożone zostały wewnątrz i na zewnątrz płytkami z piaskowca. Suszyna wybrana została spośród trzech miejsc typowanych do budowy wieży (pozostałe to Ratno Górne i zalew w Radkowie) – zdecydował dogodny dojazd. Obiekt zlokalizowany jest na wzniesieniu mierzącym ok. 469 m n.p.m. Z tarasu widokowego, który znajduje się na 24 metrze, pięknie widać m.in. polskie i czeskie Góry Stołowe z dominującym Szczelińcem Wielkim, Góry Sowie, Bardzkie i Żłote, Masyw Śnieżnika z charakterystyczną Czarną Górą, Góry Bystrzyckie i „za nimi” część Gór Orlickich. Przy dobrej widoczności można dostrzec nawet najwyższy szczyt Sudetów Śnieżkę, a także wiatraki elektrowni wiatrowej koło Paczkowa!

Godziny otwarcia:

W miesiącach listopad – marzec wieża czynna jest codziennie w godz. 8.00-19.00; w miesiącach kwiecień – październik wieża jest czynna codziennie w godz. 8.00-22.00.

Wstęp bezpłatny.

KŁODZKO (37 km od centrum Kudowy)

Malowniczo położone miasto ok. 32000 mieszkańców, stolica największego obszarowo powiatu województwa dolnośląskiego, położone pośrodku Kotliny Kłodzkiej, w dolinie rzeki Nysy Kłodzkiej, na stokach Fortecznej i Owczej Góry

Atrakcje:

Twierdza Kłodzko – jest jednym z najlepiej zachowanych obiektów architektury obronnej XVIII wieku. Potężna, zachwycająca, górująca nad miastem twierdza, jeden z najważniejszych i najbardziej okazałych zabytków Dolnego Śląska, w którego zespół wchodzi udostępniona do zwiedzania Twierdza Główna i fort pomocniczy Owcza Góra. Przyjęto się nazywać Twierdzą Główną nazwą całego kompleksu: Twierdza Kłodzko.

Z wyższych partii Twierdzy Kłodzko (Twierdzy Głównej) można podziwiać przepiękną panoramę miasta i okolicznych gór, wewnątrz – zobaczyć dobrze zachowane ślady kultury militarnej i wystawy poświęcone historii tego miejsca, a w podziemnych labiryntach – poczuć grozę walki minerskie

Twierdza Główna położona jest na Górze Fortecznej - wcześniej zwaną Zamkową - (369 m n.p.m) w centrum miasta na powierzchni ponad 30 ha.

Historia kłodzkiej Twierdzy rozpoczyna się w chwili powstania średniowiecznego drewnianego warownego grodu w X wieku, przebudowanego na murowany mieszkalno-obronny zamek władców Kłodzka, aż do nowoczesnego systemu fortyfikacyjnego zaprojektowanego zgodnie z najnowszymi, jak na XVII i XVIII wiek, wymaganiami sztuki wojennej.

Twierdza Kłodzko jest wyjątkowym zabytkiem nowożytnej architektury militarnej, wciąż jeszcze pełnym tajemnic.

Początek fortyfikacji nowożytnej w Kłodzku sięga wojny trzydziestoletniej. Dokładnie w roku 1622, kiedy to w trakcie przygotowań do oblężenia twierdzy, przed kłodzkim zamkiem od strony północnej według projektu nieznanego dziś niderlandzki inżyniera powstało dzieło koronowe. Czyli obiekt obronny składający się z trzech bastionów połączonych dwoma kurtynami. Czoło tych umocnień skierowano na północ, gdyż była tam najtrudniejsza do obrony otwarta przestrzeń z łagodnym terenowo podejściem. Od południa, tam gdzie dziś znajduje się wejście główne, zamek miał naturalną obronę w postaci stromego kamienistego zbocza góry.

Po zdobyciu Kłodzka przez wojska cesarskie dzieło koronowe zostało przebudowane na podstawie projektu włoskiego architekta Giovanniego de Galliano Pieroni. Na tym jednak austriacy nie poprzestali. Wykonano fortyfikacje bastionowe wokół zamku. Przed dziełem koronowym zbudowano raweliny, czyli fortyfikacje osłaniające kurtyny dzieła koronowego. W latach 80. XVII wieku planował i nadzorował działania słynny włoski architekt i budowniczy – Jakobo Carove.

Drugi kluczowy etap rozbudowy Twierdzy Kłodzko zawdzięcza królowi pruskiemu Fryderykowi II Wielkiemu, który – odebrawszy Austrii Hrabstwo Kłodzkie w wyniku I wojny śląskiej w 1742 r. – wydał rozkaz rozbudowy Twierdzy, jako jednego z ważniejszych punktów obrony nowo zdobytych terenów. Rok później, generał Gerhard Cornelius de Wallrave, z pochodzenia Holender, sporządził nowe projekty dla fortyfikacji miasta Kłodzka. Na początku pracami kierował Wallrave, który jednak szybko popadł u Króla w niełaskę i został zastąpiony przez pułkownika Friedricha Christiana von Wredego. W tym okresie powstał fort pomocniczy na Owczej Górze, wówczas zwany Nową Twierdzą, a w kolejnej dekadzie zostały wybudowane fortyfikacje wokół miasta. Dopełnieniem pruskiej rozbudowy twierdzy jest wyburzenie zamku, w miejscu którego powstał donżon – centralne dzieło obronne twierdzy. Donżon jest dziełem Piemontczyka w służbie Fryderyka II Wielkiego - Franza Ignatza Pinto, Donżon zawierał kilkupiętrowe kazamaty, a w ich wnętrzach pomieszczono – 42 działobitnie, zbrojownię, magazyny żywności, piekarnię i pomieszczenia dla załogi.

Największy zasięg przestrzenny twierdza osiągnęła w I połowie XIX wieku, kiedy to powstały liczne szanice obozu warownego – najpierw szybko wzniesione w ramach prowizorycznego wzmocnienia w czasie wojny z Francją w 1807 roku, a od roku 1809 przebudowane, uzupełniane oraz sukcesywnie modernizowane, aż po lata 60-te XIX wieku.

Swój obronny charakter twierdza straciła w II połowie XIX wieku przekształcając się w magazyny

i więzienie. Osadzano tu więźniów politycznych, w trakcie II wojny światowej żołnierzy podejrzanych o działanie na szkodę III Rzeszy oraz jeńców wojennych różnej narodowości. Podczas wojny znajdował się tu też zakład pracy przymusowej. Od 1960 roku, kiedy obiekt wpisano do rejestru zabytków, twierdza podlega ochronie konserwatorskiej.

Jedną z metod zdobywania Twierdzy było robienie przez wrogich minerów podkopów pod zewnętrzne dzieła obronne Twierdzy w celu ich wysadzenia. Aby zabezpieczyć Twierdzę Kłodzko przed takim działaniem, stworzono system chodników kontrminowych, czyli podziemnych korytarzy, którymi obrońcy mogli rozpoznawać podziemne zagrożenie ze strony przeciwnika jak również za pomocą min likwidować podkopy wroga. W Kłodzku łączna długość tych korytarzy wynosi ok. 7 km. Obecnie chodniki kontrminowe stanowią ważną atrakcję turystyczną Twierdzy, jedyną taką w Polsce.

Dane adresowe:

Kłodzko, ul. Grodzisko 1

tel.: + 74 867 34 68

www.twierdza.klodzko.pl

Godziny otwarcia:

- kwiecień - wrzesień w godz. 9.00-19.00

Ostatnie wejście z możliwością zwiedzenia Twierdzy i labiryntu o godzinie 16.30, po godzinie 16.30 zwiedzanie z przewodnikiem tylko jednej części obiektu. O godzinie 19.00 zamknięcie bram Twierdzy.

- październik w godz. 9.00-17.00

Ostatnie wejście z możliwością zwiedzenia głównej trasy i trasy Labirynt o godzinie 14.30, po godzinie 14.30 zwiedzanie z przewodnikiem tylko jednej części obiektu. O godzinie 17.00 zamknięcie bram Twierdzy.

- listopad – marzec w godz. 9.00-16.00

Ostatnie wejście z możliwością zwiedzenia głównej trasy i trasy Labirynt o godzinie 13.00, po godzinie 13.00 zwiedzanie z przewodnikiem tylko jednej części obiektu. O godzinie 16.00 zamknięcie bram Twierdzy

Cennik:

Korytarze kontrminowe (podziemny labirynt) - zwiedzanie odbywa się w cyklach co 30 minut,

dla osób od 5 roku życia. Czas zwiedzania ok. 1 godz. 30 min.

Bilet normalny - 38 zł

Bilet ulgowy – 30 zł

Górna trasa zwiedzania + korytarze kontrminowe - zwiedzanie odbywa się w cyklach co 30 minut,

Bilet normalny - 60 zł

Bilet ulgowy – 50 zł

dla osób od 5 roku życia. Czas zwiedzania ok. 3 godz.

Górna trasa zwiedzania - zwiedzanie odbywa się w cyklach co 30 minut. Czas zwiedzania ok. 1 godz. 30 min.

Bilet normalny - 38 zł

Bilet ulgowy – 30 zł

Bilet z Kartą Dużej Rodziny

Cena: Zniżka 10% dla osób z kartą dużej rodziny

Ratusz, Rynek – jest najbardziej reprezentacyjną i okazałą budowlą w rynku, jednakże nie pełni już dawnych funkcji handlowych. Dzięki zachowaniu elementów z przeszłości do dziś zachwyca różnorodnością stylów architektonicznych. Budynek zdobi zegar podtrzymywany przez rzeźbę lwa z kłodzkiego herbu, herbu który wskazuje na związki miasta z Czechami.

Ratusz Kłodzki na przestrzeni wieków, tak jak w większości miast, swoją okazałością wyróżniał się spośród innych obiektów użyteczności publicznej. Data wzniesienia pierwszego ratusza nie jest znana, przesłanki jednak wskazują na rok 1324 - czas wykupu wójtostwa. Nie jest znany pierwotny wygląd ratusza, gdyż jak podają kroniki miejskie, spłonął już w 1366 r. W późniejszym okresie jeszcze dwa razy pożary doszczętnie niszczyły budynek. Ostatni raz stało się to 20 września 1886 r. Prace nad wzniesieniem nowego ratusza rozpoczęły się już rok po pożarze.

Projektantem obecnej neorenesansowej budowli był znany architekt z Nowej Rudy Ewald Berger. Ratusz rozbudowano w kierunku północnym – dziś zajmuje prawie całą centralną część placu. Jedyną zachowaną częścią dawnego ratusza jest kwadratowa wieża z pogranicza renesansu i baroku. Ratuszowa elewacja nie jest utrzymana w jednolitym stylu. Mieszają się na

niej różne elementy architektoniczne.

Przez wieki ratusz był centralnym punktem miasta. To w nim urzędowały zwykle władze miejskie. Od 1906 r., przez pewien czas, dwa jego pomieszczenia zajmowało nowo założone muzeum. Obecnie obok Urzędu Miasta, w jego wnętrzu mieści się również biblioteka i czytelnia. Na parterze znajduje się stylowa restauracja „W Ratuszu” oraz Bank.

Most gotycki Św. Jana – nie ma pewności co do daty jego powstania, gdyż legendy i przekazy kronikarzy zawierają często sprzeczne informacje. Wzniesiono go gdzieś między 1281 a 1390 rokiem, w miejscu wcześniejszego, drewnianego mostu. Z mostu można zobaczyć część dawnych murów obronnych miasta.

Most ma około 53 metry długości i ok. 6 metrów szerokości. Po obu stronach wzdłuż mostu biegną masywne balustrady, które nakrywają kamienne parapety. W ciągu wieków w wyniku wielu zniszczeń, most był wielokrotnie wzmacniany i odbudowywany. Posiadał on także dwie bramy. Brama Górna pełniła funkcje baszty i tworzyła całość z murami obronnymi miasta. Brama mostowa dolna nie pełniła funkcji obronnych. Była ona raczej rogateką zamykaną na czas nocy. Ostatecznie obie bramy zostały rozebrane podczas likwidacji obwarowań miejskich.

Most gotycki został zbudowany z kamienia, częściowo ciosanego oraz barokowej cegły. Zaprawą do budowy mostu było spoiwo wapienne z dodatkiem kurzych białek, które zbierano po wszystkich wsiach w okolicy. Tak przekazuje to wydarzenie XVII-wieczny kronikarz Georg Promnitz: „W roku 1286 musiały wszystkie wsie należące do Kłodzka oddawać jaja. Dwóch pachołków miejskich odbierało białka, a dodawało żółtka, sprzedawane później po jednym halerzu za pełną łyżkę. Białka te szły do wapna na budowę mostu.”

W swojej długiej historii most oparł się uderzeniom wielu fal powodziowych, przetrzymał także to największe jakie miało miejsce w 1997 r. Do dzisiaj na konstrukcji mostu podziwiać można mokry ślad wskazujący maksymalny poziom wody. Pomimo to do dzisiaj zachwyty budzi niegasnące piękno tego niezwykłego, barokowego zabytku. Jest to jeden z najpiękniejszych i najcenniejszych zabytków Kłodzka.

Rzeczą która najbardziej przykuwa uwagę zwiedzających jest sześć figur wotywnych ozdabiających most. Zostały one ufundowane przez mieszkańców Kłodzka, oraz okoliczną szlachtę. Wyrzeźbione przez prowincjonalnych rzeźbiarzy są doskonałym świadectwem zmian zachodzących w kulturze europejskiej oraz kontrreformacyjnych ruchów jakie zachodziły wówczas w kościele katolickim. Pierwszą figurą ustawioną na balustradzie mostu była Pieta. Ona to rozpoczęła rzeźbiarskie, barokowe dekorowanie mostu.

PIETA (MATKA BOSKA Z CIAŁEM CHRYSTUSA) - jest środkową rzeźbą, ustawioną po lewej stronie mostu idąc od strony ul. Grottgera w górę w kierunku rynku. Pochodzi z 1655 r. Jej głównymi fundatorami, co poświadczają zachowane do naszych czasów herby i inskrypcje w języku niemieckim, był ówczesny starosta Kłodzka – hrabia Jan Jerzy von Gotzen oraz jego małżonka Maria Elżbieta. Nie jest znany autor, ani miejsce wykonania rzeźby. Pieta jest ikonograficznym wyobrażeniem Madonny z ciałem Chrystusa na kolanach. Ból malujący się na twarzach postaci dodatkowo dodaje figurze powagi. Tak przedstawiony motyw wywodzi się najprawdopodobniej ze średniowiecznych traktatów pasyjnych i ma wyrażać współudział Maryi w dziele zbawienia.

ŚWIĘTY WACŁAW - rzeźba znajdująca się poniżej Piety, ustawiona po tej samej stronie mostu. Nie jest znany jej fundator, ani wykonawca. Jedyną informacją o niej jest napis znajdujący się na dolnym cokole: „Errichtet in Jahre 1715” (Wykonano w roku 1715). Kłodzkie przedstawienie patrona Czech ukazuje postać młodego mężczyzny ubranego w zbroję, który podtrzymuje w prawej ręce sztandar, w drugiej trzyma tarczę z wizerunkiem orła – symbolem czeskiej państwowości.

ŚWIĘTY JAN NEPOMUCEN (Z NEPOMUKA) - to ostatnia figura znajdująca się po lewej stronie mostu, gdy idzie się w kierunku rynku. Głównym fundatorem rzeźby był syn hrabiego von Gotzena – Franciszek (zm. 31.10.1707 r.). Do dzisiaj na cokole widnieją kartusze herbowe fundatora i jego żony, z domu księżniczki Lichtenstein. Na kłodzkim przedstawieniu świętego postać stoi w lekkim kontrapoście, ubrany w sutannę, na głowie ma biret, a w ręku trzyma krucyfiks. Ma on symbolizować męczeńską śmierć świętego, oraz jego poświęcenie dla chrześcijaństwa. Postać Świętego Jana Nepomucena bardzo często występuje na terenach Śląska, oraz przyległych Czech i Moraw. Jego rzeźby i pomniki są niemalże w każdym mieście, w wielu wsiach, niekiedy także na mostach i przy drogach. Również w Kłodzku święty był bardzo popularny. Jego rzeźba znajduje się m.in. przy kościele parafialnym Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny.

ŚWIĘTY FRANCISZEK KSAWERY - stoi po przeciwnej stronie mostu, i jest pierwszą figurą ustawioną od strony ul. Grottgera. Przedstawia grupę rzeźbiarską, w centrum której stoi patron Kłodzka Św. Franciszek z rękami uniesionymi na wysokości piersi, zawsze gotowymi do przyjęcia

potrzebującego. Ubrany w udrapowaną sutannę, w pasie ma przewieszony różaniec. Jedną z postaci klęczących u stóp Świętego przedstawia postać rycerza, dzierżącego w ręce tarczę z herbem Kłodzka. Poniżej niego znajduje się dwóch chorych, proszących o opiekę świętego, oraz postać Indianina. Fundatorami rzeźby byli mieszkańcy Kłodzka, którzy w 1714 r. postawili ją jako wotum za ocalenie od zarazy która podobno pochłaniała „sto osób dziennie”. Na cokole do dzisiaj widnieje niemiecki napis „Im jahre 1714 von der Burgerschaft Errichtet Renovatum 1847, 1882, 1890, 1920” (W roku 1714 sporządzony przez mieszkańców, Odnawiany w 1847, 1882, 1890, 1920). Twórcą pierwowzoru rzeźby był najprawdopodobniej Sebastian Plag, syn wiedeńskiego mieszczanina i krawca. Niestety kruchy piaskowiec, z którego wykonano rzeźbę uległ zniszczeniu i w 1920 r. został zastąpiony kopią wiernie odtwarzającą oryginał.

CHRYSTUS NA KRZYŻU I ŚW. MARIA MAGDALENA - następna rzeźba znajdująca się po prawej stronie mostu idąc w kierunku rynku została ustawiona 5 października 1734 r. na miejscu stojącego tu niegdyś drewnianego krzyża. Jak wynika z herbu znajdującego się na cokole, oraz zatartej już dzisiaj inskrypcji fundatorem rzeźby był przypuszczalnie hrabia von Herberstein lub jego żona. Obok herbu ofiarodawcy znajduje się również słabo czytelny napis: „Anno 1281 ist die Bruce Gebauer, Anno 1701 den 22 August ist selbe erneuert worden” („W roku 1281 most ten zbudowano, w roku 1701, 22 sierpnia, odnowiono”). Posąg przedstawia nam męczeńską śmierć Chrystusa, „która to śmierć dała nam życie wieczne”.

TRÓJCA ŚWIĘTA I UKORONOWANIE NAJŚWIĘTSZEJ PANNY MARII - ostatnia z figur znajdujących się na moście. Grupa Koronacji przedstawia klęczącą w chmurach Marię. Po jej obu stronach znajdują się postacie symbolizujące postacie Boga Ojca i Chrystusa, trzymających ponad jej głową koronę. Rzeźba zwieńczona jest dynamicznym i pełnym barokowego przepychu wyobrażeniem Ducha Świętego w postaci Gołębicy. Rozpościera ona nad pozostałymi postaciami promienistą glorię. Jak wynika z kartusza herbowego i monogramu znajdującego się przy rzeźbie jej fundatorem był Franciszek Ferdynand baron Fitschen, właściciel Gorzuchowa.

Kościół Wniebowzięcia NMP – ta przepiękna świątynia jest najstarszym zachowanym kościołem Kłodzka. Podziwiając jej przebogatą architekturę, dekoracje i wyposażenie wnętrza jesteśmy światkiem pasjonującej historii budowli.

Pierwsze wzmianki o budowie kościoła w tym miejscu pochodzą jeszcze z 1194 r. Przypuszczalnie jednak był to wtedy jeszcze bardzo skromny, drewniany kościółek. Kamień węgielny pod obecną budowlę położyli w 1344 r. kłodzcy joannici.

Ziemia Kłodzka, będąca częścią Królestwa Czeskiego, znalazła się wówczas pod względem kościelnym w nowoutworzonym arcybiskupstwie praskim. Właściwa budowa kościoła rozpoczęła się jednak dopiero po śmierci jego głównego fundatora – pierwszego arcybiskupa

praskiego Arnosta z Pardubic. Umierając w 1364 r. zapisał on znaczne sumy pieniędzy na kontynuowanie budowy. Zmienne koleje losu, nieustanne wojny i pożary jakie nawiedzały miasto sprawiły, że budowa kościoła stale się przedłużała. Do czasu wojen husyckich zdołano podciągnąć mury trójnawowej bazyliki. Prace wznowiono w 1462 r. Zaczęto wtedy budowę wieży południowej zwanej Białą. Na jej zewnętrznych schodach zachował się do dnia dzisiejszego znak krzyża maltańskiego i data 1465. W rzeczywistości jednak jej budowa zakończyła się trzy lata później. Wieżę północną – Czarną - budować rozpoczęto w 1487 r., ale ukończono dopiero w wieku XVI. Tak więc na charakterze architektury i wystroju wnętrza kłodzkiej świątyni zaważył najmocniej późny gotyk, oraz przede wszystkim barok.

Z Arnostem z Pardubic, głównym fundatorem kościoła parafialnego związanych było szereg legend. Przez mieszkańców Kłodzka uważany był on za świętego, choć nigdy nie doczekał się kanonizacji. Podobno w czasie swojej młodości, gdy uczęszczał do kłodzkiej szkoły joannitów, był światkiem cudu który na zawsze odmienił jego życie. Młody Arnost, jako syn kłodzkiego kasztelana pysznił się swoim pochodzeniem. W czasie odbywającego się nabożeństwa, gdy śpiewał wspólnie z kolegami hymn „Salve Regina”, zobaczył jak stojąca w ołtarzu głównym figura Matki Boskiej odwróciła od niego twarz. Jak głosi legenda późniejszy arcybiskup przeżył wtedy duchową odmianę i stał się wielkim czcicielem Matki Boskiej.

Cuda zdarzały się podobno również po jego śmierci. Arcybiskup, zgodnie z własnym życzeniem, został pochowany w krypcie książęcej ufundowanego przez niego kościoła Wniebowstąpienia NMP. Na posadzce nad kryptą postawiono wyrzeźbiony w piaskowcu nagrobek przedstawiający postać Arnosta. Został on umieszczony na Tumbie, która została wykonana z czerwonego marmuru. Wkrótce jednak w tajemniczych okolicznościach dopiero co postawiony nagrobek popękał. Ówczesni uznali, że jest to wynik jakiejś nadludzkiej siły.. Na dodatek dwukrotnie w 1468 r. z nagrobka arcybiskupa wyciekać zaczął tajemniczy olej. Podobno posiadał on tajemnicze właściwości: wydzielał miły zapach, nie palił się i nie pływał na wodzie. Kłodzczanie uznali że ma on cudowne właściwości. Było go tak dużo, że mieszkańcy zbierali go łyżkami do naczyń. Był to bardzo trudny okres dla Kłodzkich katolików, ponieważ w Hrabstwie Kłodzkim nie odbywały się wtedy msze św., pochówki, ani kazania. Na mieście ciążyła klątwa, którą rzucił papież na króla Jerzego z Podiebradu. Był on husytą i właścicielem hrabstwa kłodzkiego. Cudowny olej był dla mieszkańców dowodem na to, że nawet po śmierci arcybiskup nie zapomniał o Kłodzku i jego mieszkańcach.

W 1562 r. świątynię przejęli protestanci. Katolickie nabożeństwa joannitów w tym czasie odbywały się tylko w kaplicy Św. Jakuba i w nawie południowej kościoła. Jednak już pod koniec XVI w. do Kłodzka sprowadzono jezuitów, którzy rozpoczęli intensywną akcję rekatalizacji. W 1624 r., dzięki poparciu cesarza Ferdynanda II Habsburga wykupili oni kościół i komandorię od coraz mniej popularnych w mieście joannitów. Od razu podjęli też intensywne działania, nie tylko w sferze duchowości, ale także przygotowali bogaty program architektoniczny. Oprócz prac w kościele parafialnym, wiele uwagi poświęcili wznoszonemu przy farze konwiktowi i kolegium. Cały plan składał się niejako z dwóch etapów. Podczas pierwszej barokowej przebudowy wybudowano m.in. trzy kaplice z zakrystią w nawie południowej oraz Kaplicę Zmarłych która przylega bezpośrednio do nawy północnej. W rodzinnej krypcie pochowany tam został jej fundator hrabia Montani z Ołdrzychowic. Dodatkowo kłodzcy jezuita sprowadzili północno-włoskich sztukatorów, którzy w latach 1660-1670 przeprowadzili modernizację wnętrza.

Drugi etap wystroju kościoła nastąpił w I poł. XVIII w. Powstały wtedy główne elementy wystroju kościoła, które zachowały się po dzień dzisiejszy: ambona, ołtarze, chór organowy i

konfesjonały. Okres ten charakteryzuje się zwłaszcza doskonałą rzeźbą, której wiele możemy podziwiać w kościele parafialnym. Wśród artystów wykonujących pracę na zlecenie kłódzkich jezuitów czołowe miejsce zajmuje Michał Klahr Starszy. W latach 1717-1725 wykonał on m.in. pojedyncze rzeźby, ambonę, konfesjonały oraz dekorację ornamentową i figuralną prospektu organowego. Sam artysta pochodzący z Ziemi Kłodzkiej rzeźby uczył się w warsztacie przybyłego z Austrii Karola Sebastiana Flackera. Tradycję warsztatu klahrowskiego podtrzymywali również jego kolejni potomkowie, aż do pocz. XIX w. Jeżeli chodzi o sam kościół parafialny Wniebowzięcia NMP to po skasowaniu zakonu jezuitów w 1776 r. dostał się on pod patronat Królewsko-Pruskiego Zarządu Szkół. Pod wojskowo-

administracyjną władzą pruską przez dłuższy okres pomniki architektury sakralnej pozostawione były własnemu losowi. Dopiero w 1814 r. po restytucji zakonu świątynią na nowo zaopiekowali się jezuici, którzy pozostają w niej do dnia dzisiejszego. W pięćsetletnią rocznicę śmierci zasłużonego fundatora Arnosta przeniesiono rozpadający się nagrobek arcybiskupa z nawy głównej, stawiając go w północnej nawie bocznej. Nieco wcześniej w latach 1836-1841 dokonano renowacji kościoła.

Kościół św. Jerzego i św. Wojciecha – kościół pw. św. Jerzego i św. Wojciecha oraz Chrystusa Króla i klasztor klarysek. Kościół ufundowany przez krabiego kłodzkiego Henryka Starszego powstał w XV wieku, ale był wielokrotnie przebudowywany i rozbudowywany.

Przez lata nie stanowił interesującego celu wycieczek, ale niedawne odkrycie całkowicie to zmieniło. Pod pokrywającymi sklepienie warstwami farby znaleziono w 2015 roku zapomniane freski Karola Dankwarta, wybitnego malarza epoki baroku, który był nadwornym malarzem króla Jana III Sobieskiego i jest twórcą m.in. dekoracji malarskiej w bazylice na Jasnej Górze w Częstochowie. Cenne kłodzkie freski są obecnie odświeżane, konserwowane i badane przez specjalistów.

W 1275 r. pojawia się w źródłach pierwsza wzmianka o istnieniu w tym miejscu kaplicy św. Jerzego przy szpitalu prowadzonym przez joannitów. Po przeniesieniu się zakonu do centrum miasta uległa ona zniszczeniu, a w 1470 r. spaliła się ze szpitalem.

W 1475 r. książę ziębiński Henryk I Podiebradowicz przekazał ten teren bernardynom i ufundował im z żoną Urszulą Brandenburską kościół i klasztor pw. św. Jerzego. Świątynia została poświęcona w 1479 r. przez biskupa wrocławskiego Rudolfa von Rüdesheim, który został do tego upoważniony przez arcybiskupa praskiego. Przy okazji konsekracji kościół otrzymał

współpatrona, którym został św. Wojciech. W dziewięć lat później umarł jego fundator i został pochowany w krypcie pod prezbiterium. W 1517 r. miał miejsce pożar kościoła i klasztoru, który uszkodził oba obiekty. Odbudowa szła bardzo mozolnie. W związku z brakiem powołań, które wynikało z rozprzestrzeniania się reformacji w Kłodzku zakon opuścił miasto (1546 r.) i przekazał Radzie Miejskiej oba obiekty. W klasztorze urządzono szpital dla ubogich, a w kościele kaplicę przyszpitalną. Obiekty uległy ostatecznemu zniszczeniu podczas wojny trzydziestoletniej, kiedy Kłodzko zostało zdobyte przez Austriaków.

Ruiny pozostawały bez opieki przez kilkanaście lat. W 1643 r. do miasta powrócili bernardyni, którzy rozpoczęli odbudowę kościoła i klasztoru, trwającą blisko 150 lat z przerwami. Zachowano gotyckie prezbiterium, zaś nawa i kaplice otrzymały wystrój późnobarokowy. Budowlę przykryto sklepieniem kolebkowym. W 1665 r. kard. Ernst Adalbert von Harrach dokonał poświęcenia nowej świątyni. Następne oblężenie Austriaków w 1760 r. w czasie III wojny śląskiej spowodowało kolejny pożar kościoła. Po zakończeniu działań zbrojnych odbudowano wieżę oraz dobudowano drugą – skromniejszą. W 1810 r. po kasacie zakonu kościół został zamieniony na magazyn słomy i siana dla garnizonu pruskiego. W klasztorze natomiast urządzono biura dla oficerów, mieszkania dla żołnierzy i ich rodzin oraz szpital. W 1834 r. władze przekształciły kościół w ewangelicki kościół garnizonowy.

Po II wojnie światowej do klasztoru wprowadziły się franciszkanki Najświętszego Sakramentu (dziś: klaryski od wieczystej Adoracji), a w 1947 r. otwarto kościół, który stał się ponownie świątynią katolicką. W latach 1956–1990 kościół nosił wezwanie Chrystusa Króla.

Kościół jest jednonawową budowlą z rzędem kaplic od północy, zbudowaną w stylu późnobarokowym z elementami gotyckimi. Został wzniesiony z cegieł, ściany są otynkowane. Ma 50 m długości i 10 m szerokości. W prezbiterium zakończonym półosiobokiem są dwa przęsła i dwie przypory. Są to jedyne pozostałości gotyckich cech budowli. W północnej ścianie nawy są trzy okna; okna po stronie południowej zamurowano. Wyposażenie wnętrza jest surowe i skromne, ponieważ pierwotne nie zachowało się do dnia dzisiejszego. Freski są współczesne, a stacje drogi krzyżowej wykonane z gipsu. Wieże nakryte są baniastymi hełmami z przeźrocami. Do kościoła prowadzą portale z 2 poł. XVIII w.

Na południe od kościoła usytuowany jest barokowy budynek klasztoru, wniesiony w latach 1664–1665. Jest to czworoboczny budynek z wewnętrznym wirydarzem, nakryty dachami dwuspadowymi, z elewacjami dzielonymi lizenami.

Lokalizacja:

57-300 Kłodzko, ul. Łukasińskiego 34

tel.: +48 74 867 28 27

<http://klodzko.klaryski.org>

Stare Miasto – Kłodzkie Stare Miasto to doskonale zachowane zabytki świeckie i sakralne, z których niemal każdy jest charakterystycznym elementem miejskiego krajobrazu. Patrząc na kłodzką twierdzę, ratusz, wieże kościoła jezuitów czy franciszkanów, od razu mamy pewność, że znajdujemy się w Kłodzku. A do tych miejsc z każdej strony prowadzą urokliwe ulice pełne śladów bogatej historii miasta i jego mieszkańców.

Kłodzko, najstarsze i największe miasto regionu, przez stulecia było ważnym centrum komunikacyjnym, gospodarczym i obronnym. W zachowanej architektonicznej tkance miasta widać wpływy kultury czeskiej, niemieckiej i polskiej, które historycznie się tutaj przenikały i uzupełniały. Miasto zachowało wiele ze swojego dawnego klimatu i na każdym kroku możemy się tu natknąć na ślady gotyku, renesansu, baroku, klasycyzmu, secesji czy eklektyzmu. Zapraszamy Państwa na spacer po kłodzkiej Starówce.

Nasza wycieczka rozpoczyna się przy ratuszu miejskim – neorenesansowej budowli zbudowanej w latach 1887–1890 według projektu niemieckiego architekta Ewalda Bergera. Wzmianki o istnieniu pierwszego ratusza w Kłodzku pochodzą z 1342 roku, jako że miasto otrzymało prawa miejskie już w XIII w. Pożary, które przez stulecia trawiły miasto, sprawiły, że każdy kolejny ratusz był budowany niemal od podstaw. Najstarszą zachowaną część obecnego Ratusza stanowi średniowieczna wieża z renesansową galerią na piętrze zwieńczona barokową iglicą. Dach i elewacje są bogato zdobione detalami architektonicznymi. W roku 1896 na budynku zamontowano zegar podtrzymywany przez rzeźbę lwa z kłodzkiego herbu. Ratusz jest obecnie siedzibą władz miasta.

Wśród okolicznych kamienic przy pl. Chrobrego uwagę przyciągają znajdujące się na fasadach budynków figurki Murzynka, jelenia i niedźwiedzia (kamienice nr 13, 5, 9).

Drugi przystanek zrobimy sobie przy stojącej na pochyłym wzniesieniu obok ratusza kolumnie maryjnej. Postawiona w 1680 r. po szalejącej w Kłodzku epidemii dżumy, która pochłonęła 1500 ofiar, nadal ma chronić mieszkańców przed zarazami i kataklizmami.

W czterech narożnikach na balustradzie stoją figury patronów chroniących od chorób zakaźnych: św. Sebastiana, św. Rocha, św. Karola Boromeusza oraz św. Franciszka Ksawerego – patrona Kłodzka. Podziwiając pierwotnie renesansowe i barokowe kamienice mieszczan i kupców,

których dzisiejszy wygląd ukształtował się na przełomie XIX/XX w. i zostawiając za sobą twierdzę, wchodzimy w ul. Armii Krajowej. Mijając zachowane w wielu budynkach renesansowe portale, warto również podnieść wzrok nieco do góry, gdyż wyższe piętra mijanych kamienic zachwycają niezwykle detalami i bogatymi ornamentami, co świadczy zarówno o talencie dawnych architektów, jak i o zamożności mieszkańców (najciekwsze kamienice nr 7, 11, 15).

Skręcając głównym traktem w lewo, wchodzimy w ul. Wojska Polskiego. Przed sobą zobaczymy charakterystyczne podcienia dawnego kolegium jezuickiego (obecnie LO im. B. Chrobrego), a skręcając w prawo trafimy do mieszczącego się w murach XVII-wiecznego konwiktów jezuickiego (projektu praskiego mistrza Carla Lurago) Muzeum Ziemi Kłodzkiej, gdzie można obejrzeć m.in. ciekawą wystawę "Z dziejów Kłodzka".

Spacerowy szlak po kłodzkiej starówce wiedzie nas tymczasem w lewo, wprost do najstarszego zachowanego w mieście kościoła Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny (oo. jezuitów). Budowę kolegiaty rozpoczęto w XIV w. na polecenie związanego z Kłodzkiem pierwszego praskiego arcybiskupa Arnošta z Pardubic (jego nagrobek oraz pomnik możemy zobaczyć wewnątrz kościoła). Charakterystyczne dla budowli są dwie różnej wysokości wieże (starsza i wyższa zwana jest Białą, późniejsza i niższa – Czarną). Surowe późnogotyckie mury kryją pełen przepychu barokowy wystrój – sztukaterie na sklepieniach, wspaniałe rzeźbione konfesjonały, ołtarze, organy, ambonę oraz figury, obrazy i epitafia.

Po wyjściu z fary stromymi schodami skierujemy się w dół na południowy-zachód, przechodząc przez kładkę nad Młynówką, w kierunku leżącego nad Nysą na Wyspie Piasek kościoła Matki Boskiej Różańcowej (z klasztorem oo. franciszkanów). W obecnym kształcie istnieje od XVIII w. Przy wejściu do kościoła po lewej stronie zaznaczona jest wysokość, do jakiej sięgała w nim woda podczas powodzi tysiąclecia w 1997 roku. Na Wyspie Piasek możemy pospacerować chwilę ulicami Grottgiera, Braci Gierymskich, Matejki, gdzie dobrze zachowany jest klimat XVII-XVIII-wiecznego Kłodzka.

Na koniec skierujemy swoje kroki na gotycki most – wg niektórych najpiękniejszy zabytek Kłodzka. Most św. Jana. z racji swojej formy i wystroju porównywany bywa do mostu Karola w Pradze, i choć mniejszy, to z całą pewnością wiemy, że jest od niego starszy – jedna z inskrypcji podaje rok 1281, jako rok rozpoczęcia budowy mostu. Według legendy kamienne piaskowcowe bloki budowniczywie łączyli zaprawą z kurzych jaj, które mieszkańcy miasta i okolic byli zmuszeni dostarczać na budowę. Zdobiące most figury fundowane były później (XVI-XVIII w.). I tak, wchodząc na most od dołu, widzimy kolejno po prawej stronie figury: św. Franciszka Ksawerego, Chrystusa na Krzyżu, Trójkę Świętą i Ukoronowanie NMP, a po lewej: św. Wacława, Pietę i św. Jana Nepomucena. Z mostu możemy podziwiać fragmenty średniowiecznych murów miejskich oraz plac pod mostem, na którym odbywają się miejskie imprezy.

Kierując się do góry ul. Wita Stwosza, wyjdziemy wprost na barokową fontannę z figurą lwa w koronie wspartego na tarczy herbowej miasta oraz replikę XVI-wiecznego miejskiego pręgierza, które stoją przed wejściem do ratusza, gdzie rozpoczął się nasz spacer.

Zabytkowe kamienice - Kłodzki rynek otaczają

zabytkowe kamieniczki będące niegdyś domami kłodzkich rzemieślników, kupców czy szlachty. Z niektórymi z nich związane są legendy. Jedną z nich jest historia słynnej kłodzkiej trucicielki, która pomogła wojskom Napoleona w oblężeniu miasta zatruwając wodę w Studni Piekarskiej na Twierdzy. Charlotta Ursinus była właścicielką domu nr 36, w którym obecnie znajduje się sklep zielarski.

W budynku nr 13 znajduje się już od 400 lat apteka, której pierwszym właścicielem był Erasmus Lyranus. Aptekę swą nazwał „Pod Murzynem”, aby ją odróżnić od powstałej konkurencyjnej „Pod Złotym Jeleniem”. Dom, w którym znajduje się apteka „Pod Jeleniem” to kamienica nr 5, która w 1772 roku na swej fasadzie otrzymała charakterystyczny symbol jelenia. Wiele kamienic zyskało efektowne fasady a wraz z nimi ciekawe godła. Płaskorzeźby przedstawiające zwierzęta zdobią między innymi kamienice przy pl. Chrobrego nr 9, gdzie umieszczony został spacerujący niedźwiedź, na ul. Matejki jako element dekoracyjny użyty został rak. Budynek na ul. Grottgera ozdobiony został rzeźbą wilka, autorstwa kłodzkiego artysty Franza Wagnera a kamienica nr 14 przy ul. Braci Gierymskich otrzymała charakterystycznego lwa. Wiele kłodzkich kamienic wyposażonych zostało w ciekawe, zabytkowe portale, posągi, medale z inicjałami królewskimi

KAMIENICA NR 5 - POD ZŁOTYM JELENIEM - jest jedną z najstarszych kamienic w rynku, w której już w XVII w. powstała znana apteka. Symbolem kamienicy stał się klęczący jeleni, który przyozdabia jej fasadę. Aptekę nazywano odtąd „Pod Złotym Jeleniem”. W budynku tym zachowały się również średniowieczne fragmenty piwnic. Piwnic wykorzystywane były przez kupców i rzemieślników do przechowywania towarów. To właśnie podziemne komory, których głębokość dochodziła do 30 metrów i panująca w nich niska temperatura pozwalająca na długo zachować świeżość przechowywanych w nich produktów stanowiły o sukcesie kłodzkich kupców. Kamienica nr 5 to budynek o trzech kondygnacjach, z oficynami oraz szczytowymi poddaszami. W drugiej połowie XVII w. wykonano stonowaną elewację barokową. Nad przypuszczalnie starszym parterem przebiega pięć pilastrów korynckich na małych, wałkowatych wspornikach. Skrajny i środkowy pilaster wyrobione są w lustra, pozostałe dwa – żłobkowane. Belkowanie i gzymsy delikatnie krępowane na każdym pilastrze. Okna 1-go piętra wykonane z przepychem – mają obdasznice zewnętrzne łukowe, wewnętrzne – trapezowe z płaskorzeźbami w polach tynku. Okna 2-go piętra mają skromniejsze obdasznice – zamarkowane i słabo faliste. Dom ten jest jednym z najpiękniejszych z tego okresu.

Wiele kamienic, które uzyskały nowe, efektowne fasady, przyozdobione zostały również ciekawymi godłami przedstawiającymi zwierzęta. Należy do nich m.in. budynek przy ul.

Grottgera ozdobiony rzeźbą wilka. Rzeźby zwierząt znajdują się również przy kamienicy nr 9 na placu Chrobrego, gdzie jako element dekoracyjny umieszczony został spacerujący niedźwiedź oraz przy ul. Jana Matejki gdzie przed wejściem znajduje się rak.

KAMIENICA NR 12 NA PLANIE GOTYCKIM - ciekawą architektonicznie kamienicą pierzei południowej rynku jest kamienica nr 12. Jednak to nie zabytkowe fasady i bogato zdobione portale stanowią o jej wyjątkowości. Jest to jedna z niewielu zachowanych kamienic na planie gotyckim. Szerokość kamienicy to 7,30 m, długość razem z podwórką i później dobudowanymi oficynami 34,25 m. Przebudowana w wieku XIX i XX, ostatecznie posiada cztery kondygnacje. Neoklasycystyczny budynek oraz wystrój jego elewacji pochodzi z okresu przebudowy XIX-wiecznej.

KAMIENICA NR 13 - POD MURZYNEM - w 1644 r. kłodzki aptekarz Erasmus Lyranus kupił tę okazałą kamienicę i otworzył na parterze budynku aptekę, którą nazwał „Pod Murzynem”. Chciał w ten sposób odróżnić ją od znajdującej się kilka kamienic wcześniej, konkurencyjnej apteki „Pod Złotym Jeleniem”. Główną jej atrakcją jest charakterystyczna barokowa rzeźba murzynka, która ozdabia wejście do kamienicy oraz zachowane secesyjne wyposażenie apteki pochodzące jeszcze z XVIII w. Z dwoma konkurencyjnymi aptekami: „Pod Jeleniem” i „Pod Murzynem” wiąże się bardzo ciekawa historia. W II poł. XIX w. w pobliżu Kłodzka na Mariańskiej Górze żył pewien pustelnik, który zwał się Johannes Treutler. Zasłynął on z wyrobu doskonałego leku, który zwalczał bardzo wiele dolegliwości. Zwany był on „Balsmem Jerozolimskim”. Recepturę jego wyrobu pustelnik zdradził niewielu osobom. Byli wśród nich właściciele obu kłodzkich aptek, u których Treutler zaopatrywał się w zioła i korzenie potrzebne do wyrobu specyfiku. Po jego śmierci w 1892 r. wybuchł spór o to kto może produkować i sprzedawać „Balsm Jerozolimski” według receptury zmarłego pustelnika. Trwał on przez dziesięciolecia i zakończył się dopiero w 1932 r. Ostatecznie prawa do jego produkcji uzyskał właściciel apteki „Pod Murzynem” Johann Schittny. Jego rodzina produkowała specyfik w Kłodzku aż do 1945 roku.

DAWNA TAWERNA - jako najstarsza gospoda gminy miejskiej w przeszłości miała bardzo duże znaczenie dla rozwoju miejscowego piwowarstwa. W 1477 r. książę ziębski i hrabia kłodzki Henryk I Starszy nadał tawernie prawo do wyszynku piwa i wina. Pełniła również bardzo ważną funkcję w życiu kulturalnym miasta, mieściła się tu pierwsza świecka biblioteka. Od XVIII w. wewnątrz tawerny służyło jako scena dla licznych grup teatralnych, swoje sztuki wystawiał tu m.in. Karol von Holtei, znany przyjaciel Polaków i wielbiciel Tadeusza Kościuszki.

DOM NR 5 - POD WILKIEM - najstarszy i najbardziej charakterystyczny dom przy ulicy Grottgera, którą wzniesiono przypuszczalnie jeszcze w końcu XVII w. Dom zwał się „pod wilkiem” i był wielokrotnie modernizowany na początku XX w. W roku 1927, aby podkreślić nazwę budynku, umieszczono w niszy ponad portalem przy wejściu do kamienicy podobiznę wilka. Jej autorem był kłodzki rzeźbiarz Franz Wagner.

Z podobizną wilka związana jest pewna legenda. Jasnowidz, który mieszkał na terenie ziemi kłodzkiej, przepowiedział, że miasto nawiedzi tak straszliwa powódź, że wilk znajdujący się na kamienicy napije się wody. Tak też się niestety stało podczas olbrzymiej powodzi w nocy z 7 na 8 lipca 1997 r. Owym jasnowidzem był Filip Fediuk, a z jego usług korzystała podobno nawet policja poszukująca zaginionych osób

KAMIENICA JAŚ I MAŁGOSIA - przy ul. Braci Gierymskich - dwie zabytkowe kamieniczki pochodzące z dwóch różnych okresów: renesansu i późnego baroku. W II poł. XIX w. zostały one połączone wspólną klatką schodową. Odtąd nazywano je Jaś i Małgosia. Budynek nr 8 – czyli

renesansowa Małgosia pochodzi z końca XVI w. Do dzisiaj zachowały się liczne elementy tworzące wystrój fasady budynku. Należą do nich m.in. dwukondygnacyjny szczyt elewacji zachodniej oraz kamienny późnorenesansowy portal dekorowany motywem rozet. Pierwotnie kamienica nosiła nazwę „Pod Kozłem” od godła umieszczonego niegdyś na jej szczycie. Ok. 1900 r. nowy właściciel, który był stolarzem, zastąpił je wizerunkiem narzędzi stolarskich. Nieco późniejszy budynek – Jaś to późnobarokowy dom pochodzący z przełomu XVII i XVIII w. W latach 1971-1973 przeprowadzono remont obydwu kamienic po wcześniejszym pożarze. Dokonano wtedy pełnej modernizację wewnątrz, wymieniono stropy i więźbę dachową. Dzięki wprowadzonym zmianom do dzisiaj Jaś i Małgosia dalej ozdabiają Wyspę Piasek, jeden z najbardziej urokliwych fragmentów Kłodzka.

Muzeum Ziemi Kłodzkiej - mieści się w barokowym gmachu dawnego konwikt jezuickiego. Konwikt, czyli dawny internat dla uczniów pobliskiego kolegium jezuickiego (obecnie Liceum im. Chrobrego) budowany był od lat 20. XVII wieku do połowy XVIII wieku. Wśród jego projektantów i budowniczych są najwybitniejsi prascy architekci tamtych czasów – Carlo Lurago i Andrea Carove.

Kłodzkie Muzeum działa od 1963 r. Jego pierwszą siedzibą był budynek dawnej komendantury kłodzkiego garnizonu znajdujący się w pobliżu Rynku w ciągu kamienic u podnóża twierdzy, a jego pierwszym dyrektorem – pochodzący ze Lwowa artysta malarz, absolwent krakowskiej ASP, Waław Brejter. Po kilku latach działalności i przygotowaniu kilku ważnych wystaw (m.in. „Miasto pod miastem”, „X wieków Kłodzka”) na skutek zapadania się podziemi pod kłodzką starówką, muzeum musiało zmienić siedzibę, gdyż budynek groził zawaleniem. Dotychczas zgromadzone zbiory w 1968 roku ulokowano w renesansowym dworze w Jaskowej Górnej. W 1971 roku na cele muzealne miasto przeznaczyło obecny budynek przy ul. Łuksiewicza 4.

W latach 1976-1986 obiekt został gruntownie wyremontowany, przywrócono mu dawną świetność, zachowując wszystkie elementy zabytku – stylową elewację oraz pierwotny wewnętrzny układ architektoniczny i wystrój, dostosowując jednocześnie budynek do celów wystawienniczo-muzealnych. Nowa siedziba Muzeum Ziemi Kłodzkiej otwarta została w grudniu 1986 r.

Na parterze, w dawnym refektarzu konwikt, mieści się biblioteka muzealna z pięknym wystrojem i bogatymi zbiorami wydawnictw o regionie i z regionu. Na pierwszym i drugim piętrze znajdują się: barokowy Salon „Złoty”, sala koncertowa (w dawnej kaplicy św. Alojzego Gonzagi, patrona konwikt) oraz obszerne sale wystawiennicze.

W sali koncertowej znajduje się kopia gotyckiego obrazu Madonny Kłodzkiej z połowy XIV w.,

który ufundował dla kłodzkiego kościoła związany z Kłodzkiem arcybiskup praski Arnošt z Pardubic (oryginał znajduje się w Gemäldegalerie w Berlinie). W dobudowanej nowej części obiektu mieszczą się magazyny i pracownie muzeum.

Na wewnętrznym dziedzińcu znajduje się lapidarium.

Zwiedzającym udostępnione są także średniowieczne ponad 6-metrowej głębokości podziemia, w których prezentowane jest życie codzienne dawnych mieszkańców Kłodzka

W Muzeum Ziemi Kłodzkiej znajdziemy bogate zbiory regionalistów związanych z ziemią kłodzką – historycznych, archeologicznych, etnograficznych, artystycznych i przyrodniczych. Muzeum posiada kolekcje zegarów śląskich, szkła artystycznego, numizmatów, cyny, malarstwa, grafiki i rysunków oraz map i planów ziemi kłodzkiej, które prezentowane są na wystawach stałych lub czasowych. Na wystawach czasowych prezentowane są również dokonania współczesnych artystów związanych z regionem.

Muzeum jest miejscem koncertów, wystaw, konferencji i sesji naukowych; prowadzi także działalność edukacyjną, popularyzatorską, wydawniczą i badawczą.

wystawy stałe:

Z dziejów Kłodzka - wystawa poświęcona jest tysiącletniej historii Kłodzka. W podziemiach i na parterze Muzeum prezentowane są dzieje miasta od pierwszej wzmianki w „Kronice Czechów” Kosmasy, a skończywszy na „powodzi tysiąclecia” w 1997 roku.

Oczy czasu - zegary mechaniczne popularne na Śląsku w XIX i w I poł. XX wieku. Na wystawie zgromadzono zegary szafkowe, skrzynkowe, gabinetowe, kominkowe słoneczne, a także zegary kieszonkowe i pozytywki.

Współczesne kłodzkie szkło artystyczne - na tle tradycji szklarstwa ziemi kłodzkiej. Wystawa prezentuje historyczny rozwój przemysłu szklarskiego w regionie kłodzkim od połowy XIV w. do lat dziewięćdziesiątych XX w. oraz kolekcję ponad 200 unikatowych dzieł projektantów i artystów szkła mieszkających na ziemi kłodzkiej i działających w dolnośląskich hutach po roku 1945.

Dane adresowe:

57-300 Kłodzko, ul. I. Łukasiewicza 4

tel.: +48 74 867 35 70

<http://www.muzeum.klodzko.pl/>

Godziny otwarcia:

Wstęp na wystawy stałe oraz czasowe

PONIEDZIAŁEK	WTOREK	ŚRODA	CZWARTEK	PIĄTEK	SOBOTA	NIEDZIELA	ŚWIĘTA
Zamknięte dla zwiedzających	1 stycznia – 30 kwietnia 10.00 – 16.00				10.00 - 16.00		
	1 maja – 30 września 10.00 – 17.00				11.00 - 17.00		
	1 października – 31 grudnia 10.00 – 16.00				10.00 - 16.00		

Ostatni zwiedzający mogą wejść do muzeum pół godziny przed zamknięciem obiektu.

Bilety wstępu

DZIEŃ	RODZAJ BILETÓW	CENA	SZCZEGÓŁY
Sobota	Wszystkie	0,00 zł	wstęp na wystawy stałe
		15,00 zł	wstęp na wystawy czasowe
Wtorek Środa Czwartek Piątek Niedziela	Normalne	20,00 zł	dorośli
	Ulgowe	15,00 zł	uczniowie, studenci, doktoranci, nauczyciele; osoby powyżej 65. roku życia, emeryci, renciści, renciści socjalni, a także osoby niepełnosprawne wraz z opiekunami, kombatancki; osoby posiadające Kartę Dużej Rodziny; osoby odznaczone odznaką „Za opiekę nad zabytkami”, odznaką honorową: „Zasłużony dla Kultury Polskiej”, „Zasłużony działacz kultury”, „Zasłużony dla Kultury Narodowej”.
	Grupowe (normalne - dorośli i seniorzy)	15,00 zł	dla grup ponad 10 osób do 30 osób
	Grupowe (ulgowie - dzieci i młodzież ucząca się)	10,00 zł	
	Rodzinny	50,00 zł	rodzice lub opiekunowie z dziećmi od 7 do 18 lat

Mini Euroland – to wyjątkowe miejsce, w którym dzieci i dorośli mogą poczuć się jak bohaterowie bajkowej opowieści. Niczym olbrzym Guliwer odkryją niezwykle zakątki naszej planety, zwiedzając miniaturowe zabytki oraz słynne budowle z Polski, Europy i świata. W czasie przystanków w całodniowej wyprawie poznają piękne i niespotykane drzewa oraz krzewy - być może równie magiczne jak te, które spotkała Alicja w Krainie Czarów?

Na powierzchni ponad 20 000 m² znajduje się park miniatur z przepiękną architekturą terenów zielonych, tworzącą arboretum. W wyjątkowym ogrodzie można podziwiać ponad 40 misternie wykonanych makiet oraz unikalną roślinność z najlepszych szkółek ogrodniczych z Polski, Belgii i Holandii. Od czerwca do listopada odbywa się tu Festiwal Kwiatów. W ramach tego wydarzenia przez pełne pięć miesięcy goście mogą nacieszyć zmysły ponad siedemdziesięcioma tysiącami kwiatów jednorocznych. Minieuroland zamienia się wówczas w największy ogród kwiatowy w Polsce. Przystankami w niezwyklej podróży są klimatyczne altanki, wydzielone strefy relaksu, punkty z gastronomią oraz nowoczesny plac zabaw dla dzieci. Dodatkowo goście mogą skorzystać z mobilnego przewodnika - bezpłatnej aplikacji na smartfony. Zachętą w poznawaniu ciekawostek o zabytkach jest także gra terenowa, rozdawana w formie książeczki-paszportu, który stanowi jednocześnie pamiątkę z wizyty w Minieurolandzie.

W parku miniatur można zobaczyć zabytki z Kłodzka i najbliższych okolic, które stanowią inspirację do poznawania tego regionu oraz odkrywania go z innej niż dotychczas perspektywy. Warto połączyć wizytę w Minieurolandzie ze zwiedzaniem miasta oraz twierdzy kłodzkiej, która robi ogromne wrażenie zarówno w miniaturze, jak i w rzeczywistych rozmiarach.

Park Miniatur Minieuroland jest miejscem rekreacji i rozrywki dla całych rodzin. Oferta parku jest dostosowana do różnych grup wiekowych i uwzględnia potrzeby osób niepełnosprawnych. Przewidziane alejki umożliwiają swobodny spacer z wózkiem dziecięcym oraz komfortowe przemieszczanie się na wózku inwalidzkim.

Dane adresowe:

57-300 Kłodzko, ul. Noworudzka 11

tel.: +48 792 444 333

<http://minieuroland.pl/>

Godziny otwarcia:

Miniatur MiniEuroland jest otwarty przez cały rok. Atrakcję można odwiedzić przez 7 dni w tygodniu, również w święta i w dni wolne od pracy:

1 stycznia – Nowy Rok
6 stycznia – Trzech Króli
marzec lub kwiecień – Niedziela – Wielkanoc
marzec lub kwiecień – Poniedziałek Wielkanocny
1 maja – Święto Pracy
3 maja – Święto Konstytucji 3 Maja
28 maj – Zesłanie Ducha Świętego (Zielone Świątki)
30 maj – Boże Ciało
15 sierpnia – Święto Wojska Polskiego, Wniebowzięcie Najświętszej Maryi Panny
1 listopada – Wszystkich Świętych
11 listopada – Święto Niepodległości
25 grudnia – Boże Narodzenie (pierwszy dzień)
26 grudnia – Boże Narodzenie (drugi dzień)

Godziny otwarcia są uzależnione od sezonu turystycznego.

Sezon zimowy: 9:00 – 16:00 (styczeń, luty, marzec, listopad, grudzień)

Sezon wiosenny/jesienny : 9:00 – 17:00 (kwiecień, październik)

Sezon letni: 9:00 – 19:00 (maj-wrzesień)

Cennik:

Cennik biletów na SEZON LETNI 2024 – obowiązujący od dnia 6 lipca 2024 r.

Bilet normalny: 55 zł

Bilet ulgowy: 49 zł (dzieci do 14 lat, emeryci, renciści, inwalidzi – po okazaniu legitymacji, orzeczenia)

Bilet grupa zorganizowana: 45 zł (grupa powyżej 15 osób)

Bilet rodzinny 2+2: 196 zł (2 osoby dorosłe + 2 dzieci do 14 lat)

Bilet rodzinny 2+3: 245 zł (2 osoby dorosłe + 3 dzieci do 14 lat)

Bilet rodzinny 2+4: 290 zł (2 osoby dorosłe + 4 dzieci do 14 lat)

Bilet dla Kłodzчан: 35 zł

Bilety online

Bilety do Parku Miniatur MiniEuroland można zakupić drogą internetową:

na stronie www.sklep.minieuroland.pl

lub na stronie www.kupbilet.pl

PARKING DLA ODWIEDZAJĄCYCH - parking zlokalizowany bezpośrednio przy atrakcji.

Samochody obowiązuje opłata w wysokości 5 zł bez ograniczeń czasowych.

Busy do przewozu osób 10 zł a autokary 30 zł – cały postój

Bilet parkingowy zakupuje się w kasach parku wraz z biletem wstępu.

BYSTRZYCA KŁODZKA (44 km od centrum Kudowy Zdrój)

Miasto ok. 12000 mieszkańców u zbiegu Nysy Kłodzkiej i Bystrzycy, w rozległym obniżeniu pomiędzy Górami Bystrzyckimi a Masywem Śnieżnika. Malowniczo położone na stromych,

tarasowo, opadających zboczach dolin.

Atrakcje:

Muzeum Filumenistyczne – siedziba Muzeum Filumenistycznego mieści się w dawnym kościele ewangelickim i szkole parafialnej. Budynki zostały wzniesione w latach 1821-22 i przebudowane w roku 1823, wg projektu zaakceptowanego przez Karla Schinkla.

Idea utworzenia bystrzyckiego muzeum zrodziła się już na początku lat 60. XX w. Inicjatorami powołania do życia nowej placówki byli przedstawiciele Towarzystwa Rozwoju Ziem Zachodnich, Towarzystwa Miłośników Ziemi Bystrzyckiej oraz mieszkańcy miasta. Adaptacja budynku kościoła na cele ekspozycyjne wykonana została w czynie społecznym przez przedstawicieli miejscowych przedsiębiorstw, głównie Bystrzyckich Zakładów Przemysłu Zapałczanego. Oficjalne otwarcie placówki nastąpiło 19 lipca 1964 roku. W 1968 roku muzeum przekazano budynek dawnej szkoły parafialnej, dzięki czemu pozyskano dodatkową powierzchnię wystawienniczą. Pierwszą dyrektorką nowej instytucji została Helena Getterowa, zasłużona działaczka społeczna, współzałożycielka Towarzystwa Miłośników Ziemi Kłodzkiej, która swoją funkcję pełniła do roku 1972. Muzeum Filumenistyczne należy uznać za wyjątkowe, zarówno w skali kraju, jak i Europy, jest bowiem jedyną w Polsce placówką, która zajmuje się historią niecenienia ognia. Muzea o podobnym profilu znajdują się także w Czechach, Szwecji oraz Anglii.

Bystrzycka instytucja jest wyjątkowa również ze względu na fakt, iż oprócz tematyki filumenistycznej, w kręgu jej zainteresowań pozostają zagadnienia związane z wszelkimi przejawami życia na terenie Bystrzycy Kłodzkiej i jej okolic, od czasów najdawniejszych po współczesne. Muzeum łączy charakter placówki o wąskiej specjalizacji jaką jest filumenistyka z charakterem muzeum regionalnego.

Od ponad 50 lat muzeum zajmuje się pozyskiwaniem, zabezpieczaniem, naukowym opracowywaniem i ekspozycją obiektów związanych z historią niecenienia ognia oraz historią regionu. Główny trzon kolekcji muzealnej stanowią przedmioty służące do niecenienia ognia, min.: zapalniczki lontowe, benzynowe, gazowe, elektryczne, chemiczne, krzesiwa metalowe i skałkowe oraz opakowania i etykiety zapałczane z Polski, a także krajów Europy i całego świata.

Muzeum prowadzi działalność edukacyjną. W ofercie przygotowane zostały lekcje muzealne traktujące o historii niecenienia ognia, historii regionu, z zakresu teorii sztuki oraz zajęcia warsztatowe. Przy muzeum działa od 2009 roku klub miłośników sztuki. Cyklicznie organizowane

są wykłady i prelekcje tematyczne.

W stałej sprzedaży w kasie Muzeum znajdują się informatory i publikacje muzealne oraz różnorodne wydawnictwa dotyczące historii, sztuki i turystyki, w tym mapy i przewodniki po ziemi kłodzkiej. Posiadamy także bogatą ofertę sprzedaży zapalek i podpałek w specjalnie zaprojektowanych opakowaniach. Muzeum od lat współpracuje z polskimi filumenistami, a także przedstawicielami producentów zapalek – firmą B. L. Match Jamno, Fabryką Zapalek "Czechowice" S.A. w Czechowicach-Dziedzicach, Częstochowskimi Zakładami Przemysłu Zapalczanego w Częstochowie oraz firmą Euromatch z Bystrzycy Kłodzkiej.

Godziny otwarcia*:

od wtorku** do soboty: 8.00 - 16.00

w niedziele: 10.00-15.00

w poniedziałki muzeum jest zamknięte dla zwiedzających

Godziny otwarcia podczas wakacji (lipiec, sierpień):

od wtorku** do soboty: 9.00 - 17.00

w niedziele: 10.00-16.00

w poniedziałki muzeum jest zamknięte dla zwiedzających

* Orientacyjny czas zwiedzania Muzeum wynosi 30 minut.

Ostatnie wejście do Muzeum 30 minut przed zamknięciem.

**** Wtorek jest dniem bezpłatnym dla zwiedzających**

(dot. wstępu do sali wystaw stałych - parter, Galerii Zapalczanej "Zaczarowany Świat Zapalek", wystawy rysunków A. Mleczki oraz wystawy Bystrzyca Kłodzka - oblicza miasta).

Wstęp na pozostałe ekspozycje jest płatny!

Bilety wstępu:

normalne: 23,00 zł

ulgowe: 18,00 zł

rodzinny: 75,00 zł

Lekcje i warsztaty muzealne*:

opłata za zajęcia warsztatowe: 12,00 zł/os

opłata za lekcje muzealne: 12,00 zł/os

(szczegóły dot. warsztatów oraz tematów lekcji dostępne są w zakładce "Edukacja muzealna")

opłata za lekcję pt. "Spacerem po Bystrzycy Kłodzkiej": 250 zł/grupa

* lekcje i warsztaty muzealne prowadzone dla grup min. 10 osób

(obowiązuje rezerwacja z kilkudniowym wyprzedzeniem).

Dane adresowe:

Mały Rynek 1, 57-500 Bystrzyca Kłodzka

Tel. / faks +48 74 811 06 37

www.muzeum-filumenistyczne.pl

Fragmenty średniowiecznych umocnień Wieża Bramy Wodnej – z pocz. XIV w. kamienna, wzmocniona ze względów strategicznych, nadbudowana wieżą z krenelażem i ostrołupowym hełmem ceglanym z 1508 r. Przelot bramy zamykała od zewnątrz żelazna, spuszczana na łańcuchach krata. W pomieszczeniach wieży pobierano opłatę za wjazd do miasta.

Tylko wieża Wodna zachowała krenelaż ceglany, pochodzący prawdopodobnie z czasu postawienia nowego hełmu. Przejezdna brama u podstawy wieży posiada sklepienie kolebkowe podniesione, to znaczy takie którego przekrój poprzeczny jest ostrołukiem. Od strony przedmieścia nad przejazdem zaznacza się uskokiem w licu ściany płycina z prowadnicą do podciągania bramy, która zamykała drogę do miasta. Od strony przeciwnej schodami zewnętrznymi dostać się można od nakrytej drewnianym stropem izdebki na pierwszym piętrze. Prowadzący doń kamienny portal zakończony jest zaokrąglonym już łukiem, a okna, a okienka są prawie kwadratowe, co świadczy o późnośredniowiecznym pochodzeniu. Nad tym pomieszczeniem znajduje się jeszcze jedna sala skąpo oświetlona wąskimi otworami strzelniczymi, u góry otwarta na ostrołup zwieńczenia. W pomieszczeniach wieży miał swą siedzibę strażnik miejski, a przed nią pisarz bramny pobierał opłatę od wjeżdżających do miasta wozów i wnoszonych koszy z towarem. W 1922 r. w Baszcie Wodnej założono izbę historyczną gromadzącą XVIII-wieczne wytwory miejscowego rzemiosła i dokumenty historii Bystrzycy. W 1937 roku wieżę nazwano "Wieżą Willmanna" od imienia wartownika, bohatera powieści Hermana Stehra "Trzy noce", której akcja się tu rozgrywała. W 1985 roku bystrzycka spółdzielnia rzemieślnicza wyremontowała basztę w czynie społecznym i urządziła w niej wystawę prac rzemieślników zrzeszonych w tutejszym cechu rzemiosł.

W latach 2012-2013 w ramach projektu pn.:

"Remont i adaptacja na cele kultury i turystyki bram i baszt stanowiących elementy średniowiecznego systemu fortyfikacyjnego w Bystrzycy Kłodzkiej" obiekt został odrestaurowany. Wykonano i zainstalowano tu makietę przedstawiającą historyczne miasto Bystrzycę Kłodzką, witrynę wystawienniczą w której umieszczono kserokopie dokumentów, rycin, map przedstawiających miasto na przestrzeni wieków a na tarasie widokowym zainstalowano lunety obserwacyjne.

Dane adresowe:

Podmiejska, 57-500 Bystrzyca Kłodzka

Tel. 726-740-313, 74 811-76-76, 74 811-76-77,

Godziny otwarcia:

01 maja - 30 września

Pon:10:00 - 16:00

Wto:10:00 - 16:00

Śro:10:00 - 16:00

Czw:10:00 - 16:00

Pią:10:00 - 16:00

Sob:10:00 - 15:00

Nie:10:00 - 15:00

01 października - 30 kwietnia

Pon:10:00 - 15:00

Wto:10:00 - 15:00

Śro:10:00 - 15:00

Czw:10:00 - 15:00

Pią:10:00 - 15:00

Sob:10:00 - 15:00

Nie: nieczynne

Wstęp:

- bilet normalny - 10,00 zł
- bilet ulgowy - 8,00 zł

Baszta Kłodzka – z pocz. XIVw. - element miejskiej fortyfikacji, przylegała do rozebranej w 1843 r. Bramy Kłodzkiej - głównego wjazdu do miasta. Kamienna z ostrosłupowym hełmem z 1568r. z otworami strzelniczymi w górnej części. Przed zasypaniem fosy obie części ul. Kłodzkiej łączył drewniany most rozebrany w 1855 r.

Baszta Kłodzka ma w najwyższej kondygnacji po dwa okna strzelnicze na każdej ścianie, a między nimi, nieco wyżej kamienne żygulce do odprowadzania wody. Na murze baszty od strony ul. Okrzei czytelne są jeszcze ślady nakrytej dwuspadowym daszkiem Bramy Kłodzkiej, przed wyburzeniem przylegającej do baszty i połączonej z nią prostokątnymi otworami na dwóch piętrach. Po remoncie przeprowadzonym w latach 1975-1977 przez Ośrodek Sportu i Rekreacji szpic wieży jest otynkowany, a dostępny dla zwiedzających taras widokowy zabezpieczający żelazną kratą.

Wstęp na basztę jest bezpłatny.

Dane adresowe:

Ul. Okrzei, 57-500 Bystrzyca Kłodzka

Tel. 726-740-313, 74 811-76-76, 74 811-76-77

Godziny otwarcia:

01 maja - 30 września

Pon:10:00 - 16:00

Wto:10:00 - 16:00

Śro:10:00 - 16:00

Czw:10:00 - 16:00

Pią:10:00 - 16:00

Sob:10:00 - 15:00

Nie:10:00 - 15:00

01 października - 30 kwietnia

Pon:10:00 - 15:00
Wto:10:00 - 15:00
Śro:10:00 - 15:00
Czw:10:00 - 15:00
Pią:10:00 - 15:00
Sob:10:00 - 15:00
Nie: nieczynne

Wieża Rycerska (Czarna) – BASZTA RYCERSKA z pocz. XIV w. zwana także Rzeźniczą, kamienna, z otworami strzelniczymi hełmem ceglany (od 1608r.) w formie ostrosłupa. W r. 1843 przerobiona na dzwonnice zbudowanego obok zboru ewangelickiego ze szkołą, w którym mieści się od 1964 r. Muzeum Filumenistyczne.

Na szczycie baszty ok. 1,5 m poniżej murowanego zwieńczenia - drewnianej konstrukcji zawieszono dwa dzwony. Dzwony odlane zostały na początku XIX wieku w Berlinie (1833 r.). Pierwszy dzwon posiada wysokość 95 cm, średnica serca 6 cm. Drugi dzwon - mniejszy ma wysokość 75 cm. Dzwony zostały ufundowane w 1843 r. przez króla pruskiego Fryderyka Wilhelma IV.

Ściany fundamentowe wykonane są z kamienia łamanego na zaprawie glinowo-jajecznej. Obiekt oparty jest na rzucie zbliżonym do kwadratu o wymiarach 4,22 m x 5,39 m.

Korona baszty wieńczy murowany z cegły pełnej gzyms o wysokości 48 cm.

Baszta Rycerska zachowała na ścianie od ulicy Rycerskiej resztki wsporników kamiennych służących niegdyś za podporę dla ganku, a w wyższej kondygnacji dla balkonu przy ostrosłukowym portalu. We wszystkich ścianach widnieją wąskie otwory strzelnicze. Znaczne zmiany wprowadziła przebudowa wieży na dzwonnice kościoła ewangelickiego w 1843 roku. W najwyższej kondygnacji przepruto z każdej strony bliźniacze, ostrosłukowe okna i obramiono je ceglany, uskokowym rozglifieniem. Z cegły wykonano też profilowany uskokowo gzyms wieńczący, a na szpic wieży nasadzono krzyż i gałkę.

Podczas prowadzonych prac konserwatorskich (2013 r.) na hełmie Baszty Rycerskiej w Bystrzycy Kłodzkiej i koniecznością poddania gruntownej renowacji kuli zwieńczającej hełm baszty, odkryto, iż w jej wnętrzu znajduje się coś tajemniczego. Na wydobytej z kuli, miedzianej tubie widniał wytłoczony napis 1928.

Kula była przestrzelona pociskami pistoletowymi. Niestety także uszkodzona została znajdująca się w jej wnętrzu tuba i znajdujące się tam dokumenty.

Z tuby wydobyto fotografię przedstawiającą trzech pracowników remontujących hełm Wieży Rycerskiej, która wówczas pełniła funkcję dzwonnicy dla przyległego do niej kościoła ewangelickiego, pocztówki z Bystrzycy, list pastora i rady parafialnej, znaczki pocztowe, banknoty o bardzo wysokich nominałach (niestety ich wartość na ówczesne czasy, w związku z głębokim kryzysem w Europie była niska), część gazety. Zabezpieczenia dokumentów przeprowadzili pracownicy Muzeum Filumenistycznego w Bystrzycy Kłodzkiej. Do nowej tuby włożono aktualne dokumenty (pismo, gazetę, banknoty, widokówki, fotografie), protokół z otwarcia kuli z dnia 22.05.2013 r. a tubę następnie umieszczono w jej wnętrzu i przekazano Wykonawcy robót, w celu zainstalowania jej na zwieńczeniu hełmu.

Dane adresowe:

Ul. Rycerska, 57-500 Bystrzyca Kłodzka
Tel. 726-740-313, 74 811-76-76, 74 811-76-77

Wstęp:

- bilet normalny - 10,00 zł

- bilet ulgowy - 8,00 zł

Godziny otwarcia:

01 maja - 30 września

Pon:10:00 - 16:00

Wto:10:00 - 16:00

Śro:10:00 - 16:00

Czw:10:00 - 16:00

Pią:10:00 - 16:00

Sob:10:00 - 15:00

Nie:10:00 - 15:00

01 października - 30 kwietnia

Pon:10:00 - 15:00

Wto:10:00 - 15:00

Śro:10:00 - 15:00

Czw:10:00 - 15:00

Pią:10:00 - 15:00

Sob:10:00 - 15:00

Nie:nieczynne

Rynek, Ratusz – najbardziej okazała budowla na głównym placu Bystrzycy, stojąca w samym jego środku

KRALIKY (71 km od centrum Kudowy Zdrój)

Miasto u podnóża Masywu Śnieżnika, w odległości 4 km od granicy z Polską i przejścia granicznego Dolni Lipka. Z zabytkową zabudową śródmieścia z rynkiem.

Atrakcje:

Klasztor Góra Matki Boskiej – Pierwszym zakonem kościelnym działającym w klasztorze byli serwici, dzięki którym stał się popularnym miejscem pielgrzymkowym. W 1846 r. klasztor zniszczył pożar, całościowej odbudowy doczekał się pod koniec XIX wieku, kiedy to pojawili się tu redemptoryści. W latach 50. XX w. internowano tutaj ponad 500 mnichów. Przez kolejne czterdzieści lat klasztor został domem sióstr kongregacji Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Panny Marii, przyczyniły się one do odnowy miejsca, jak również praktyki pielgrzymkowej.

Valdštejnský zamek – został zbudowany około 1260 roku przez Jaroslava z Hruštic z rodu Markvarticów, przodków panów z Valdštejna (von Wallenstein). W rękach Valdštejnów pozostał zamek do 1380 roku, a następnie jego właścicielami, aż do początku wojen husyckich, byli panowie z Vartenberka.

Zajęcie zamku przez husytów, rycerzy rabusiów, częste zmiany właścicieli w XV wieku stały się przyczyną rozdzielenia pierwotnego zamku, rozciągającego się na skalnym grzebieniu, na zamki dwa.

W tylnej części oddzielił się tzw. typowy zamek skalny ze skomplikowanym wejściem od dołu na szczyt platformy skalnej.

Czasy Katarzyny ze Strážnice a ze Štítar, kochanki Hynka, syna króla Jerzego z Podiebradów (Jiřího z Poděbrad), pod koniec XV wieku zakończyły rezydencjalną funkcję zamku. Valdštejn został porzucony przez swoich właścicieli.

Wypalony i zrujnowany zamek odzyskał swoją dawną świetność ponownie dzięki rodzinie Valdštejn (von Wallenstein). Od czasów Albrechta z Valdštejna (von Wallenstein) był w posiadaniu rodziny przez następnych 200 lat. W XVIII wieku wybudowano tu niecodzienne miejsce pielgrzymek z wyjątkową atmosferą w starych ruinach siedziby rodowej, w otoczeniu lasów i skał.

Wysiłki te kontynuowali również nowi właściciele Lexowie z Aehrenthalu, w pierwszej połowie XIX w. Powiązali okolicę siecią szlaków turystycznych, wybudowali punkty widokowe, uzdrowisko Sedmihorky. Udostępnili (jako jeden z pierwszych zabytków u nas) zamek Valdštejn, który poprzez przebudowę w stylu romantycznym stał się ciekawostką z historyczną atmosferą. Obecnie zamek Valdštejn jest własnością Miasta Turnov. Zamek odwiedza rocznie około 60 000 turystów.

Dane adresowe:

Adres: Hrad Valdštejn, Kadeřavec 18, 511 22 Turnov

Telefon: +420 739 014 104, +420 733 565 254

www.hrad-valdstejn.cz

Godziny otwarcia

Miesiąc	Dni	Czas	Ostatnie zwiedzanie
KWIECIEŃ	soboty, niedziele, święta	10.00 - 16.30	30 minut przed zamknięciem
MAJ	codziennie oprócz poniedziałków	9.30 - 16.30	30 minut przed zamknięciem
CZERWIEC - SIERPIEŃ	codziennie	9.00 - 17.30	30 minut przed zamknięciem
WRZESIEŃ	codziennie	9.30 - 16.30	30 minut przed zamknięciem
PAŹDZIERNIK	soboty, niedziele, święta	10.00 - 16.30	30 minut przed zamknięciem

Bilety wstępu

Z przewodnikiem	
Pełny wstęp	110,- CZK
Wstęp ulgowy*	70,- CZK
Bilet rodzinny**	300,- CZK
Dzieci (3 - 6 lat)	20,- CZK
Zwiedzanie indywidualne bez przewodnika	
Pełny wstęp	90,- CZK
Wstęp ulgowy	60,- CZK
Bilet rodzinny	250,- CZK
Dzieci (3 - 6 lat)	20,- CZK
Wycieczki dla dzieci*** (Lipiec - Sierpień)	
dorośli ludzie	90,- CZK
Dzieci (6 - 15 lat)	60,- CZK
Dzieci (3 - 6 lat)	20,- CZK
Zorganizowane grupy dzieci do 6 lat	20,- CZK/osoba
Dopłata za zwiedzanie poza godzinami otwarcia	50,- CZK/osoba
Dopłata za zwiedzanie z przewodnikiem w języku obcym (tylko wcześniej zarezerwowane grupy)	50,- CZK/osoba
Pies (mogą poruszać się tylko na zewnątrz kompleksu zamkowego)	20,- CZK

* Bilety ulgowe: dzieci od 6 do 15 lat, uczniowie i studenci od 15 do 26 lat z aktualną legitymacją studencką, posiadacze ZTP i ZTP/P (posiadacze grup inwalidzkich), seniorzy powyżej 65 lat

** Bilet rodzinny przysługuje 2 osobom dorosłym i maksymalnie 3 dzieci do 15 lat. **Na imprezy kulturalne bilet rodzinny nie obowiązuje.**

*** **Wycieczki dla dzieci** = wycieczki z rycerzem i księżniczką.

W trakcie trwania imprez towarzyszących ceny biletu mogą być wyższe.

Bezpłatny wstęp na zamek mają dzieci do 3 lat w towarzystwie rodziców i przewodnicy inwalidów (posiadacze legitymacji ZTP/P.)

Wieża widokowa „Ścieżka w Obłokach” – Wejście na Ścieżkę w Obłokach przystosowane jest dla osób na wózkach inwalidzkich. Wózek inwalidzki można przewieźć letnią kolejką linową (zwykły lub składany do 50 kg) – wystarczy skontaktować się z obsługą kolejki. Wejście na Ścieżkę w obłokach znajduje się przy górnej stacji wyciągu krzesełkowego Sněžník.

Ścieżkę w obłokach można pokonać kolejką linową i pieszo.

Obowiązuje zakaz wprowadzania na ścieżkę psów oraz innych zwierząt. Dla zwierząt przygotowaliśmy specjalne kojce przy kasach, gdzie mogą poczekać na swoich właścicieli.

Ścieżka w Obłokach w liczbach

Wysokość nad poziomem morza: 1 116 m

Wysokość ścieżki: 55 m

Długość drewnianej kładki: 710 m

Długość zjeżdżalni: 100 m

[Info | Dolní Morava ...hory zážitků \(dolnimorava.cz\)](https://dolnimorava.cz)

Lokalizacja ośrodka górskiego Dolní Morava:

Velká Morava 46, 561 69 Dolní Morava, Czechy

Współrzędne GPS: N 50.9.11, E 16.48.91

Godziny otwarcia:

Aktualne informacje wyłącznie na: <https://www.dolnimorava.cz/provozni-doby>

Most wiszący SKY BRIDGE - Sky Bridge 721 to nie tylko zwyczajny obiekt. To most, który niesie w sobie „ideę czasu”. NAJDŁUŻSZY MOST WISZĄCY DLA PIESZYCH NA ŚWIECIE. Przygotuj się na wyjątkowy moment, kiedy znajdziesz się 95 metrów nad głęboką górską doliną. Po 721-metrowej kładce możesz przejść z jednego grzbietu górskiego na drugi. Wejście na nią wymaga odrobiny odwagi, jednak obiecujemy niezwykle i niezapomniane wrażenia.

Przejście przez most nad majestatyczną doliną Mlýnský potok daje wszystkim odwiedzającym niepowtarzalną okazję do poznania lokalnej przyrody oraz historii, a to wszystko dzięki ścieżce edukacyjnej „Most Czasu”, która zaprasza do unikatowej gry z elementami poszerzonej rzeczywistości.

Most w liczbach:

721 metrów | długość mostu wiszącego

95 metrów | wysokość nad ziemią w najwyższym punkcie

1 110 - 1 116 metrów | wysokość mostu nad poziomem morza

6 głównych lin nośnych i 60 lin wiatrowych o różnych średnicach

360 ton | siła uciągu każdej z 6 głównych lin

1,2 metra | szerokość chodnika

2 km | długość letniej ścieżki edukacyjnej „Most Czasu” z elementami rzeczywistości rozszerzonej
2 lata | czas budowy mostu wiszącego

Wejście na Sky Bridge 721 znajduje się przy górnej stacji wyciągu krzesełkowego Sněžník a na miejsce można dotrzeć kolejką linową lub pieszo.

Trasa jest jednokierunkowa, a po zejściu z mostu, można wrócić do punktu początkowego idąc 2 km ścieżką edukacyjną Most czasu.

Całkowity czas wycieczki to 1,5 godziny (most wiszący + ścieżka edukacyjna).

Ważne informacje:

Na most wiszący nie mają wstępu psy oraz inne zwierzęta domowe.

Na most nie wolno wchodzić z wózkiem dziecięcym.

Ze względu na szerokość chodnika 1,2 metra most nie jest przystosowany do wjazdu na wózku inwalidzkim ani z wózkiem dziecięcym.

Most jest otwarty dla dzieci w każdym wieku i wysokości w towarzystwie osoby dorosłej.

Nie zalecamy wchodzenia na most osobom, które mają lęk wysokości z zawrotami głowy, omdleniem ni niezdolnością do poruszania się.

Lokalizacja ośrodka górskiego Dolní Morava:

Velká Morava 46, 561 69 Dolní Morava, Czechy

Współrzędne GPS: N 50.9.11, E 16.48.91

Godziny otwarcia:

Aktualne informacje wyłącznie na: <https://www.dolnimorava.cz/provozni-doby>

MIĘDZYGÓRZE (68 km od centrum Kudowy Zdrój)

Jedna z ładniejszych miejscowości górskich i stacji klimatycznych Sudetów położona u podnóża Masywu Śnieżnika.

Atrakcje:

Ogród Bajek – położony jest na wysokości 780 m n.p.m., pomiędzy górą Toczek a Igliczną, przy żółtym szlaku, wiodącym z Międzygórze do Marii Śnieżnej. Jego powierzchnia wynosi 0,23 ha.

Ogród został założony po I wojnie światowej przez pracownika leśnego Izydora Kriestena, który z dużą wyobraźnią tworzył bajkowe postacie z korzeni drzew, szyszek, kory i umieszczał je koło swego domu. Zasadził tam również wiele drzew i krzewów ozdobnych. Po 1945 roku, na skutek braku opieki, oddziaływania warunków atmosferycznych i zwykłego wandalizmu, część eksponatów bajkowych uległa zniszczeniu lub została skradziona.

W pierwszych latach po zakończeniu wojny Ogrodem Bajek opiekował się wraz z rodziną Pan Bobrowski, a następnie – do roku 1973 – Pan Zubilewicz, stolarz pochodzący z Nowogródka. W latach 1974 – 1981 Ogród Bajek pozostawał pod opieką harcerzy z poznańskiego Hufca im. Janka Krasińskiego, przyjeżdżających do Międzygórze na letnie obozy. W 1974 roku, przez dwa letnie miesiące, pracowało przy jego odbudowie i rekonstrukcji kilkudziesięciu harcerzy pod kierunkiem harcmistrza Polski Ludowej Mariana Orzecha.. Materiały potrzebne do odbudowy dostarczył Urząd Gminy w Domaszkowie. W tym czasie ogrodzono teren, odbudowano stare domki, postawiono też nowe chatki Baby Jagi i Królowny Śnieżki, domek traperski, miniaturkę wiatraka, a z korzeni drzew wykonano postacie z bajek i legend – Ducha Gór, Rumcajsa, Smoka Trójgłowego, Błędnego Rycerza. Wartość tych prac wyceniono w owym czasie na 300 000 zł – była więc to dość duża suma. Jednakże po roku 1981 młodzi entuzjaści przestali opiekować się Ogrodem Bajek, który znów zaczął ulegać dewastacji. To, co odrestaurowano, przestało istnieć, ocalał tylko domek Ducha Gór, wykonany przez Izydora Kriestena, oraz niektóre postacie bądź domki.

Działacze Oddziału PTTK w Międzygórzu dłużej nie mogli patrzeć na niszczący obiekt – niegdyś jedną z ciekawszych atrakcji krajoznawczych Międzygórze – i postanowili przejąć go od Urzędu Miasta i Gminy w Bystrzycy Kłodzkiej w swoje władanie. Nastąpiło to dopiero w 1985 roku, po długich i mozolnych staraniach. Od razu przystąpiono do remontu, wiele prac w czynie społecznym wykonali członkowie Oddziału PTTK w Międzygórzu. Głównym inicjatorem przejęcia Ogrodu Bajek był niezwykle aktywny działacz PTTK Jerzy Drążkowski – z zawodu księgowy, z zamiłowania rzeźbiarz amator, wykonawca licznych bajkowych rzeźb z drewna. Po jego wyjeździe z Międzygórze prace rzeźbiarskie wykonują inni rzeźbiarze amatorzy m.in. Karol Milewski, Józef Sołdowczuk, Jarosław Radomski, Sławomir Matys, Agnieszka Łuszczewska, Waldemar Borkiewicz, Stanisław Kurowski.

Wzniesiono nowe ogrodzenie, murki oporowe, zadaszono gontem domki, zasadzono wiele krzewów i drzew ozdobnych, między innymi jałowce: pospolite, wirgilijskie, groszkowe, srebrne, irlandzkie; cyprysiki: Lawsona, złocisty, szpilkowy; cisy, jarzab szwedzki, azalie i szereg innych.

Jerzy Kral wykonał z kamienia wierną kopię byłej wieży na Śnieżniku, wysadzonej w 1973 roku ze względu na zły stan techniczny. Nieżyjący już Czesław Zawojski na drewnianych tabliczkach wypalał aforyzmy i napisy. Działacze PTTK z Międzygórza poświęcili wiele godzin na odtworzenie Ogrodu Bajek. Wsparcia finansowego udzielił WKFSiT z Wałbrzycha oraz Urząd Miasta i Gminy z Bystrzycy Kłodzkiej.

Po remoncie, dnia 14 września 1986 roku, w obecności przedstawicieli władz Urzędu Miasta i Gminy Bystrzycy Kłodzka oraz PTTK, uroczystie otwarto Ogród Bajek. W uroczystości tej brała udział wnuczka założyciela Ogrodu Bajek, obecnie osoba w podeszłym wieku mieszkająca w Niemczech, a przebywająca akurat w tym czasie w Międzygórzu.

Z ramienia PTTK Ogrodem Bajek opiekował się nieżyjący już Jan Walorczyk, zaangażowany działacz, społeczny opiekun zabytków, który dbał o porządek, układał nowe murki, wytyczał nowe ścieżki, pielęgnował kwiaty i krzewy oraz konserwował drewniane rzeźby, a jednocześnie sprzedawał bilety wstępu do ogrodu.

Odwiedzający Ogród Bajek mogą nie tylko podziwiać postacie bajkowe – Czerwonego Kapturka, Koziołka Matołka, Babę Jagę, Jasia i Małgosię, Królowną Śnieżkę z krasnalami, Sierotkę Marysię, Smoka Wawelskiego i wiele innych – ale również wypoczywać wśród drzew, krzewów i kwiatów.

W 1994 roku Oddział PTTK przystąpił do wznoszenia budynku przy Ogrodzie Bajek z przeznaczeniem na cele muzealne, m.in. Ośrodka Historii Turystyki Górskiej Sudetów, mającego służyć ocaleniu od zapomnienia pamiątek przeszłości Sudetów i wzbogaceniu wiedzy o górach. Obecnie w budynku mieści się również punkt sprzedaży pamiątek oraz przeznaczona na spotkania turystyczne sala kominkowa.

Do Ogrodu Bajek można dojść:

- z centrum Międzygórza żółtym szlakiem przez Polanę Śnieżną w ciągu 30 minut .
- z centrum Międzygórza ul. Sanatoryjną następnie drogą za pensjonatem "Sarenka", dochodzimy do szlaku czerwonego biegnącego od wodospadu Wilczki dalej do szlaku dojściowego czerwonego i dalej dojściowym szlakiem czerwonym w ciągu 40 minut.
- z przystanku PKS ul.Śnieżna lub z parkingu naprzeciw Ośrodka Wypoczynkowego „Gigant” Szlakiem czerwonego Krasnala w ciągu 30min Szlak krasnala - czerwony - Na szlakach
- z przystanku PKS ul.Śnieżna lub z parkingu naprzeciw Ośrodka Wypoczynkowego „Gigant” Szlakiem żółtego Krasnala w ciągu 40min Szlak krasnala - żółty - Na szlakach
- od parkingu przy Dom „Nad Wodospadem” szlakiem strzałkowym OGRÓD BAJEK w ciągu 30min.
- dojechać drogą do Marianówki i dalej do skrzyżowania pod Igliczną i dalej pieszo szlakiem żółtym w kierunku Międzygórza w ciągu 20 min.

Do Ogrodu nie dojedziecie wózkiem dziecięcym.

Godziny otwarcia:

październik – kwiecień w godz: 10:00 – 16:00;

dnia 1 listopada nieczynne

dnia 24 grudnia czynne od godz. 10:00 do godz.13:00

dnia 25 grudnia nieczynne

maj - czerwiec w godz. 10:00- 16:00 w soboty i niedziele w godz. 10:00-17:30

lipiec - sierpień w godz. 10:00 - 17:30

wrzesień w godz. 10:00- 16:00 w soboty i niedziele w godz. 10:00-17:30

Ostatni wstęp 15 minut przed zamknięciem Ogrodu.

Ogród zwiedza się indywidualnie - dzieci do 12 lat pod opieką dorosłego opiekuna.

ZASADY WSTĘPU DO OGRODU BAJEK:

BILET ULGOWY- 13 ZŁ - BILETY ULGOWE PRZYSŁUGUJĄ DZIECIOM I MŁODZIEŻY SZKOLNEJ DO 26 ROKU ŻYCIA, SENIOROM KOBIETY 60+, MĘŻCZYŹNI 65+, OSOBOM NIEPEŁNOSPRAWNYM

BILET NORMALNY - 15 ZŁ

DZIECI DO 2 LAT BEZPŁATNIE

UDZIELANE SĄ NASTĘPUJĄCE RABATY:

NA KARTY RABATOWE PTTK Z AKTUALNIE OPŁACONĄ SKŁADKĄ CZŁONKOWSKĄ -20%

GRUPY ZORGANIZOWANE PRZEZ ODDZIAŁY PTTK - 20%

OPIEKUNOWIE GRUP – BEZPŁATNIE

Przy Ogrodzie Bajek działa punkt sprzedaży: pamiątek regionalnych, map, wydawnictw turystycznych, książeczek turystycznych do zdobywania odznak, wody, soków, słodyczy - czynny codziennie w godzinach otwarcia Ogrodu Bajek.

Zwiedzanie Ogrodu Bajek trwa do godziny czasu.

Wodospad Wilczki – Piękny, zjawiskowy, romantyczny, bajkowy... Poznajcie największy i najwyższy wodospad w Masywie Śnieżnika, który jest drugim co do wysokości w całych Sudetach. Ten cud natury powstał na linii uskoku tektonicznego, gdzie rzeka Wilczka spada z wysokości 22 m do kotła i dalej płynie wąskim wąwozem zwanym kanionem amerykańskim. Od

sezonu letniego 2018 turystom udostępniony jest obszar Rezerwatu Wodospad Wilczki w całkowicie nowej odsłonie, gdyż Lasy Państwowe przeprowadziły kompleksową rewitalizację terenu. Wartość inwestycji przekroczyła 3 miliony złotych, ale dzięki tym działaniom obszar stał się łatwo dostępny oraz bezpieczny, wytyczono i stylowo ogrodzono ścieżki spacerowe do tarasów widokowych, zmodernizowano nawierzchnie, schody, barierki. Nad samym wodospadem znajduje się historyczny mostek jeszcze z czasów Marianny Orańskiej, która zakochała się w tym miejscu. To na jej zlecenie przeprowadzono tutaj pierwsze prace, udostępniono obszar turystycznie, a sama księżna zamieszkała tuż obok w swoim dworcu. Wyjątkowo pięknie robi się tutaj po zmroku, gdy rozbłysną wszystkie latarnie przy alejkach oraz podświetlenie samego wodospadu. Wodospad wraz z najbliższym otoczeniem objęty jest od 1958 roku ochroną i tworzy rezerwat przyrody „Wodospad Wilczki”.

Warto wybrać się tutaj na spacer o każdej porze roku: kolory natury, szum wody, cisza i spokój, piękne widoki z tarasów po obu stronach kanionu, ławeczki dla spacerowiczów, turystów, zakochanych par, czy samotników z ciekawą lekturą książkową. Życie i czas płyną tutaj inaczej, warto sprawdzić.

Wstęp bezpłatny, dojście możliwe jest nowym deptakiem z historycznego centrum miejscowości lub schodkami z parkingu przy wjeździe do Międzygórza.

Lokalizacja:

Wojska Polskiego 10, Międzygórze

Sanktuarium Matki Boskiej Śnieżnej IGLICZNA- W Diecezji Świdnickiej, w malowniczym zakątku Polski, w Sudetach pod samym szczytem góry Iglicznej (847 m n.p.m.), skąd roztacza się wspaniały widok na Masyw Śnieżnika i Kotlinę Kłodzką, w późnobarokowej świątyni z końca XVIII w., króluje Matka Boża czczona jako Przyczyna Naszej Radości „Maria Śnieżna” . Dzieje Sanktuarium sięgają czasów, kiedy Śląsk należał do Austrii, a ludność Ziemi Kłodzkiej pielgrzymowała do austriackiego Sanktuarium Matki Bożej w Mariazell. Po przyłączeniu hrabstwa kłodzkiego do Prus w 1742 roku, pielgrzymujący do Mariazell mieli problemy z przekroczeniem granicy austriacko – pruskiej. Wówczas to mieszkaniec wioski Wilkanów, Krzysztof Veit, wracając w 1750 r. z pielgrzymki do Mariazell, przyniósł wykonaną z drewna lipowego, ludową kopię figury Matki Bożej z Mariazell. Figura umieszczono na stoku góry Iglicznej, pod konarem rozłożystego buka. Miała przypominać austriackie sanktuarium w Mariazell. Piętnaście lat później wichura zrywająca dachy w Wilkanowie, przewracając drzewa w miejscowości i na stoku góry Iglicznej, przewróciła również stary buk ze znajdującą się na nim figurą Matki Bożej, która ocalała nieuszkodzona. Widząc w tym działanie Opatrzności Bożej, figurę przeniesiono w inne miejsce niezniszczone przez wichury i burze. W 1776 roku, w miejscu obecnej plebanii, wybudowano kolejną drewnianą kaplicę, w której 26 czerwca 1777 roku wyproszono pierwsze potwierdzone uzdrowienie. Było nim przywrócenie wzroku mieszkańcowi Siennej, synowi Wawrzyńca Franke, który wpadł do dołu z wapnem i stracił wzrok. Rodzice modląc się przed figurą, za pośrednictwem Matki Bożej, wyprosilili u Wszechmogącego Boga przywrócenie wzroku. Następny cud to uzdrowienie zmiażdżonej przez tryby młyńskie ręki synowi młynarza z Wilkanowa. Do 1782 r. komisyjnie potwierdzono dwanaście uzdrowień. Na górę Igliczną coraz częściej zaczęli przybywać pielgrzymi, a drewniana kaplica szybko okazała się zbyt mała. 18 czerwca 1781 roku poświęcono kamień węgielny rozpoczynając budowę obecnej świątyni. Prace murarskie prowadził Andrzej Jäger z Międzyzlesia, a ciesielskie Józef Knietig z

Wilkanowa. Pod ich nadzorem budowlę wznosili przybywający pielgrzymi. W dniu 22 października 1782 roku kościół poświęcił Wikariusz Biskupi arcybiskupa Pragi, Dziekan Kłodzki, Proboszcz Parafii Międzylesie, ksiądz Karol Winter. Świątynia otrzymała wezwanie „Maria Śnieżna”. Dwa lata później ukończono budowę wieży, a w latach 1821-23 dobudowano krużganki otaczające nawę kościoła. Przy obiekcie Sanktuarium

„Maria Śnieżna” ciągle prowadzone są prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane, które mają za zadanie przywrócić świetność obiektu, zabezpieczyć przed działaniem czynników atmosferycznych oraz umożliwić bezpieczny pobyt przybywających do tego obiektu, ważnego pod względem kultu religijnego, kultury i dziedzictwa narodowego w Kotlinie Kłodzkiej jak i w Województwie Dolnośląskim.

Dane teleadresowe

Sanktuarium „Maria Śnieżna” Góra Igliczna 1

57-500 Bystrzyca Kłodzka

tel.: (+48) 535 388 183

<https://sanktuariummariasniezna.pl/>

Dojazd do Sanktuarium w Iglicznej:

PKP – Bystrzyca Kłodzka lub Damaszków

PKS – Międzygórze

Samochodem: Marianówka, Międzygórze, następnie: do Sanktuarium prowadzi pieszki szlaki turystyczne ok. 3 km.

Kościół św. Krzyża – Kościół wzniesiono z miejscowego kamienia i uroczyscie poświęcono w 1911 r. jako ewangelicki dom modlitwy. Budowla charakteryzuje się prostą bryłą typową dla postsecesji w której wyróżniają się obramienia okienne i nadproża z piaskowca, niektóre

nawiązujące do zaokrąglonych okien romańskich, inne...

Schronisko na Śnieżniku - [Schronisko na Śnieżniku - Start \(schroniskonasniezniku.eu\)](http://schroniskonasniezniku.eu)

Ruiny Zamku Szczierba - [*** ZAMEK SZCZERBA *** \(zamkipolskie.com\)](http://zamkipolskie.com)

BARDO (45 km od centrum Kudowy Zdrój)

Miasto ok. 3200 mieszkańców, pięknie położone na stokach Gór Bardzkich u wylotu przełomu Nysy Kłodzkiej. Znane jako miejscowość pielgrzymkowa i letnisko.

Atrakcje:

Bazylika Nawiedzenia NMP - [Metropolitalne Sanktuarium Matki Bożej Strażniczki Wiary Świętej w Bardzie - Bazylika \(parafia-bardo.pl\)](http://metropolitalne.sanktuariummatki.bolestawy.pl)

Obryw Skalny - [Atrakcje Bardo. Obryw Skalny - ZabkowickieInfo.pl](http://zabkowickieinfo.pl)

Kaplica Górska, Kalwaria, Góra Bardzka - [Kalwaria w Bardzie | PolskieSzlaki.pl](http://polskieszlaki.pl), [Kalwaria » Bardo - Miasto Cudów](http://polskieszlaki.pl)

Spływ pontonowy - [Spływy Pontonowe - Rafting Bardo - Spływy Pontonowe](http://raftingbardo.pl) [HYPERLINK "https://raftingbardo.pl/"](https://raftingbardo.pl/) [Kajakowe Bardo](https://raftingbardo.pl/)

Kamienny most - [Most Kamienny » Bardo - Miasto Cudów](http://miastocudow.pl)

Zespół kaplic na Górze Różańcowej - [Wzgórze Różańcowe » Bardo - Miasto Cudów, Góra Różańcowa w Bardzie \(przystanekwroclaw.pl\)](http://wzgorzerozancowe.pl)

Górskie trasy rowerowe - [Singletrack Glacensis - przystanek Bardo - ER-HA Rowery \(erharowery.pl\)](http://erharowery.pl)

ZĄBKOWICE ŚLĄSKIE (58 km od centrum Kudowy Zdrój)

Zabytkowe miasto na Przedgórzu Sudeckim, z ciekawymi zabytkami architektury...

Atrakcje:

Ruiny Zamku - [Zamek - Ząbkowickie Centrum Kultury i Turystyki \(zckit.pl\)](http://zckit.pl), [Zwiedzanie i cennik - Ząbkowickie Centrum Kultury i Turystyki \(zckit.pl\)](http://zckit.pl)

Krzywa Wieża - [Krzywa Wieża w Ząbkowicach Śląskich | PolskieSzlaki.pl](http://polskieszlaki.pl), [Zwiedzanie i cennik - Ząbkowickie Centrum Kultury i Turystyki \(zckit.pl\)](http://zckit.pl)

Ratusz - [Ratusz - Ząbkowickie Centrum Kultury i Turystyki \(zckit.pl\)](http://zckit.pl)

Izba Pamiątek Regionalnych - [Izba - Zabkowickie Centrum Kultury i Turystyki \(zckit.pl\)](http://izba-zabkowickiecentrumkulturyiturystyki.zckit.pl)

WOJSŁAWICE (75 km od centrum Kudowy Zdrój)

Dzielnica miasta Niemcza – w której znajduje się najstarsze i największe w Polsce arboretum, z niezliczonymi gatunkami roślin, kolekcjami rododendronów, azalii

Atrakcje:

Arboretum Wojsławice - [Arboretum Wojsławice OBUWr.- STRONA OFICJALNA \(arboretumwojslawice.pl\)](http://arboretumwojslawice.pl)

ZŁOTY STOK (55 km od centrum Kudowy Zdrój)

Miasto ok. 3300 mieszkańców, na krawędzi Sudetów, u podnóża Gór Złotych, znany od średniowiecza ośrodek górnictwa i wytopu złota, później rud arsenu

Atrakcje:

Podziemne Muzeum Górnictwa i Hutnictwa Złota - [Muzeum górnictwa i poszukiwaczy złota Dolny Śląsk - Kopalnia Złota \(kopalniازلota.pl\)](http://muzeumgornictwaiposzukiwaczyzlota.dolnyslask-kopalniazlota.pl)

Średniowieczny Park Techniki - [Średniowieczny Park Techniki w Złoty Stoku » Kowalowe Wzgórze - agroturystyka dla rodzin z dziećmi \(kowalowewzgorze.pl\)](http://sredniowiecznyparktechnikiwzlotyestoku.kowalowewzgorze.pl)

Leśny Park Przygody - [SKALISKO Park Górski | Skalisko to my!](http://skalisko-parkgorski.pl)

ŁĄDEK ZDRÓJ (59 km od centrum Kudowy Zdrój)

Miasto, jedno z najstarszych uzdrowisk śląskich, położone w dolinie rzeki Białej Łądeckiej, u podnóża Gór Złotych

Atrakcje:

Rynek, Ratusz - [Rynek w Łądku Zdroju | PolskieSzlaki.pl](http://rynekwladkuzdroju.polskieszlaki.pl), [10 Najlepszych Atrakcji w Łądku-Zdroju i Okolicach - Fajne Podróże \(fajnepodroze.pl\)](http://10najlepszychatrakcjiwladkuzdrojuiokolicach.fajnepodroze.pl)

Kolumna wotywna Trójcy Świętej - [Pomnik Św. Trójcy – CKiR Łądek-Zdrój \(ckirladek.pl\)](http://pomniksw.trójcy-ckirladek.pl)

Kościół parafialny pw. Narodzenia NMP - [Główna - Rzymskokatolicka parafia pw. Narodzenia NMP \(parafialadekzdroj.pl\)](http://glowna-rzymskokatolickaparafianarodzenianmp.parafialadekzdroj.pl)

Most św. Jana - [Łądek-Zdrój. Stary most, co oparł się powodziom - Otwarty Przewodnik Krajoznawczy \(krajoznawcy.info.pl\)](http://ladek-zdroj.starymost.co.oparlsepowodziom-otwartyprzewodnikkrajoznawczy.krajoznawcy.info.pl)

Zakład Przyrodoleczniczy Wojciech - [Zdrój Wojciech - Uzdrowisko Łądek-Długopole S.A. \(uzdrowisko-ladek.pl\)](http://zdrojwojciech-uzdrowiskoladek-dlugopole.s.a.uzdrowisko-ladek.pl)

Zakład Przyrodolecznicy Jerzy - [Zdrój Jerzy – CKiR Łądek-Zdrój \(ckirladek.pl\)](http://ckirladek.pl)

Pawilon Zdrojowy Albrechtshalle - [Albrechtshalle - Kawiarnia Wiedeńska \(ladekzdroj.pl\)](http://ladekzdroj.pl)

Parki zdrojowe - [Łądek Zdrój - Park zdrojowy i pijalnia wód - Portal Internetowy Ziemia Kłodzka \(ziemiam-klodzka.pl\)](http://ziemiam-klodzka.pl)

Arboretum - [Arboretum Łądek-Zdrój - Official Website \(arboretumladek.pl\)](http://arboretumladek.pl)

Jaskinia Radochowska - [Jaskinia Radochowska](http://jaskinia-radochowska.pl)

STRONIE ŚLĄSKIE (64 km od centrum Kudowy Zdrój)

Miasto ok. 7300 mieszkańców u zbiegu dolin Białej Łądeckiej, Siennej Wody i Morawki. Ośrodek turystyczny Gór Bialskich, dawniej ośrodek przemysłu drzewnego i skalnego, a przede wszystkim szklarskiego. Obecnie znajduje się tu Wojewódzkie Centrum Psychiatrii Długoterminowej (szpital i zakład opiekuńczy).

Atrakcje:

Huta Szkła Kryształowego Violetta - [Huta Szkła Kryształowego Violetta \(ladek-zdroj.com.pl\)](http://ladek-zdroj.com.pl)

Ruiny Zamku Karpień - [Ruiny zamku Karpień Łądek Zdrój | Ośrodek Bolko \(osrodekbolko.pl\)](http://osrodekbolko.pl)

KLETNO (71 km od centrum Kudowy Zdrój)

Wieś u podnóża Masywu Śnieżnika, , dawniej znana z kopalń rud uranu, później z eksploatacji marmurów, a od 1966 r. z Jaskini Niedźwiedziej

Atrakcje:

Jaskinia Niedźwiedzia - [Jaskinia Niedźwiedzia w Kletnie - Jaskinia Niedźwiedzia w Kletnie \(jaskinianiedzwiedzia.pl\)](http://jaskinianiedzwiedzia.pl)

Muzeum Ziemi - [Strona główna - Muzeum Ziemi \(muzeum-kletno.pl\)](http://muzeum-kletno.pl)

Stara Kopalnia Uranu w Kletnie - [Kopalnia Uranu w Kletnie | 600 lat górnictwa w Kletnie \(kletno.pl\)](http://kletno.pl)

Park linowy, Mini Golf - [Park Linowy i Minigolf | Niesamowita przygoda i adrenalina w jednym miejscu! \(kletno.pl\)](http://kletno.pl)

Czarna Góra - [Czarna Góra Resort | Całoroczny ośrodek górski w Strefie Czystego Powietrza \(czarnagora.pl\)](http://czarnagora.pl)

BOUDA (90 km od centrum Kudowy Zdrój)

Atrakcje:

Twierdza artyleryjska Bouda - [#VisitCzechia](#)

JAVORNIK (67 km od centrum Kudowy Zdrój)

Miasto ok. 3000 mieszkańców, położone w Górach Żółtych (Rychlebských horach) w pobliżu granicy z Polską.

Atrakcje:

Zamek Jansky Vrch - [Státní zámek Jánský Vrch – oficiální webové stránky - \(zamek-janskyvrch.cz\)](#)

WAŁBRZYCH (57 km od centrum Kudowy Zdrój)

Miasto liczące około 125000 mieszkańców, drugie co do wielkości na Dolnym Śląsku. Położone w Kotlinie Wałbrzyskiej, otoczone Górami Wałbrzyskimi. Do niedawna ośrodek górnictwa węgla kamiennego

Atrakcje:

Rynek - [Wałbrzyski Rynek – Tajemniczy Wałbrzych \(cit.walbrzych.pl\)](#)

Neogotycki Ratusz - [Ratusz – Tajemniczy Wałbrzych \(cit.walbrzych.pl\)](#)

Kolegiata NMP Bolesnej i Św. Aniołów Stróżów - [Kościół pw. Świętych Aniołów Stróżów – Tajemniczy Wałbrzych \(cit.walbrzych.pl\)](#)

Pałac Czetttritzów - [Pałac Czetttritzów – Tajemniczy Wałbrzych \(cit.walbrzych.pl\)](#)

Pałac Albertich, Muzeum Porcelany - [Pałac Albertich / Muzeum Porcelany – Tajemniczy Wałbrzych \(cit.walbrzych.pl\)](#)

Centrum Nauki i Sztuki Stara Kopalnia - [Stara Kopalnia Centrum Nauki i Sztuki w Wałbrzychu, Centrum Nauki, Kultury i Sztuki Stara Kopalnia – Tajemniczy Wałbrzych \(cit.walbrzych.pl\)](#)

Pałac Tielscha - [Pałac Tielscha – Tajemniczy Wałbrzych \(cit.walbrzych.pl\)](#)

Fabryka Porcelany Krzysztof - [Fabryka Porcelana Krzysztof Sp. z o.o. Wałbrzych - Kristoff. Porcelana z Wałbrzycha od 1831 roku \(porcelana-kristoff.pl\)](#)

Zamek Książ - [Zamek Książ - Hotel Wałbrzych \(zamekksiaz.pl\)](#)

Muzeum Górnictwa i Sportów Motorowych - [Muzeum Górnictwa i Sportów Motorowych – Tajemniczy Wałbrzych \(cit.walbrzych.pl\)](#)

Palmiarnia Lubiechów - [Palmiarnia - Zamek Książ \(ksiaz.walbrzych.pl\)](#) , [Palmiarnia – Tajemniczy Wałbrzych \(cit.walbrzych.pl\)](#)

Ruiny Zamku Stary Książ - [Stary Książ – Tajemniczy Wałbrzych \(cit.walbrzych.pl\)](#)

Góra Chełmiec - [Chełmiec w Górach Wałbrzyskich - najkrótszy szlak na szczyt - opis \(mynaszlaku.pl\)](#)

SOKOŁOWSKO (45 km od centrum Kudowy Zdrój)

Niewielka miejscowość, malowniczo położona w śródgórskiej kotlinie, w dolinie Sokołowca, otoczona wulkanicznymi, porfirowymi i melafirowymi wzniesieniami. Z racji ostrego klimatu, od dawna zwana jest stacją klimatyczną oraz jako najstarszy w Europie ośrodek leczenia gruźlicy płuc. Na jego wzór tworzą szwajcarskie Davos.

Atrakcje:

Cerkiew prawosławna pw. Michała Archanioła - [Piękna Cerkiew im. Michała Archanioła w Sokołowsku przyciąga turystów odwiedzających najpiękniejszą dolnośląską wieś ZDJĘCIA, FILM | Wałbrzych Nasze Miasto](#)

Sanatorium doktora Brehmera (Grunwald) - [Sanatorium dr. Brehmera – Odbuduj Sokołowsko \(sokolowsko.org\)](#), [Sokołowsko – Sokolowsko.org](#)

Budynek dawnego obserwatorium astronomicznego - [Sokołowsko - Budynek obserwatorium. Atrakcje turystyczne Sokołowska. Ciekawe miejsca Sokołowska \(polskaniezwykla.pl\)](#)

SZCZAWNO ZDRÓJ (62 km od centrum Kudowy Zdrój)

Miasto ok. 6500 mieszkańców, uzdrowisko położone w kotlinie osłoniętej Górami Wałbrzyskimi, w bezpośrednim sąsiedztwie Wałbrzycha. W przeszłości leczono tu głównie schorzenia przewodu pokarmowego i moczowego. Dziś leczy się tu astmę oskrzelową, rozedmę płuc i pylicę.

Atrakcje:

Pijalnia Wód Mineralnych, Hala Spacerowa - [Pijalnia Wód Mineralnych i Hala Spacerowa \(szczawnozdroj.pl\)](#)

Park Zdrojowy - [Park Zdrojowy \(szczawnozdroj.pl\)](#)

Teatr Zdrojowy - [Teatr Zdrojowy im. Henryka Wieniawskiego w Szczawnie-Zdroju \(teatr-zdrojowy.pl\)](#)

Wieża Anna w Parku Zdrojowym - [Wieża Anny \(szczawnozdroj.pl\)](#)

Park Szwedzki - [Park Szwedzki \(szczawnozdroj.pl\)](#)

Dawne Pole golfowe - [Słoneczna Polana \(szczawnozdroj.pl\)](#)

Gastronomia:

Biała Sala (restauracja) - [Biała Sala – Uzdrowska Gmina Miejska Szczawno-Zdrój \(szczawno-zdroj.pl\)](#), [Biała Sala | Szczawno-Zdrój | Facebook](#)

KRZESZÓW (52 km od centrum Kudowy Zdrój)

Niewielka wioska nad Zadrną w Kotlinie Kamiennogórskiej, ośrodek na Szlaku Cysterskim. Słynie z okazałego zespołu klasztorowego, a dwa kościoły za prawdziwe perły barokowej architektury i sztuki.

Atrakcje:

Kościół klasztorny Wniebowzięcia NMP - [Bazylika Mniejsza pw. Wniebowzięcia NMP - Krzeszów - Europejska Perła Baroku \(opactwo.eu\)](#)

Mauzoleum Piastów Świdnickich - [Mauzoleum Piastów Świdnickich w Krzeszowie \(gorytajemnic.pl\)](#)

Kalwaria Krzeszowska – jedna z największych na Śląsku - [Kalwaria Krzeszowska - Krzeszów - Europejska Perła Baroku \(opactwo.eu\)](#)

ZAGÓRZE ŚLĄSKIE (64 km od centrum Kudowy Zdrój)

Niewielka wieś w Dolinie Bystrzycy, na pograniczu Gór Wałbrzyskich i Sowich. Dawniej popularne letnisko, związane z jeziorem zaporowym i romantycznymi ruinami Zamku Grodno. Tu z reguły zaczyna się wędrówka „Szlakiem Zamków Piastowskich”.

Atrakcje:

Zamek Grodno - [Zamek Grodno - Zagórze Śląskie](#)

Jezioro Bystrzyckie (Lubachowskie), tama - [Jezioro Bystrzyckie w Zagórzcu Śląskim - relaks, spacer i kajaki na Dolnym Śląsku \(gorskim-szlakiem.pl\)](#)

CHEŁMSKO ŚLĄSKIE (59 km od centrum Kudowy Zdrój)

Atrakcje:

Domy tkaczy Dwunastu Apostołów - [Domy Tkaczy w Chełmsku Śląskim, Dwunastu Apostołów, nocleg w Chacie Morgana w Sudetach, agroturystyka w dolnośląskim \(chatamorgana.pl\)](#), [Domy Tkaczy - "Dwunastu Apostołów" - Agroturystyka Pustelnik \(agropustelnik.pl\)](#)

Rezerwat Głazy Krasnoludków - [Rezerwat Głazy Krasnoludków w Gorzeszowie - szlak, mapa, dojazd \(mynaszlaku.pl\)](#)

SREBRNA GÓRA (52 km od centrum Kudowy Zdrój)

Wieś położona w Srebrnej Dolinie, na pograniczu Gór Bardzkich i Sowich, dawniej miasto górnicze, ośrodek wydobywania rud ołowiu i srebra, związane również z garnizonem, obsadzającym potężną twierdzą strzegącą rubieży Prus na pograniczu z Austrią.

Atrakcje:

Twierdza Srebrnogórska - [Strona główna - Twierdza Srebrna Góra \(forty.pl\)](#)

Górskie trasy rowerowe - [Home - Trasy Enduro Srebrna Góra - NS Bikes \(pmbike-experts.pl\)](#)

WALIM (55 km od centrum Kudowy Zdrój)

Mała wieś u podnóża zachodnich Gór Sowich. Znajduje się tu największy projekt górniczo-budowlany nazistowskich Niemiec, rozpoczęty, ale niedokończony – miała to być jedna z kwater głównych Adolfa Hitlera.

Atrakcje:

Sztolnie Walimskie - Kompleks Reczka - [Sztolnie Walimskie - Kompleks RIESE "Rzeczka"](#)

Kryptonim Olbrzym - Kompleks Włodarz - [Włodarz – Największe Podziemia projektu RIESE \(włodarz.pl\)](#)

Wieża widokowa WIELKA SOWA (najwyższy szczyt Gór Sowich – 1015 m n.p.m.) - [Wielka Sowa - najwyższy szczyt Gór Sowich, wieża widokowa \(plannawypad.pl\)](#)

GŁUSZYCA (53 km od centrum Kudowy Zdrój)

Miasto w Sudetach Środkowych, pomiędzy Górami Sowimi a Górami Kamiennymi, nad rzeką Bystrzycą. Dawniej ośrodek przemysłu włókienniczego, odzieżowego i drzewnego. Podczas II wojny światowej funkcjonowały tu filie obozu koncentracyjnego Gross Rosen. Stanowi dobre miejsce do rozpoczęcia wyprawy w Góry Sowie, gdzie znajdują się główne obiekty historyczne związane z II wojną światową.

Atrakcje:

Tajemnicze Podziemne Miasto Osówka - [Podziemne Miasto Osówka \(osowka.pl\)](#)

Górskie trasy rowerowe - [Strefa MTB Sudety – Największy w Polsce system górskich tras rowerowych dla fanów kolarstwa górskiego.](#)

BROUMOV (33 km od centrum Kudowy Zdrój)

Miasteczko ok. 7800 mieszkańców, pośrodku Kotliny Broumovskiej. Główny ośrodek turystyczny Broumovskej vrchoviny i rozległego parku krajobrazowego CHKO Broumovsko. W mieście znajdują się duże zakłady włókiennicze VEBA i browar. Zabytki i bliskość granicy z Polską (7 km), sprawia że jest często odwiedzane przez Polaków, podróżujących do Polic nad Metuji, Teplic nad Metuji i do Skalnego Miasta – Adrspassko-teplických skal.

Atrakcje:

Broumovskie Steny - [Broumowskie Ściany \(cz. Broumovské Stěny\) - Co Zobaczyć? \(dojazd, Szlaki\) - Www.manawpodrozy.pl, #VisitCzechia](#)

Dawny Klasztor Benedyktynów - [#VisitCzechia, Nechte se inspirovat barokem!](#)

[\(\[klasterbroumov.cz\]\(http://klasterbroumov.cz\)\)](http://klasterbroumov.cz)

Muzeum Ziemi Broumovskiej - [Broumov – Muzeum Ziemi Broumowskiej - Muzea i galerie - Broumov \(\[hkregion.cz\]\(http://hkregion.cz\)\)](#)

Browar Opat - [Pivovar Broumov - Pivovar Broumov założen 1348](#)

Teplice nad Metuji (29 km od centrum Kudowy Zdrój)

Urokliwe miasto położone w regionie Královéhradecký w Republice Czeskiej, znane ze swojej przepięknej przyrody i bogatej historii. Zlokalizowane u podnóża Gór Kruczych, jest popularnym miejscem zarówno dla miłośników aktywnego wypoczynku na świeżym powietrzu, jak i pasjonatów historii.

Jednym z najbardziej charakterystycznych zabytków miasteczka są Skalne Miasta Teplic, czyli formacje piaskowcowe ukształtowane przez wieki erozji. Można je zwiedzać pieszo, podziwiając unikalne formacje skalne i malownicze widoki na okoliczną wieś. Dla bardziej odważnych dostępna jest także wspinaczka skałkowa.

Atrakcje:

Skały Teplickie - [Skały Teplickie - Skały Adrspaskie – Miejsce jedyne w swoim rodzaju. Zarezerwuj online. \(\[adrsPASSkeskały.cz\]\(http://adrsPASSkeskały.cz\)\)](#)

Skały Adrspaskie - [Skały Adrspaskie - Miejsce jedyne w swoim rodzaju \(\[adrsPASSkeskały.cz\]\(http://adrsPASSkeskały.cz\)\)](#)

NACHOD (7 km od centrum Kudowy Zdrój)

Urokliwe miasto nad Metują, ok. 22 000 mieszkańców, chętnie odwiedzane przez Polaków z racji zabytków oraz niewielką odległością od Kudowy Zdroju, Dusznik Zdroju i Polanicy Zdroju.

Atrakcje:

Rynek, Ratusz - [Nachod na weekend - co zobaczyć w mieście i okolicy? - \[tymrazem.pl\]\(http://tymrazem.pl\)](#)

Zamek - [Strona główna - Náchod \(\[zamek-nachod.cz\]\(http://zamek-nachod.cz\)\)](#)

Grupa warowna, Fortyfikacje Pevnost Dobrošov - [Pevnost Dobrošov » Muzeum Náchodska \(\[muzeumnachod.cz\]\(http://muzeumnachod.cz\)\)](#), [Grupa warowna Dobrošov](#), [Bunkry Nachod](#), [fortyfikacje czeskie](#), [podziemne fortyfikacje \(\[rodzinna-turystyka.pl\]\(http://rodzinna-turystyka.pl\)\)](#)

Browar Nachod - [Wycieczka do browaru Nachod - Pivovar Primátor \(\[primator.cz\]\(http://primator.cz\)\)](#), [Úvod - Pivovar Primátor \(\[primator.cz\]\(http://primator.cz\)\)](#)

[basen](#)

NOVE MESTO NAD METUJI (15 km od centrum Kudowy Zdrój)

Miasto położone w Czechach nad rzeką Metują, w powiecie Nachod, na Pogórzu Orlickim na wysokości 300-400 m n.p.m., ok. 10000 mieszkańców. Znajdują się tu piękna starówka oraz wspaniały zamek.

Atrakcje:

Rynek, kamienice - [Miasto i okolica | Zámek Nové Město nad Metují \(zameknm.cz\)](#)

Zamek - [Kouzelný zámek | Nove Mesto nad Metuji | Facebook](#), [Zámek Nové Město nad Metují \(zameknm.cz\)](#), [#VisitCzechia](#)

Kościół Trójcy Świętej - [Kostel Nejsvětější Trojice \(Nowe Miasto nad Metują\) - zwiedzanie i praktyczne informacje \(trek.zone\)](#)

Wieża widokowa na Šibeníku (Rozhledna na Šibeníku) - [Wieża widokowa Šibeník - Czechy za rogiem](#)